

MEMORIE VAN TOELICHTING

(versie internetconsultatie)

Inhoud

I.	Algemeen deel	2
1.	Algemeen	2
1.1.	Inleiding	2
1.2.	Implementatiewetgeving	2
2.	Inhoud van het wetsvoorstel	2
2.1.	Waterstofgassystemen	3
2.2.	Gassystemen	12
2.3.	Consumentenbescherming	14
2.4.	Themaoverstijgende onderwerpen	20
2.5.	Gegevensuitwisseling (hoofdstuk 4 Energiewet)	21
2.6.	Toezicht en regulering (hoofdstuk 5 Energiewet)	21
3.	Regeldruk	22
4.1	Gevolgen voor burgers	23
4.2	Gevolgen voor bedrijven	23
4.	Uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid	29
II.	Artikelsgewijze toelichting	30
III.	Transponeringstabel	45

I. Algemeen deel

1. Algemeen

1.1. Inleiding

Dit wetsvoorstel strekt tot implementatie van richtlijn (EU) 2024/1788 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markten voor hernieuwbaar gas, aardgas en waterstof, tot wijziging van Richtlijn (EU) 2023/1791 en tot intrekking van Richtlijn 2009/73/EG (hierna: de gasrichtlijn) en uitvoering van verordening (EU) 2024/1789 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 inzake de interne markten voor hernieuwbaar gas, aardgas en waterstof, tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1227/2011, (EU) 2017/1938, (EU) 2019/942 en (EU) 2022/869 en Besluit (EU) 2017/684, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 715/2009 (hierna: de gasverordening). De gasrichtlijn dient uiterlijk 5 augustus 2026 volledig geïmplementeerd te zijn in de Nederlandse wet- en regelgeving of door middel van feitelijk handelen. De gasrichtlijn wordt samen met de gasverordening aangeduid als het Europese waterstof en gas decarbonisatiepakket (hierna: decarbonisatiepakket). De gasrichtlijn is alleen van toepassing op het grondgebied van Nederland binnen de Europese Unie en heeft geen gevolgen voor Bonaire, Sint-Eustatius en Saba.

De gasrichtlijn wordt met dit wetsvoorstel hoofdzakelijk geïmplementeerd in de Energiewet. In de Energiewet zijn de huidige Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet gemoderniseerd en samengevoegd in één nieuwe wet en is tevens de relevante EU-regelgeving geïmplementeerd.¹ De Energiewet is op 10 december 2024 aangenomen door de Eerste Kamer en zal op 1 januari 2026 in werking treden.² Daarnaast wijzigt dit wetsvoorstel in beperktere mate ook de Algemene wet bestuursrecht, de Omgevingswet en de Wet milieubeheer.

1.2. Implementatiewetgeving

Dit wetsvoorstel strekt tot implementatie van het decarbonisatiepakket. Het decarbonisatiepakket heeft als doel de uitstoot van broeikasgassen te verlagen door de gasmarkt te verduurzamen en een gereguleerde Europese markt voor waterstofgas te creëren. Hiervoor stimuleert het pakket de aanleg van waterstofinfrastructuur op basis van EU-brede regels. Om de klimaatdoelstellingen te behalen hebben de EU en de lidstaten een geïntegreerde planning voor het energiesysteem nodig, waarbij de ontwikkeling van infrastructuur voor elektriciteit, gas en waterstofgas gecoördineerd wordt. Het decarbonisatiepakket legt de basis voor geïntegreerde netwerkplanning voor de verschillende energiedragers. Het stuurt aan op kosteneffectieve ontwikkeling van energie infrastructuur en een verbetering van de uitwisseling van informatie tussen verschillende energiesystemen. Producenten en afnemers van hernieuwbare en koolstofarme gassen krijgen betere toegang tot infrastructuur, terwijl langetermijncontracten voor fossiele gassen worden begrensd tot 2049. Daarnaast versterkt het pakket de positie van consumenten. Consumenten dienen goed geïnformeerd te worden over energiecontracten, toegang te hebben tot betrouwbare vergelijkingshulpmiddelen, en makkelijk van energieleverancier te kunnen wisselen. Kwetsbare consumenten die te maken hebben met energiearmoede worden extra beschermd tegen afsluiting van de gasvoorziening, in het bijzonder gedurende het afbouwen van fossiel gas.

2. Inhoud van het wetsvoorstel

In dit wetsvoorstel kan onderscheid worden gemaakt tussen drie inhoudelijke thema's die in de onderdelen 2.1 tot en met 2.3 worden toegelicht: waterstofgassystemen, gassystemen (waaronder hernieuwbare- en CO₂-arme gassen) en consumentenbescherming. Daarnaast kent het wetsvoorstel een aantal overkoepelende thema's, welke in onderdelen 2.4 tot en met 2.6 worden toegelicht: certificering, ontheffingen voor nieuwe infrastructuur, gegevensuitwisseling en toezicht en handhaving.

Het uitgangspunt van dit wetsvoorstel is een beleidsneutrale implementatie van het decarbonisatiepakket, zonder aanvullend nationaal beleid. Voor de onderdelen van het wetsvoorstel

¹ Wet houdende regels over energiemarkten en energiesystemen (Energiewet), Stb. 2025, 12.

² Stb. 2025, 40.

die betrekking hebben op waterstofgas wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de bestaande structuur en bepalingen voor elektriciteit en gas in de Energiewet. Daarmee worden veel regels die al gelden voor elektriciteit en gas, nu ook van toepassing voor waterstofgas.

Voor waterstofgas wordt in dit wetsvoorstel een volledig regulerend kader voor transport via buisleidingen, opslag en terminaldiensten geïntroduceerd. Hiermee wordt duidelijkheid geboden aan marktpartijen en systeembeheerders. Voor aardgas past het wetsvoorstel de bestaande regels beperkt aan. Het wetsvoorstel ziet er voornamelijk op toe dat het gebruik van fossiele gassen in het energiesysteem gecontroleerd wordt afgebouwd. Voor hernieuwbare en CO₂-arme gassen worden prikkels en ruimte gecreëerd om invoeding in het aardgassysteem te stimuleren. Tot slot wordt in het wetsvoorstel de consumentbescherming versterkt door waar mogelijk de rechten en zekerheden voor afnemers van waterstofgas gelijk te stellen aan die van afnemers van aardgas en elektriciteit. Hierbij is de vroege ontwikkelfase van de markt voor waterstofgas in ogenschouw genomen.

2.1. Waterstofgassystemen

Het decarbonisatiepakket voorziet in fundamentele regelgeving die nodig is voor de opstart van de waterstofketen. Er worden regels gesteld aan de voor de ontwikkeling van de keten belangrijke infrastructuur: transmissie- en distributiesystemen, opslagsystemen en terminals. Deze hebben deels een monopolistisch karakter en bedrijven die willen investeren in waterstof zijn van deze infrastructuur afhankelijk. Dit wetsvoorstel legt de regels neer voor de ordening van de markt. Dit draagt, samen met het beleggen van een taak bij de Autoriteit Consument en Markt (ACM) als onafhankelijk toezichthouder op de waterstofmarkt, bij aan investeringszekerheid voor marktpartijen en systeembeheerders.

In Nederland ontwikkelt de waterstofketen zich vanuit de vijf grote industriële clusters waar productie-installaties kunnen worden gebouwd en gekoppeld aan de aanlanding van wind op zee, en waar importterminals worden gepland. In deze industriële clusters zit al een substantiële bestaande vraag naar waterstofgas als grondstof. De bedrijven die onderdeel uitmaken van deze industriële clusters dienen op termijn met elkaar verbonden te worden door een landelijk transmissiesysteem, een zeer belangrijke randvoorwaarde voor het opstarten van de waterstofketen. Het kabinet heeft Hynetwork Services (HNS, 100% dochter van de N.V. Nederlandse Gasunie) belast met het uitvoeren van een Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB) om het landelijk transmissiesysteem te ontwikkelen. Dit in aanloop naar volledig gereguleerde waterstofinfrastructuur, zoals vastgelegd in het decarbonisatiepakket en voorgesteld in dit wetsvoorstel. Met de bouw van het transmissiesysteem is inmiddels begonnen en de huidige inschatting van HNS is dat het transmissiesysteem zoals omschreven in het uitrolplan medio 2033 gereed zal zijn.

2.1.1. Aanwijzing systeembeheerders

De gasrichtlijn schrijft voor dat onafhankelijke systeembeheerders voor waterstofgassystemen aangewezen worden. De Energiewet kent al een systematiek voor het aanwijzen van systeembeheerders voor aardgas- en elektriciteitssystemen. In dit wetsvoorstel wordt de bevoegdheid van de Minister uitgebreid, zodat ook eigenaren van waterstofgassystemen op aanvraag een aanwijzing als beheerder van een waterstofgassysteem kunnen krijgen. Specifiek gaat het om transmissiesystemen, distributiesystemen, terminals en opslagsystemen voor waterstofgas.

Waterstofgassystemen zullen bij het ingaan van dit wetsvoorstel grotendeels nog gerealiseerd moeten worden. Het is denkbaar dat initiatiefnemers voor waterstofgassystemen al vóór realisatie een aanwijzing willen aanvragen, bijvoorbeeld om financiering of vergunningen te kunnen verkrijgen. In de praktijk zal daarom naar verwachting al tijdens de ontwikkel- en realisatiefase nauwe afstemming plaatsvinden tussen initiatiefnemers en het ministerie.

2.1.2. Transmissie en -distributiesystemen voor waterstofgas

Een transmissiesysteem voor waterstofgas dient voornamelijk voor het transport van waterstofgas met een hoge zuiverheidsgraad naar andere transmissie- of distributiesystemen voor waterstofgas, waterstofopslagsystemen of waterstofterminals, zonder de mogelijkheid uit te sluiten voor zulke

systemen om rechtstreeks aangesloten afnemers te beleveren. Voor het landelijk transmissiesysteem wordt er een transmissiesysteembeheerder (hierna: TSB) aangewezen door de Minister. Vooruitlopend op deze aanwijzing is HNS belast met een DAEB om het landelijk transmissiesysteem voor waterstofgas aan te leggen en te beheren. Bij inwerkingtreding van dit wetsvoorstel wordt het ontwikkelen, beheren en exploiteren van een transmissiesysteem voor waterstofgas een wettelijk gereguleerde activiteit. De verbindingen met andere transmissiesystemen voor waterstofgas betreffen grensoverschrijdende verbindingen, ook wel interconnectoren genoemd.

Met een distributiesysteem voor waterstofgas wordt een pijpleidingennetwerk voor lokaal of regionaal transport van waterstofgas met een hoge zuiverheidsgraad bedoeld. Een waterstofdistributiesysteem dient in de eerste plaats voor de beleving van rechtstreeks aangesloten afnemers, omvat geen interconnectoren en is niet rechtstreeks aangesloten op opslagfaciliteiten of terminals, tenzij het systeem in kwestie op 4 augustus 2024 een aardgasdistributiesysteem was en gedeeltelijk of volledig is herbestemd voor het transport van waterstof.

Een transmissiesysteem voor waterstofgas kan zowel pijpleidingen op land als op zee omvatten. In dit wetsvoorstel zijn nog geen afzonderlijke regels opgenomen voor een transmissiesysteem of een TSB specifiek voor het transport van waterstofgas op zee. Dit kan bij een toekomstige wetwijziging worden overwogen, bijvoorbeeld om specifieke eisen te kunnen stellen aan investeringsplannen voor infrastructuur op zee. Op dit moment is nog onvoldoende duidelijk of, en in hoeverre, afwijkende wettelijke bepalingen en vereisten voor waterstoftransmissiesystemen op zee noodzakelijk zullen zijn.

Volgens de definitie van transmissie- en distributiesystemen voor waterstofgas uit de gasrichtlijn, betreffen dit (netwerken van) pijpleidingen voor het transport van waterstofgas met een hoge zuiverheidsgraad. De bandbreedte van aanvaardbare zuiverheidsniveaus wordt vastgesteld door Europese normalisatie-instellingen. TSB's en DSB's dienen ervoor te zorgen dat het waterstofgas dat via hun systemen wordt getransporteerd aan deze zuiverheidsniveaus voldoet.

Pijpleidingen waarmee gassen worden getransporteerd die niet voldoen aan de vastgestelde zuiverheidsniveaus, vallen niet onder de definitie van transmissie- of distributiesysteem voor waterstofgas. Zo kunnen er op industrieterreinen bijvoorbeeld tussen bedrijven (rest)gassen uitgewisseld worden die waterstofgas bevatten, maar die niet binnen de bandbreedte van aanvaardbare zuiverheidsniveaus voor waterstofgas vallen. Dergelijke pijpleidingen vallen buiten de reikwijdte van dit wetsvoorstel.

2.1.2.1. Verticale ontvlechting (het groepsverbod)

De gasrichtlijn stelt vereisten aan de verticale ontvlechting van TSB's en distributiesysteembeheerders (hierna: DSB's) voor waterstofgas, waarbij voor een DSB over het algemeen lichtere ontvlechtigingsvereisten gelden dan voor een TSB. In de Energiewet worden al vereisten ten aanzien van de verticale ontvlechting gesteld aan TSB's en DSB's voor elektriciteit en gas middels het groepsverbod.

Artikel 68 van de gasrichtlijn biedt lidstaten de optie om niet een groepsverbod toe te passen. Er wordt geen gebruik gemaakt van deze lidstaatoptie. Met dit wetsvoorstel gaat het groepsverbod eveneens gelden voor TSB's en DSB's voor waterstofgas. Er is in Nederland voldoende initiatief vanuit de markt voor de productie en levering van waterstofgas. Een rol voor TSB's of DSB's in de productie en levering van waterstofgas werkt potentieel marktverstorend en wordt daarom onwenselijk geacht.

Door het toepassen van het groepsverbod voor TSB's en DSB's voor waterstofgas wordt bepaald dat deze geen deel uit mogen maken van een infrastructuurgroep waartoe ook een rechtspersoon of vennootschap behoort die waterstofgas produceert, levert of daarin handelt. Bij de certificering van de TSB of DSB wordt onder meer op het groepsverbod getoetst. De toets geschiedt door de nationale regulerende instantie, in Nederland de ACM. Het is een instapvoorwaarde waaraan een TSB of DSB moet voldoen.

2.1.2.2. Horizontale ontvlechting

Artikel 69 van de gasrichtlijn bepaalt dat, wanneer een TSB voor waterstofgas onderdeel uitmaakt van een bedrijf dat actief is op het gebied van transmissie of distributie van aardgas of elektriciteit, deze TSB ten minste wat betreft rechtsvorm onafhankelijk moet zijn.

In Nederland gelden op dit moment nog geen wettelijke eisen voor horizontale ontvlechting van TSB's. In de praktijk zijn de transmissiesystemen voor aardgas en elektriciteit echter toebedeeld aan verschillende beheerders, wat resulteert in een feitelijke juridische scheiding. Voor DSB's geldt dit niet. Daar worden de systemen voor aardgas en elektriciteit doorgaans door dezelfde beheerder geëxploiteerd.

Op grond van artikel 69 kunnen lidstaten ervoor kiezen om af te wijken van de eis van juridische scheiding tussen de TSB voor waterstofgas en de TSB of DSB voor elektriciteit of aardgas. Dit wetsvoorstel maakt echter geen gebruik van die mogelijkheid. In plaats daarvan wordt een bepaling aan de Energiewet toegevoegd die waarborgt dat TSB's voor waterstofgas enerzijds en TSB's of DSB's voor aardgas en elektriciteit anderzijds voor wat betreft rechtsvorm onafhankelijk zijn. Kruissubsidiëring en belangenverstrengeling tussen de verschillende activiteiten van TSB's of DSB's worden als onwenselijk beschouwd.

2.1.2.3. Toegestane activiteiten en voorwaarden infrastructuurgroep

De Energiewet bepaalt dat infrastructuurbedrijven die deel uitmaken van een infrastructuurgroep waar ook TSB's of DSB's deel van uitmaken, zich uitsluitend mogen bezighouden met de handelingen en activiteiten die zijn opgesomd in artikel 3.19 van de Energiewet. Met dit wetsvoorstel wordt de toepassing van artikel 3.19 uitgebreid naar TSB's en DSB's voor waterstofgas, die daarmee eveneens gebonden zijn aan deze limitatieve lijst van toegestane activiteiten.

Een aantal toegestane activiteiten geldt specifiek voor infrastructuurbedrijven die onderdeel uitmaken van een infrastructuurgroep waarvan een TSB voor waterstofgas deel uitmaakt. Een infrastructuurbedrijf dat deel uitmaakt van een infrastructuurgroep waarvan een TSB voor waterstofgas deel uitmaakt, mag handelingen en activiteiten verrichten met betrekking tot het aanleggen, onderhouden, beheren van het transmissiesysteem, waterstofopslagsystemen, waterstofterminals en andere infrastructuur voor de invoer, uitvoer, doorvoer, omzetting of overslag van waterstofgas of waterstofdragers. De bouw van waterstofterminals wordt veelal voorbereid door consortia, waar een infrastructuurbedrijf onderdeel van kan zijn. Naar verwachting zullen terminals meerdere diensten aanbieden. Naast injectie van waterstofgas in een transmissie- of distributiesysteem (conform de definitie van een waterstofterminal) zal dit aanvankelijk de op- en overslag van waterstofdragers als eigenstandige producten betreffen (waterstofderivaten), bijvoorbeeld om de chemische industrie of de bunkeringsector van hernieuwbare ammoniak te voorzien. Voor een terminal kan deze flexibiliteit in aangeboden diensten nodig zijn om investeringen in waterstofterminal-activiteiten mogelijk te maken. Zo ontstaat een lager financieel risico dan bij het aanbieden van slechts één dienst. Bovendien zijn niet alle onderdelen van de terminal altijd gelijktijdig gereed. Dit is onder meer afhankelijk van de ontwikkeling van de markt.

Het is een bedrijf binnen de infrastructuurgroep toegestaan om activiteiten en handelingen te verrichten met betrekking tot andere infrastructuur voor de invoer, uitvoer, doorvoer, omzetting of overslag van waterstofgas of waterstofdragers. Aan deze activiteiten worden bij ministeriële regeling voorwaarden gesteld. Het gaat hierbij om regels die bepalen dat het infrastructuurbedrijf alleen bij deze activiteit betrokken mag zijn als dit noodzakelijk is voor de ontwikkeling van de waterstofmarkt. Daarnaast dienen betreffende waterstofdragers (vloeibare waterstof of ammoniak) na omzetting, als waterstofgas, ingevoerd te kunnen worden in het transmissiesysteem.

Volgens artikel 3.19 van de Energiewet is het een infrastructuurbedrijf toegestaan om een productie-installatie voor waterstofgas aan te leggen, te onderhouden en ter beschikking te stellen aan een derde. Deze activiteit dient door het infrastructuurbedrijf bij de ACM te worden gemeld. De voor de terbeschikkingstelling geldende afspraken dienen aan de ACM te worden verstrekt. De ACM beoordeelt of er met de terbeschikkingstelling van de productie-installatie geen inbreuk wordt gemaakt op het groepsverbod en of het infrastructuurbedrijf hiermee geen oneigenlijk financieel gewin behaalt.

2.1.2.4. Privatiseringsverbod

Zie separaat consultatiedocument

2.1.2.5. Gebiedsindeling transmissie- en distributiesysteembeheerder

De taak om aansluitingen aan te leggen, geldt voor TSB's en DSB's voor elektriciteit en aardgas binnen de voor hen vastgestelde geografische gebieden. Deze gebiedsindeling moet met name voorkomen dat werkgebieden overlappen of dat onduidelijk is welke systeembeheerder de taak heeft om op verzoek een aansluiting aan te leggen.

Bij gas en elektriciteit kan worden uitgegaan van een bestaande situatie, met operationele infrastructuur en een reeds landelijk dekkende verdeling van gebieden. Voor waterstofgas kan een gebiedsindeling vastgelegd worden. HNS is belast met de DAEB en legt volgens het uitrolplan het landelijke transmissiesysteem voor waterstofgas aan. Voor de TSB van het landelijk transmissiesysteem voor waterstofgas geldt landelijk de taak om aansluitingen aan te leggen. Voor distributiesystemen voor waterstofgas is er nog geen gebiedsindeling vastgesteld. Gelet op de ontwikkelingen in de markt en de daarbij gewenste flexibiliteit, regelt dit wetsvoorstel dat bij AMvB nadere regels kunnen worden gesteld over een gebiedsindeling voor TSB's en DSB's voor waterstofgas.

2.1.2.6. Investeringsplan

De Energiewet verplicht TSB's en DSB's om periodiek een investeringsplan in te dienen bij de ACM, waarin de noodzakelijke uitbreidings-, vervangings- of afbouwinvesteringen worden toegelicht. Met dit wetsvoorstel gaat deze verplichting ook gelden voor TSB's en DSB's voor waterstofgas.

De gasrichtlijn geeft lidstaten de keuze om DSB's voor waterstofgas en gas hun investeringsplannen voor waterstofgasdistributiesystemen en ontmantelingsplannen voor gasdistributiesystemen te combineren. In dit wetsvoorstel wordt geen gebruik gemaakt van deze lidstaatoptie. Investeringsplannen voor waterstofgas dienen gescheiden te zijn van investerings- en ontmantelingsplannen voor gas. Afzonderlijke investeringsplannen kunnen beter toegespitst worden op specifieke belanghebbenden. Indien delen van een distributiesysteem voor gas ontmanteld worden, is het goed te bezien of hergebruik van betreffende gasleidingen voor distributie van waterstofgas mogelijk en wenselijk is. Echter, de integraliteit tussen investerings- en ontmantelingsplannen voor gas en waterstofgas kan naar verwachting voldoende geborgd worden. In de praktijk kunnen distributiesystemen voor gas en waterstofgas door dezelfde DSB beheerd worden. Daarnaast wordt integraliteit geborgd door samen te werken in lijn met artikel 3.24 van de Energiewet.

De eisen die in dit wetsvoorstel zijn opgenomen voor investeringsplannen zijn voor alle TSB's en DSB's gelijk, in overeenstemming met de huidige systematiek van de Energiewet. Bij AMvB kunnen er nadere eisen worden gesteld aan investeringsplannen van TSB's en DSB's voor waterstofgas. Bij AMvB kan voor TSB's voor waterstofgas worden geregeld dat naast investeringen in het eigen transmissiesysteem, het investeringsplan van de TSB voor waterstofgas ook dient in te gaan op de verwachte ontwikkeling en behoefte aan distributiesystemen voor waterstofgas en systeemkoppelingen voor regionale waterstofinfrastructuur. Het investeringsplan wordt gebaseerd op scenario's voor de te verwachten marktontwikkelingen voor verschillende energiedragers, waarbij relevante infrastructuurbeheerders, waaronder DSB's van gas, elektriciteit en waterstofgas, worden betrokken. Dit draagt bij aan een samenhangende systeemontwikkeling, voorkomt over- of onderinvestering in het waterstofsysteem en maakt tijdige systeemkoppelingen mogelijk. De TSB voor waterstofgas heeft hierin de wettelijke verantwoordelijkheid voor het opstellen van het investeringsplan. DSB's van ten minste gas, waterstofgas, elektriciteit en, indien van toepassing, stadsverwarming worden als belanghebbenden geraadpleegd.

2.1.2.7. Taken inzake het aansluiten en transporteren van waterstofgas

De gasrichtlijn schrijft voor dat TSB's en DSB's voor waterstofgas toegang dienen te verlenen tot hun systemen indien daartoe een verzoek wordt gedaan, er geen gebrek aan capaciteit in het systeem is, en er een verbinding aanwezig is waarop aangesloten kan worden. De Energiewet bevat reeds een aansluit- en transporttaak voor TSB's en DSB's voor elektriciteit en gas. Voor TSB's en DSB's voor waterstofgas gaat een aansluit- en transporttaak ook gelden.

Een TSB of DSB voor waterstofgas doet in het voor hem vastgestelde gebied op verzoek, binnen een redelijke termijn, een aanbod tot aanleg van een aansluiting op zijn systeem. Indien er sprake is van een gebrek aan capaciteit en het niet economisch verantwoord is om de uitbreidingswerkzaamheden te verrichten, kan een verzoek tot aansluiting door een TSB of DSB voor waterstofgas worden afgewezen. Een TSB voor waterstofgas heeft niet het recht om een verzoek tot aansluiting van een waterstofopslagsysteem, waterstofterminal of industriële afnemer op een transmissiesysteem voor waterstofgas te weigeren op grond van mogelijke toekomstige beperkingen van de beschikbare capaciteit, of het argument dat extra kosten zijn verbonden aan de noodzakelijke capaciteitsvergroting van het transmissiesysteem. Bij het bepalen van de redelijke termijn voor het realiseren van de aansluiting dient in acht te worden genomen of de benodigde capaciteit binnen het systeem reeds aanwezig is. Indien er uitbreidingswerkzaamheden verricht moeten worden om tot de benodigde capaciteit te komen, dan zal dit redelijkerwijs resulteren in een langere termijn voor het realiseren van de aansluiting. Zodra gereguleerde derdentoegang van toepassing is (zie paragraaf 2.1.2.9), zijn TSB's en DSB's voor waterstofgas verplicht om de aansluitvoorwaarden, inclusief daarbij te hanteren termijnen, ter goedkeuring voor te leggen aan de ACM.

Het uitgangspunt is dat een TSB of DSB voor waterstofgas in beginsel op elk verzoek tot transport daartoe een aanbod doet. Een TSB of DSB voor waterstofgas kan een transportverzoek afwijzen als er onvoldoende capaciteit beschikbaar is, of indien een aansluiting ontbreekt en het niet economisch verantwoord is om de nodige uitbreidingswerkzaamheden te verrichten. Indien een transportverzoek wordt afgewezen, dan moet de TSB of DSB voor waterstofgas de afwijzing onderbouwen en de verzoeker voorzien van de relevante informatie. Op grond van bij AMvB nader uit te werken uitgangspunten zal de desbetreffende TSB of DSB voor waterstofgas dan een afweging moeten maken of het economisch verantwoord is om systeemuitbreidingen uit te voeren die het gevraagde transport alsnog mogelijk maken. Deze afwegingen en voorgenomen systeemuitbreidingen maken onderdeel uit van het investeringsplan dat periodiek door de TSB of DSB voor waterstofgas wordt opgesteld.

2.1.2.8. Taken inzake balanceren

De gasrichtlijn schrijft voor dat TSB's en DSB's voor waterstofgas uiterlijk vanaf 1 januari 2033 verantwoordelijk zijn voor het balanceren van hun systemen.

Met dit wetsvoorstel krijgen TSB's voor waterstofgas de taak om de balans tussen de totale invoeding van waterstofgas en de totale onttrekking van waterstofgas uit hun systeem te bewaken. Dit is nodig voor het goed functioneren van het systeem. Uiterlijk per 1 januari 2033 is het een TSB voor waterstofgas wettelijk verplicht om voorzieningen te treffen voor de balanceringsverantwoordelijkheid van het door hem beheerde systeem en balanceringsverantwoordelijken voor waterstofgas te faciliteren in het uitvoeren van hun verantwoordelijkheid ten aanzien van de balans van het systeem.

De taken van een TSB voor waterstofgas voor het balanceren zijn beperkt Europees gereguleerd. In tegenstelling tot transmissiesystemen voor elektriciteit en gas zijn er geen gedelegeerde verordeningen die toezien op de balanceringsverantwoordelijkheid van transmissiesystemen voor waterstofgas. Omdat een liquide markt voor waterstofgas zich nog moet ontwikkelen, worden in dit wetsvoorstel geen wettelijke voorschriften gesteld ten aanzien van de balanceringsverantwoordelijkheid voor waterstofgas. Zolang er sprake is van onderhandelde derdentoegang tot het transmissiesysteem voor waterstofgas, kunnen afspraken over balanceringsverantwoordelijkheid in overeenkomsten tussen aangeslotenen, systeemgebruikers, marktdeelnemers en systeembeheerders worden vastgelegd. Op termijn dient de TSB voor waterstofgas, in samenspraak met andere relevante systeembeheerders en representatieve organisaties van genoemde belanghebbenden, methoden en voorwaarden te ontwikkelen om de rechten en plichten van betrokken partijen met betrekking tot balanceringsverantwoordelijkheid te reguleren. Deze methoden en voorwaarden dienen ter goedkeuring aan de ACM voor te worden gelegd en zijn een onderdeel van het systeem van gereguleerde derdentoegang zoals bedoeld in 2.1.2.10.

2.1.2.9. Taken inzake meten

Anders dan bij gas, wordt bij waterstofgas in de richtlijn geen onderscheid gemaakt tussen grote en kleine aansluitingen. Daarom is er geen onderscheid tussen de taken inzake meten van waterstofgas op het distributiesysteem en het transmissiesysteem, zoals bij gas wel het geval is. In de eerste fase van de ontwikkeling van de waterstofketen is het de verwachting dat het met name

grotere bedrijven zijn die waterstofgas van het transmissiesysteem betrekken. Daarbij zal het de komende tijd gaan om een beperkt aantal aangesloten. Daarom zijn de taken inzake meten van waterstofgas bij de TSB of DSB gelegd.

2.1.2.10. Onderhandelde en gereguleerde derdentoegang tot waterstofsysteem

Uit de gasrichtlijn volgt dat uiterlijk per 1 januari 2033 op transmissie- en distributiesystemen voor waterstofgas gereguleerde derdentoegang geldt. In een systeem van gereguleerde derdentoegang worden de voorwaarden tot toegang tot transmissie- en distributiesystemen vastgelegd in methoden en voorwaarden. TSB's en DSB's voor waterstofgas ontwikkelen deze methoden en voorwaarden, consulteren hierbij marktpartijen, en leggen ze ter goedkeuring voor aan de ACM.

Tot en met uiterlijk 31 december 2032 wordt in dit wetsvoorstel een systeem van onderhandelde derdentoegang voorgeschreven. In een systeem van onderhandelde derdentoegang komen TSB of DSB en gebruikers - via onderhandelingen op basis van objectieve, transparante en niet-discriminerende criteria - toegang tot het waterstofsysteem overeen. De ACM neemt de nodige maatregelen om systeemgebruikers in de gelegenheid te stellen te onderhandelen over de toegang tot transmissie- of distributiesystemen voor waterstofgas en ziet er op toe dat partijen te goeder trouw over de toegang tot transmissie- of distributiesystemen onderhandelen.

Voorafgaand aan en in voorbereiding op gereguleerde derdentoegang kan de ACM een niet-bindende aanbeveling geven over een voorstel voor algemeen geldende methoden en voorwaarden. De minister kan bepalen dat gereguleerde derdentoegang eerder dan 1 januari 2033 in werking treedt. De voor gereguleerde derdentoegang noodzakelijke tarieven, methoden en voorwaarden, dienen dan gereed te zijn en te zijn goedgekeurd door de ACM.

2.1.2.11. Invoed- en afleverspecificaties waterstofgas

Waterstofgaskwaliteit wordt gedefinieerd als de zuiverheid van het waterstofgas en de verontreinigende stoffen in het waterstofgas in overeenstemming met de toepasselijke normen inzake waterstofgaskwaliteit voor het waterstofgassysteem. Eindafnemers van waterstofgas dienen verzekerd te zijn van een zekere en gekende chemische samenstelling. Dit is wenselijk vanuit het perspectief van veiligheid, betrouwbaarheid en doelmatigheid. Dit doel wordt gerealiseerd door zowel ten aanzien van de invoeding van waterstofgas als ten aanzien van de aflevering van waterstofgas eisen aan de waterstofgaskwaliteit te stellen.

Dit wetsvoorstel verplicht een TSB of DSB voor waterstofgas om te waarborgen dat waterstofgas op ieder afleverpunt voldoet aan de afleverspecificaties die gelden voor dat afleverpunt. Daartoe is het voorts nodig dat waterstofgas dat wordt ingevoerd, voldoet aan de invoedspecificaties. Deze invoedspecificaties dienen ter ondersteuning van en liggen in het verlengde van de afleverspecificaties. Zonder invoedspecificaties zou een TSB of DSB hoge kosten moeten maken om te voldoen aan de afleverspecificaties of zou het zelfs onhaalbaar zijn om de afleverspecificaties te waarborgen. Een TSB of DSB moet daarom dan ook waterstofgas weren dat niet voldoet aan de invoedspecificaties. Door de invoedspecificaties zijn de afleverspecificaties haalbaar. De exacte specificaties worden bij ministeriële regeling vastgesteld.

Om een interne Europese markt te ondersteunen loopt er een traject om op Europees niveau tot geharmoniseerde kwaliteitscriteria te komen. Het kan voorkomen dat er op enig moment verschillende specificaties voor transmissie- en distributiesystemen nodig zijn. Invoed- en afleverspecificaties kunnen daarom verschillen voor invoed- en afleverpunten en naar energie-inhoud, drukniveau en regio. Ook hierbij geldt dat de specificaties voor specifieke invoed- en afleverpunten bij ministeriële regeling kunnen worden vastgesteld.

2.1.2.12. Samenwerking TSB en DSB voor waterstofgas

TSB's en DSB's voor waterstofgas werken onderling en met elkaar samen bij het ontwikkelen van het waterstofsysteem en ter coördinatie van het onderhoud. Daarnaast wordt samengewerkt om op een efficiënte manier nieuwe aansluitingen te realiseren, de voor de markt beschikbare capaciteit van het waterstofgassysteem te maximaliseren en het energieverbruik voor de werking ervan te minimaliseren.

Bij de ontwikkeling van waterstofterminals in regio's waar zowel transmissie- als distributiesystemen voor waterstofgas zijn voorzien, is het noodzakelijk dat de betrokken

systeembeheerders met elkaar samenwerken om te komen tot een (kosten-)efficiënt systeem. Dit is met name relevant in regio's waar een deel van het waterstofgas, afkomstig van een waterstofterminal, direct bestemd is voor aangesloten van het distributiesysteem voor waterstofgas. Op distributiesystemen voor waterstofgas zal een lagere gasdruk gaan gelden dan op het landelijk transmissiesysteem. Wanneer het mogelijk is om op relatief lagere druk vanuit een waterstofterminal de lokale vraag te belevaren, kunnen kosten voor compressie worden vermeden. Om in dergelijke regio's een efficiënt waterstofgassysteem te kunnen ontwikkelen en beheren, is het wenselijk onnodige compressie te voorkomen en dienen TSB en DSB dit gezamenlijk mee te wegen bij de systeemontwikkeling. Binnen de Europese regelgeving zijn hiervoor verschillende systeemoptimalisaties mogelijk.

2.1.2.13. Bestaande transmissie- en distributiesystemen voor waterstofgas

Transmissie- en distributiesystemen voor waterstofgas die bij de inwerkingtreding van de gasrichtlijn, op 4 augustus 2024, eigendom waren van een verticaal geïntegreerd bedrijf kunnen op verzoek een ontheffing verkrijgen voor bepaalde vereisten die gelden voor TSB's en DSB's voor waterstofgas. De eigenaren van deze transmissie- en distributiesystemen kunnen een ontheffing aanvragen bij de ACM. De ACM verleent deze ontheffing indien wordt voldaan aan bepaalde voorwaarden. Eigenaren van bestaande transmissie- of distributiesystemen waarvoor een ontheffing is verleend, worden ontheven van de wettelijke verplichtingen voor het verlenen van (onderhandelde of gereguleerde) derdentoegang, aanwijzing en certificering, en het groepsverbod. Indien de ACM een ontheffing verleent, hoeven bestaande verticaal geïntegreerde transmissie- of distributiesystemen niet ontbondeld te worden, mits dit de ontwikkeling en werking van de waterstofmarkt niet verstoort.

De verleende ontheffing komt te vervallen op het moment dat het transmissie- of distributiesysteem waarvoor de afwijking geldt, in de periode na het verlenen van de ontheffing wordt aangesloten op een ander transmissie- of distributiesysteem. Het gaat hierbij om aansluitingen die tot stand komen nadat een ontheffing is verleend. Een productie-installatie voor waterstofgas of een waterstofterminal kan op verschillende transmissie- of distributiesystemen aangesloten zijn. Zolang hiermee geen uitwisseling van waterstofgas tussen de verschillende transmissie- en distributiesystemen mogelijk wordt gemaakt, worden de betreffende systemen niet als onderling gekoppeld beschouwd.

De verleende ontheffing vervalt op het moment dat de capaciteit van het transmissie- of distributiesysteem waarvoor de ontheffing geldt, wordt uitgebreid met meer dan 5% van de lengte of capaciteit ten opzichte van 4 augustus 2024 (de datum van inwerkingtreding van het decarbonisatiepakket). De methode waarmee de (nul)meting van het transmissie- of distributiesysteem dient te worden verricht, wordt door de ACM vastgesteld. Verplaatsing van bestaande pijpleidingen wegens wettelijke verplichtingen of publiek belang, zoals bijvoorbeeld bij aanpassingen van veiligheidsnormen of infrastructurele projecten, kan door de ACM worden uitgezonderd van de 5%-grens voor uitbreiding van het systeem.

De ACM trekt de ontheffing in als het blijven toepassen van de ontheffing zou dreigen de mededinging te belemmeren of de efficiënte uitrol van waterstofinfrastructuur of de ontwikkeling en werking van de markt voor waterstofgas in de Europese Unie of Nederland te beïnvloeden. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld over de procedures voor het aanvragen en het komen te vervallen van de ontheffing.

De vereenvoudigde regelgevingsvereisten voor bestaande transmissie- of distributiesystemen voor waterstofgas kunnen ook betrekking hebben op rechtstreekse pijpleidingverbindingen tussen waterstofproducenten en individuele afnemers.

Overgangsrechtelijk wordt uitgegaan van eerbiedigende werking met betrekking tot het eigendom van bestaande transmissie- of distributiesystemen voor waterstofgas. Het privatiseringsverbod is niet van toepassing op eigenaren en beheerders van transmissiesystemen voor waterstofgas die voor 4 augustus 2024 in gebruik zijn genomen.

2.1.2.14. Geografisch afgebakende transmissie- of distributiesystemen

Transmissie- of distributiesystemen die waterstofgas vervoeren binnen een geografisch afgebakend, industrieel of commercieel gebied die aan bepaalde voorwaarden voldoen, kunnen op verzoek ontheven worden van bepaalde vereisten die gelden voor TSB's of DSB's voor

waterstofgas. Het gaat om verplichtingen die betrekking hebben op het groepsverbod, aanwijzing en certificering die gelden voor TSB's en DSB's voor waterstofgas. Andere wettelijke verplichtingen voor TSB's of DSB's voor waterstofgas, zoals het verlenen van derdentoegang en het periodiek opstellen van investeringsplannen, zijn wel van toepassing.

De ACM beoordeelt of aan de wettelijke voorwaarden voor een ontheffing is voldaan, en verleent de ontheffing. Gedurende de ontheffing moet het betreffende systeem: 1) geen interconnectoren omvatten, 2) geen directe aansluiting hebben op opslagsystemen of terminals, tenzij deze ook zijn verbonden met een regulier transmissie- of distributiesysteem, 3) primair gericht zijn op levering aan direct aangesloten afnemers, en 4) alleen gekoppeld zijn aan andere ontheven transmissie- of distributiesystemen van dezelfde beheerder. De ACM trekt de ontheffing in indien niet meer aan de voorwaarden voor een geografisch afgebakend transmissie- of distributiesysteem wordt voldaan. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld over de inhoud en procedure voor het verlenen van de ontheffing.

In de praktijk kan een ontheffing voor een geografisch afgebakend transmissie- of distributiesysteem tijdelijk van aard zijn, totdat er een koppeling aan een transmissie- of distributiesysteem gerealiseerd wordt. Geografisch afgebakende transmissie- of distributiesystemen kunnen hiermee tijdelijk in een lichter reguleringsregime komen te vallen, waardoor dergelijke transmissie- of distributiesystemen sneller tot ontwikkeling kunnen komen.

De vereenvoudigde regelgevingsvereisten voor geografisch afgebakende transmissie- of distributiesystemen kunnen ook betrekking hebben op rechtstreekse pijpleidingverbindingen tussen waterstofproducenten en individuele afnemers.

Voor beheerders van geografisch afgebakende transmissie- of distributiesystemen geldt uiterlijk vanaf 2033, of eerder als de Minister daartoe besluit, gereguleerde derdentoegang. Geografisch afgebakende transmissie of distributiesystemen zijn vanaf dat moment onderhevig aan methoden en voorwaarden waaronder ook tariefregulering. De beheerder van een geografisch afgebakend systeem brengt voor de uitvoering van wettelijke taken of verplichtingen een tarief in rekening op basis van een vooraf door de ACM goedgekeurde berekeningsmethode. Deze methode moet voldoen aan objectieve, transparante en niet-discriminerende criteria. Dit systeem van ex-ante goedkeuring biedt ruimte voor maatwerk, passend bij het kleinschalige en mogelijk tijdelijke karakter van dergelijke systemen, terwijl het gelijktijdig waarborgen biedt voor eerlijke toegang en bescherming van aangesloten partijen. De tariefstelling voor geografisch afgebakende systemen is daarmee minder strikt gereguleerd dan bij andere transmissiesystemen of distributiesystemen, maar wordt wel op hoofdlijnen getoetst door de ACM. Hiermee wordt een evenwicht gevonden tussen ontwikkelruimte voor nieuwe initiatieven en bescherming van gebruikersbelangen.

2.1.3. Waterstofterminals

Met dit wetsvoorstel wordt de oude definitie van waterstofterminal in de Energiewet gewijzigd naar de definitie uit de gasrichtlijn. Volgens deze definitie omvat een waterstofterminal verschillende onderdelen die nodig zijn voor de invoeding of onttrekking van waterstofgas binnen het waterstofgas- of gassysteem. Voor de invoeding betreft het een installatie die gebruikt wordt voor de aflading en omzetting van vloeibare waterstof of vloeibare ammoniak naar gasvormige waterstof, geschikt voor injectie in het waterstofgas- of gassysteem. Voor de onttrekking gaat het om een installatie die wordt ingezet voor het vloeibaar maken van gasvormige waterstof en het laden daarvan. Daarnaast maken ondersteunende diensten en tijdelijke opslag die nodig zijn voor het omzettingsproces en daaropvolgende injectie in het waterstofsysteem, onderdeel uit van de waterstofterminal. Onderdelen die voor opslag worden gebruikt bij de waterstofterminal maken geen onderdeel uit van de installatie.

Het doel van de nieuwe regels voor derdentoegang tot waterstofterminals is om marktafscherming door waterstofterminalbeheerders van producenten en afnemers van waterstofgas te voorkomen. Dit doel geldt ongeacht de wijze waarop het beheer of eigendom van de faciliteiten die samen een waterstofterminal vormen juridisch is vormgegeven. Een waterstofterminalbeheerder moet een rechtspersoon zijn die eigenaar is van de terminal. Een initiatief, bijvoorbeeld een consortium van meerdere partijen waartussen de verantwoordelijkheid voor het beheer van verschillende faciliteiten van de installatie is verdeeld, kan dus alleen als waterstofterminalbeheerder worden aangemerkt, indien dit consortium is vormgegeven als een rechtspersoon die tevens de eigendom van de terminal bezit.

Uitgangspunt is dat de dienst die de waterstofterminalbeheerder aan derden aanbiedt het hele proces van aflading tot omzetting (van de waterstofdrager naar gasvorige waterstof) omvat en dat de daartoe benodigde faciliteiten in de uitvoering van dat hele proces onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

De definitie van een waterstofterminal is niet locatie-gebonden. Dat betekent dat het voor de vraag of een installatie kan worden aangemerkt als een waterstofterminal niet bepalend is of aflading, tijdelijke opslag, omzetting en injectie in het transmissie- of distributiesysteem voor gas of waterstofgas plaatsvinden op dezelfde fysieke locatie of op verschillende locaties die via transportinfrastructuur (leidingen, schip, trein, vrachtwagens, etc.) met elkaar zijn verbonden.

Marktpartijen kunnen waterstofterminals ontwikkelen, en op aanvraag door de Minister aangewezen worden als waterstofterminalbeheerder. Dit geldt ook voor infrastructuurbedrijven die behoren tot dezelfde infrastructuurgroep als de TSB voor waterstofgas. Voor waterstofterminals geldt een systeem van onderhandelde derdentoegang, waarbij beheerders zelf tarieven en voorwaarden kunnen bepalen. De ACM ziet erop toe dat toegang overeen wordt gekomen op basis van objectieve, transparante en niet-discriminerende onderhandelingen. De ACM kan op grond van artikel 78 van de gasverordening initiatiefnemers van nieuwe infrastructuurprojecten voor waterstofgas (waaronder terminals) een ontheffing verlenen van onder andere de vereisten voor derdentoegang, indien wordt voldaan aan de ontheffingscriteria.

De definitie van een distributiesysteem voor waterstofgas in relatie tot waterstofterminals heeft nadere toelichting. Op basis van de definities uit de gasrichtlijn mogen waterstofterminals uitsluitend worden aangesloten op transmissiesystemen, niet op distributiesystemen. Waterstofgas dat vanuit een terminal in een transmissiesysteem wordt gebracht, kan vervolgens wel worden doorgeleid naar een distributiesysteem. Het is echter onwenselijk dat waterstofgas daarbij onnodig op hoge druk moet worden gebracht, om vervolgens naar een distributiesysteem te worden getransporteerd dat op lagere druk opereert. De gasverordening stelt dat marktdeelnemers de beschikking krijgen over de maximale capaciteit voor waterstofterminals, met inachtneming van systeemintegriteit en exploitatie. Beheerders van waterstofterminals implementeren en publiceren niet-discriminerende en transparante mechanismen voor capaciteitsallocatie. Het hamsteren van capaciteit dient te worden voorkomen. Beheerders van waterstofterminals ondernemen redelijke stappen om mogelijk te maken en te bevorderen dat capaciteitsrechten vrij verhandelbaar zijn op een transparante en niet-discriminerende wijze.

2.1.4. Waterstofopslagsystemen

Een waterstofopslagsysteem wordt gedefinieerd als een systeem voor de opslag van waterstofgas met een hoge zuiverheidsgraad, inclusief grote, met name ondergrondse waterstofopslaginstallaties maar exclusief kleinere, eenvoudig replicerbare waterstofopslaginstallaties. Het deel van een waterstofterminal dat gebruikt wordt voor opslag valt binnen de definitie van waterstofopslagsysteem, met uitzondering van het deel dat wordt gebruikt voor productiehandelingen en faciliteiten die exclusief bestemd zijn voor TSB's en DSB's voor waterstofgas in het kader van de uitoefening van hun wettelijke taken of verplichtingen. De bij de waterstofterminal horende opslagfaciliteiten die noodzakelijk zijn voor de injectie van waterstofgas in een transmissiesysteem, worden dus niet gezien als waterstofopslagsysteem.

Eigenaren van waterstofopslagsystemen kunnen een aanvraag tot aanwijzing als beheerder van een waterstofopslagsysteem doen bij de Minister. Infrastructuurbedrijven die onderdeel uitmaken van een infrastructuurgroep waar ook de TSB voor waterstofgas deel van uit maakt, mogen ook beheerder worden van een waterstofopslagsysteem.

Voor waterstofopslagsystemen geldt, evenals voor transmissie- en distributiesystemen voor waterstofgas, dat in beginsel gereguleerde derdentoegang geldt, gebaseerd op bekendgemaakte tarieven die objectief worden toegepast zonder onderscheid te maken tussen waterstofsysteemgebruikers. De ACM keurt en toetst de tarieven en de methode waarmee deze worden bepaald, en stelt de tarieven vervolgens vast.

Tot en met uiterlijk 31 december 2032 geldt een systeem van onderhandelde derdentoegang. Hierin komen beheerders en gebruikers van waterstofopslagsystemen via onderhandelingen op basis van objectieve, transparante en niet-discriminerende toegang tot het waterstofopslagsysteem overeen. De ACM neemt de nodige maatregelen om gebruikers in de gelegenheid te stellen te

onderhandelen over de toegang tot waterstofopslagsystemen en ziet er op toe dat partijen te goeder trouw over de toegang tot waterstofopslagsystemen onderhandelen. De ACM stelt daarnaast richtsnoeren op over de wijze waarop de in onderhandeling overeengekomen tarieven worden beïnvloed wanneer gereguleerde derdentoegang wordt ingevoerd. Bij of krachtens AMvB worden er nadere regels gesteld over het verlenen van toegang tot waterstofopslagsystemen. Bij koninklijk besluit kan worden bepaald dat gereguleerde derdentoegang voor waterstofopslagsystemen eerder dan 1 januari 2033 ingaat. Hiermee kan het moment van het invoeren van gereguleerde derdentoegang worden afgestemd op de ontwikkeling van de markt.

De gasrichtlijn biedt de mogelijkheid om toe te staan dat capaciteitsrechten die zijn verleend binnen 2 jaar na inwerkingtreding van de gasrichtlijn doorwerken tot hun vervaldatum, ongeacht of er tussentijds gereguleerde toegang wordt ingevoerd.

De gasverordening stelt dat marktdeelnemers de beschikking krijgen over de maximale capaciteit voor opslagsystemen voor waterstofgas, met inachtneming van systeemintegriteit en exploitatie. Beheerders van opslagsystemen voor waterstofgas implementeren en publiceren niet-discriminerende en transparante mechanismen voor capaciteitsallocatie. Het hamsteren van capaciteit dient te worden voorkomen. Beheerders van opslagsystemen voor waterstofgas ondernemen redelijke stappen om mogelijk te maken en te bevorderen dat capaciteitsrechten vrij verhandelbaar zijn op een transparante en niet-discriminerende wijze.

2.2. Gassystemen

De gasrichtlijn en gasverordening stellen regels ten aanzien van de marktordening van aardgas. Zo normeren de gasrichtlijn en gasverordening het gedrag en de handelingsruimte van de transmissiesysteembeheerders, distributiesysteembeheerders, LNG-systeembeheerders en gasopslagsysteembeheerders in de Europese Unie.

Met de gasrichtlijn en gasverordening wordt weinig gewijzigd ten aanzien van de marktordening van aardgas ten opzichte van de voorgangers richtlijn 2009/73 en verordening 715/2009. De wijzigingen op het gebied van aardgassystemen zien vooral op de afbouw van aardgas tijdens de energietransitie, gasopslag, het waarborgen van de leveringszekerheid van aardgas en de afbouw van pijpleidingen voor gas en LNG uit de Russische Federatie. Er is met dit wetsvoorstel alleen een wijziging van de wetgeving voorzien ten aanzien van de afbouw van aardgas tijdens de energietransitie. De overige onderwerpen worden middels andere wet- en regelgeving geadresseerd of behoeven geen implementatie of aanpassing van wet- en regelgeving.

De gasverordening en gasrichtlijn geven een kader voor de verdere afbouw van aardgas tijdens de energietransitie. Zo regelt de gasrichtlijn dat er geen langetermijncontracten voor de levering van onbehandelde fossiele gassen gesloten mogen worden die doorlopen na 31 december 2049. Langetermijncontracten worden in de gasrichtlijn gedefinieerd als gasleveringscontracten met een looptijd langer dan één jaar. Verder schrijft de gasverordening voor dat bij de ontheffing van nieuwe aardgasinfrastructuur of substantiële verhoging van de capaciteit voortaan ook getoetst moet worden of de investering bijdraagt aan het koolstofvrij maken en verwezenlijken van de klimaat- en energiedoelstellingen van de Europese Unie.

Voorts wijzigen de gasverordening en gasrichtlijn de regulering van gasopslag, hetgeen grotendeels leunt op eerdere wijzigingen die zijn aangenomen tijdens de energiecrisis. Zo behoudt de gasverordening de eis dat de opslagsysteembeheerders moeten worden gecertificeerd en expliciteert de gasverordening de bevoegdheid van de regulerende instanties om een 100% korting op de transmissietarieven toe te passen op de exit- en entrypuncten naar en van gasopslagsystemen. Deze regels werden al tijdens de energiecrisis in 2022 geïntroduceerd. Voorts wordt de rol van de regulerende instantie bij gasopslag vergroot, zo schrijven de regulerende instanties voortaan zelf voor dat aardgasopslagsysteembeheerder hun belangrijkste commerciële voorwaarden voor het gebruik van de opslaginstallaties elk jaar dienen te publiceren. Het blijft echter aan de lidstaat of gereguleerde of onderhandelde derdentoegang wordt toegepast op de gasopslagen.

De gasverordening wijzigt tevens de leveringszekerheidsverordening nr. 2017/1938 waarmee de regels omtrent het leveren en ontvangen van solidariteit worden aangepast en verbreed. Tevens

kunnen lidstaten in uitzonderlijke omstandigheden besluiten tijdelijk het niet-essentiële verbruik van beschermde afnemers te verminderen.

De wijzigingen in de gasrichtlijn en gasverordening ten aanzien van gasopslag en het waarborgen van de leveringszekerheid van gas – in zoverre deze wijziging van de nationale wet- en regelgeving vereisen – worden meegenomen in het voorstel voor de Wet bestrijden energieleveringscrisis (wbe). Hiervoor is gekozen omdat de wbe beoogt de leveringszekerheidsverordening volledig ten uitvoer te leggen in nationale wet- en regelgeving. Voor de volledigheid zijn hierbij de wijzigingen van de leveringszekerheidsverordening die voortvloeien uit het decarbonisatiepakket meegenomen. Daarnaast wijzigt de wbe ook wetgeving gericht op (de regulering van) gasopslagen. Ook hier is besloten de versterkte rol van de regulerende instantie bij de regulering van de opslagsysteembeheerders, die volgt uit het decarbonisatiepakket, mee te nemen in de wbe. De internetconsultatie van de wbe is op 26 maart 2025 gesloten.

Ten slotte stipuleert de gasverordening dat de verordening er niet aan in de weg staat dat lidstaten evenredige maatregelen nemen om de invoer van Russisch LNG tijdelijk te beperken. Het kabinet zet zich in om de import van Russisch gas naar de Europese Unie, in EU-verband, terug te dringen naar nul conform het doel van REPowerEU. Nederland heeft op dit moment alle maatregelen genomen die zij kon nemen om de import van Russisch gas te beperken. Zo wordt in Nederland al voorkomen dat er nieuwe LNG-importstromen ontstaan via de nieuwe LNG-importcapaciteit die sinds 2022 is of nog wordt gerealiseerd. Dit is geregeld via de contracten voor het gebruik van deze nieuwe importcapaciteit. Er is echter nog geen mogelijkheid om de beperkte nog bestaande importstroom in te perken, die is gebaseerd op contracten uit het verleden. Artikel 8, zevende lid, van de gasverordening biedt naar huidig inzicht onvoldoende mogelijkheden om deze instroom verder te beperken omdat dit geen zelfstandige bevoegdheidsgrondslag vormt. De Europese Commissie is op 17 juni 2025 met wetgevingsvoorstellen gekomen die de volledige uitfasering van Russische fossiele energie, waaronder LNG, zouden moeten effectueren. Dit zou verdere uitwerking van artikel 8, zevende lid, van de gasverordening overbodig maken.

2.2.1. Verbod lange termijncontracten die doorlopen na 31 december 2049

Artikel 31, derde lid van de gasrichtlijn verbiedt het sluiten van langetermijncontracten voor de levering van onbehandelde fossiele gassen die doorlopen na 31 december 2049. Langetermijncontracten worden in de gasrichtlijn gedefinieerd als gasleveringscontracten die langer dan één jaar lopen (zie artikel 2, punt 56 van de gasrichtlijn). Onbehandelde fossiele gassen omvat aardgas dat niet CO₂-gecompenseerd is. Het is dus wel mogelijk een contract te sluiten voor de levering van aardgas dat korter is dan één jaar of een langetermijncontract te sluiten voor de levering van aardgas voor langer dan één jaar, in zoverre dit aardgas CO₂-gecompenseerd is. Dit verbod is opgenomen in de gasrichtlijn om de klimaatneutraliteit van de Europese Unie te verzekeren per 2050 (zoals vastgesteld in artikel 2, eerste lid van Verordening (EU) 2021/1119³) en om te voorkomen dat aardgas een belemmering vormt voor de toetreding van hernieuwbaar en koolstofarm gas.

2.2.2. Hernieuwbare gassen

De gasrichtlijn en gasverordening stellen regels ten aanzien van hernieuwbare en CO₂ arme gassen. Onder hernieuwbaar gas valt biomethaan, in Nederland bekend onder de naam groen gas. Het is voor het eerst dat de gasrichtlijn en gasverordening regels stellen over groen gas.

De definitie van hernieuwbaar gas uit de gasrichtlijn is breder dan de definitie van gas uit hernieuwbare bronnen uit de Energiewet. Onder hernieuwbaar gas uit de gasrichtlijn valt namelijk ook biogas en hernieuwbare brandstoffen van niet biologische oorsprong (Renewable Fuels of Non-Biological Origin, RFNBO's), terwijl dit niet onder de definitie van gas uit hernieuwbare bronnen uit de Energiewet valt. Het is echter niet mogelijk om biogas en RFNBO's in te voeden op de transmissie- of distributiesystemen voor gas, omdat dit niet voldoet aan de vereiste gaskwaliteit (*off-spec* is). Het ligt daarom niet in de reden om de definitie uit de Energiewet hierop aan te passen. Waar het voor de implementatie van artikelen uit de gasrichtlijn noodzakelijk is om aan te

³ Verordening (EU) 2021/1119 van het Europees Parlement en de Raad van 30 juni 2021 tot vaststelling van een kader voor de verwezenlijking van klimaatneutraliteit, en tot wijziging van Verordening (EG) nr. 401/2009 en Verordening (EU) 2018/1999 (PbEU L 2021/243).

sluiten bij de reikwijdte van de gasrichtlijn, wordt er gebruik gemaakt van een opsomming, zodat het betreffende artikel ook van toepassing is voor biogas en RFNBO's.

In de gasrichtlijn wordt, ter bevordering van de integratie van groen gas in het gassysteem, aan lidstaten de mogelijkheid gegeven om een biomethaan productie-installatie voorrang te geven bij een aansluiting. In Nederland bestaat op dit moment niet de behoefte om gebruik te maken van deze regeling, omdat er geen problemen zijn bij de aansluiting van groen gas productie-installaties en die worden ook niet in de nabije toekomst voorzien. Mocht het in de toekomst wenselijk zijn dan is dit eenvoudig te regelen doordat er in de Energiewet al een mogelijke grondslag wordt gelegd.

In de gasverordening wordt de mogelijkheid geboden om een tariefkorting toe te passen op de invoeding van hernieuwbaar gas. Deze bevoegdheid ligt bij de ACM. De grondhouding is om hier voorlopig geen gebruik van te maken, omdat de uitrol van hernieuwbaar gas en koolstofarm gas al voldoende wordt gestimuleerd, met onder andere het wetsvoorstel bijmengverplichting groen gas.

Tenslotte, wordt met de implementatie van de gasrichtlijn een energieleverancier verplicht om het aandeel gas uit hernieuwbare bronnen op de factuur te zetten, net zoals dit momenteel al voor groene stroom geldt.

2.3. Consumentenbescherming

De consumentenbescherming die de herziene gasrichtlijn voor afnemers van gas introduceert, is grotendeels gelijk aan de bescherming die de elektriciteitsrichtlijn voorschrijft ten behoeve van afnemers van elektriciteit. De Energiewet hanteert zoveel als mogelijk hetzelfde beschermingsniveau voor zowel afnemers van gas als afnemers van elektriciteit. Met de implementatie van de elektriciteitsrichtlijn is er aldus geanticipeerd op de implementatie van de herziene gasrichtlijn en zijn de rechten voor eindafnemers van elektriciteit grotendeels ook van toepassing verklaard op eindafnemers van gas. Op enkele punten breidt de herziene gasrichtlijn de consumentenbescherming echter nog (enigszins) uit ten opzichte van de elektriciteitsrichtlijn. Mutatis mutandis gelden deze uitbreidingen voor afnemers van gas ook voor afnemers van elektriciteit, waarmee afnemers van elektriciteit op een enkel punt meer bescherming toekomt dan de elektriciteitsrichtlijn voorschrijft. Uitgangspunt is immers dat zoveel mogelijk hetzelfde beschermingsregime geldt voor eindafnemers van gas en elektriciteit.

Daarnaast stelt de herziene gasrichtlijn consumentenbescherming voor eindafnemers van waterstofgas verplicht. Deze regels van consumentenbescherming overlappen voor een belangrijk deel met die voor eindafnemers van aardgas (en elektriciteit). Huishoudens die voor hun basisvoorziening energie afhankelijk zijn van waterstof, hebben recht op dezelfde bescherming als huishoudens die afhankelijk zijn van aardgas. Dit betekent dat de rechten en plichten die zijn neergelegd in hoofdstuk 2 van de Energiewet grotendeels ook van toepassing worden verklaard op eindafnemers en leveranciers van waterstofgas. Dat gebeurt in dit wetsvoorstel onder andere door uitbreiding van enkele begripsomschrijvingen (zie de artikelsgewijze toelichting bij '1.1 eindafnemer' en '1.1 leverancier'), waarmee een groot deel van de rechten en plichten die gelden voor eindafnemers en leveranciers van gas en elektriciteit, 'automatisch' ook van toepassing zijn op waterstofgas. Waar nodig differentieert dit voorstel daarom tussen eindafnemers en leveranciers van respectievelijk gas, waterstofgas of elektriciteit.

Hoofdstuk III van de gasrichtlijn ziet op de bescherming van afnemers van gas en waterstofgas. Hierin staan onder andere regels ter bescherming van kwetsbare afnemers bij de afbouw van aardgassystemen, regels ter verbetering van de informatiepositie van alle eindafnemers, het recht om van leverancier te wisselen, regels omtrent prijsvergelijkingsinstrumenten en de mogelijkheden om actief te worden op de gasmarkt (actieve afnemers).

Voor eindafnemers van gas geldt het gros van deze bepalingen al uit hoofde van de Energiewet. Deels was dit reeds geregeld in de Gaswet en aldus overgenomen in de Energiewet. Deels is dit gebeurd met de implementatie van de elektriciteitsrichtlijn – dat met de gasrichtlijn vergelijkbare bepalingen kent – omdat afnemers van gas en elektriciteit daarin zoveel als mogelijk in een gelijke positie zijn gebracht en omdat is geanticipeerd op de richtlijn (EU) 2024/1788.

Voor eindafnemers van waterstofgas geldt op dit moment nog geen wettelijke bescherming. De levering van waterstofgas aan consumenten vindt slechts op zeer kleine schaal plaats via enkele

waterstofpilots in de gebouwde omgeving. In het 'Tijdelijk kader waterstofpilots' heeft de ACM geborgd dat voor deze pilots bestaande regels van consumentenbescherming gelden. Met dit voorstel worden de relevante consumentenbeschermingsartikelen uit de Energiewet ook van toepassing verklaard op eindafnemers van waterstofgas. Voor deze afnemers is – gelijk aan ieder huishouden – de levering van waterstofgas een basisvoorziening en zij dienen aldus dezelfde bescherming te genieten als andere afnemers.

De hiernavolgende hoofdstukken bevatten een toelichting op de implementatie van de richtlijnbepalingen waarvoor een beleidskeuze is gemaakt.

2.3.1. Bescherming kleine ondernemingen

De gasrichtlijn vereist dat de bescherming die de huidige Energiewet biedt aan 'huishoudelijke eindafnemers' en 'micro-ondernemingen' op het gebied van (i) overstapgerelateerde vergoedingen en (ii) kosteloze toegang tot vergelijkingsinstrumenten ook voor 'kleine ondernemingen' gaat gelden.⁴ De volgende twee paragrafen gaan op die implementatie nader in. Deze bescherming is niet vereist en ook (nog) niet relevant voor de afnemers van waterstof, zodat zij voor afnemers van waterstofgas nog niet zal gaan gelden.

2.3.2. Overstapgerelateerde vergoedingen

Op grond van de Energiewet (artikel 2.15 en 2.16) mag een energieleverancier aan huishoudelijk eindafnemers of micro-ondernemingen die overstappen naar een andere leverancier, geen andere kosten in rekening brengen dan – onder bepaalde omstandigheden – een opzegvergoeding. De leverancier mag een opzegvergoeding in rekening brengen indien het een tussentijdse opzegging betreft en de opzegvergoeding in de overeenkomst staat genoemd. Met de implementatie van de gasrichtlijn (artikel 12 lid 3) zal deze bescherming ook voor kleine ondernemingen gaan gelden (zoals overigens ook de elektriciteitsrichtlijn voorschrijft). Daarnaast zal dit vereiste ook voor leveranciers van waterstofgas gaan gelden (indien zij leveren aan huishoudelijk eindafnemers of micro- dan wel kleine ondernemingen).

2.3.3. Kosteloze toegang tot vergelijkingsinstrumenten

Uit hoofde van de Energiewet (artikel 2.68) hebben huishoudelijk eindafnemers en micro-ondernemingen recht op kosteloze toegang tot vergelijkingsinstrumenten, waarmee zij aanbiedingen van zowel aardgas als elektriciteit kunnen vergelijken. Dit voorschrift volgt uit de Elektriciteitsrichtlijn, hetwelk niet alleen van toepassing is verklaard op de vergelijkingsinstrumenten betreffende elektriciteit, maar ook die betreffende aardgas. De Energiewet beoogt immers zo min mogelijk onderscheid te maken tussen energiebronnen en bovendien is bij de implementatie van de elektriciteitsrichtlijn rekening gehouden met de richtlijn. In het Energiebesluit is artikel 2.68 van de Energiewet verder uitgewerkt.

Op grond van de gasrichtlijn (artikel 14 lid 1) dienen ook kleine ondernemingen kosteloze toegang te krijgen tot vergelijkingsinstrumenten betreffende aardgas. Dit zal worden geïmplementeerd in de Energiewet en ook – gelijk aan aardgas – gaan gelden voor vergelijkinstrumenten betreffende elektriciteit. De implementatie van de gasrichtlijn leidt er aldus toe dat kleine ondernemingen recht hebben op kosteloze toegang tot vergelijkingsinstrumenten betreffende zowel aardgas als elektriciteit. Deze wijziging van de Energiewet (artikel 2.68) wordt doorgevoerd in het Energiebesluit.

Op basis van de gasrichtlijn (artikel 14 lid 1) kunnen micro- en kleine ondernemingen met een jaarlijks verbruik $\geq 100.000\text{kW}$ worden uitgesloten van kosteloze toegang tot vergelijkingsinstrumenten. De elektriciteitsrichtlijn bood een vergelijkbare beperkingsgrond. In lijn met het achterwege laten van deze beperkingsgrond in de elektriciteitsrichtlijn, zal van de beperkingsmogelijkheid die de gasrichtlijn biedt geen gebruik worden gemaakt. Uitgangspunt is immers dat zo min mogelijk onderscheid bestaat tussen afnemers van verschillende energiebronnen. Bovendien lijkt de beperking tegen praktische problemen te kunnen aanlopen, omdat micro- en kleine ondernemingen inzicht in hun (naar mag worden aangenomen niet altijd

⁴ Een kleine onderneming heeft minder dan vijftig werknemers en een jaaromzet of een jaarlijks balanstotaal van ten hoogste € 10 miljoen; een micro-onderneming heeft minder dan tien werknemers en een jaaromzet of een jaarlijks balanstotaal van ten hoogste € 2 miljoen.

constante) verbruik zouden moeten bieden aan vergelijkingsinstrumenten. Tot slot bestaan er diverse gratis vergelijkingsinstrumenten op de Nederlandse markt, zodat er vooralsnog ook geen noodzaak lijkt te zijn om de kring van partijen die daarvan kosteloos gebruik mogen maken bewust te verkleinen.

2.3.4. Vergelijkingsinstrumenten

Nederland kent een goed functionerende markt voor vergelijkingsinstrumenten. Op deze markt zijn vele spelers actief die gezamenlijk een (min of meer) volledig beeld van de aanbiedingen van energieleveranciers geven. Aldus zijn afnemers van energie goed in staat om de aanbiedingen op de markt te vergelijken. Mocht dit op enig moment niet het geval zijn, dan voorziet de Energiewet (artikel 2.68 lid 4) erin dat de Minister een partij kan aanwijzen die zal zorgdragen voor een vergelijkingsinstrument.

Het onderscheidend vermogen van de vergelijkingsinstrumenten is gelegen in het controleren van aanbiedingen van leveranciers op basis waarvan vergelijkingsinstrumenten hun klanten adviseren. De huidige Energiewet (artikel 2.5, lid 3) voorziet in de informatiepositie van de vergelijkingsinstrumenten, en bepaalt dat een leverancier zijn prijzen en voorwaarden op een dusdanige wijze presenteert dat ze te vergelijken zijn met de prijzen en voorwaarden van andere leveranciers. Vergelijkingsinstrumenten hebben aldus de benodigde toegang tot de prijzen en voorwaarden van de leveranciers. Mede hierdoor is in Nederland een ruim aanbod aan vergelijkingsinstrumenten, die individueel en gezamenlijk inzicht bieden in zo goed als de gehele markt van leveringsovereenkomsten. Enig ingrijpen hierin kan de concurrentiepositie van deze vergelijkingsinstrumenten beïnvloeden. Om die redenen is een aanpassing van de regelgeving op dit punt – de gasrichtlijn noemt dat energieleveranciers hun aanbiedingen verstrekken aan ten minste één vergelijkingsinstrument dat de hele markt bestrijkt (artikel 14 lid 1 van de richtlijn) – niet nodig en niet wenselijk.

2.3.5. Afsluitbescherming gedurende lopend geschil

Met de implementatie van de elektriciteitsrichtlijn zal het bestaande afsluitbeleid worden aangevuld conform artikel 28 bis lid 2 van de elektriciteitsrichtlijn (en ook conform het hieraan identieke artikel 28 lid 2 van de richtlijn). Dat houdt in dat lidstaten ervoor zorgen dat leveranciers contracten niet beëindigen en afnemers niet afsluiten op de gronden waaromtrent een geschil bestaat tussen leverancier en afnemer. Op dit moment is er geen aanleiding om te veronderstellen dat er misbruik gemaakt wordt van de afsluitbescherming tijdens een (klachten)procedure zodat van de mogelijkheid hieromtrent nadere regels te stellen (die de Elektriciteitsrichtlijn en de richtlijn bieden) geen gebruik wordt gemaakt. Het is de verwachting dat de Energieregeling – die het afsluitbeleid nader uitwerkt – in de loop van 2025 via internet ter openbare consultatie wordt aangeboden.

2.3.6. Actieve afnemers

De gasrichtlijn introduceert voor het eerst regels voor actieve afnemers van gas. Een actieve afnemer van gas is een eindafnemer van aardgas die hernieuwbaar gas verbruikt of opslaat dat op eigen terrein is geproduceerd, of zelfgeproduceerd hernieuwbaar gas verkoopt via het aardgassysteem, mits deze activiteiten niet de hoofdactiviteit vormen van de commerciële of professionele werkzaamheden van de afnemer.

Artikel 15 van de gasrichtlijn bepaalt dat eindafnemers, veelal afkomstig uit de landbouwsector, in staat moeten worden gesteld om als actieve afnemer op te treden. Zij moeten hun zelfgeproduceerd hernieuwbaar gas kunnen verkopen via het aardgassysteem. In Nederland is een aantal, veelal kleine, groen-gasimporteurs hier al toe in staat en zij kunnen hun activiteiten in de praktijk goed uitvoeren. Met de implementatie van de gasrichtlijn vallen zij nu officieel onder het begrip 'actieve afnemer'.

Met de implementatie van de gasrichtlijn wordt een afzonderlijke definitie geïntroduceerd voor de actieve afnemer van gas. Daarmee wordt naast de reeds bestaande definitie voor actieve afnemers van elektriciteit nu ook formeel voorzien in een juridische grondslag voor actieve afnemers van gas. Als gevolg hiervan is een aantal bepalingen dat al van toepassing is op actieve afnemers van elektriciteit, voortaan eveneens van toepassing op actieve afnemers van gas, waaronder artikel 2.1, derde lid, artikel 2.3 en de artikelen 2.34 tot en met 2.40. Voor artikel 2.34 geldt dat

uitsluitend het eerste lid, dat betrekking heeft op de terugleveringsovereenkomst, van toepassing is voor actieve afnemers van gas.

2.3.6.1. Uitzondering vergunningplicht

Voor elektriciteit is in artikel 2.17, tweede lid, onderdeel b, een uitzondering geregeld op de vergunningplicht. De vergunningplicht betekent dat een leverancier geen elektriciteit of gas mag leveren aan een eindafnemer met een kleine aansluiting (voorheen 'kleinverbruiker') zonder een vergunning. De uitzondering betekent dat een actieve afnemer met een kleine aansluiting die elektriciteit produceert, deze zonder vergunning mag leveren, indien hij in een jaar niet méér elektriciteit levert dan hij zelf invoedt in het systeem.

In artikel 15, tweede lid, van de gasrichtlijn staat dat lidstaten ervoor zorgen dat actieve afnemers (o.a.) het recht hebben rechtstreeks te opereren en het recht hebben door henzelf geproduceerd hernieuwbaar gas te verkopen met gebruikmaking van het aardgassysteem. Aldus zal met de implementatie van de gasrichtlijn aangesloten worden bij de uitzondering voor elektriciteit, opdat actieve afnemers van gas niet onderworpen worden aan dezelfde eisen als een 'reguliere' leverancier. Vooralsnog geldt de uitzondering alleen voor actieve afnemers van gas met een kleine aansluiting.

2.3.7. Waterstoflevering aan consumenten

Waterstofgas gaat naar verwachting in de toekomst een belangrijke rol spelen in de duurzame energievoorziening – bijvoorbeeld in de industrie – maar het is nog onzeker welke rol waterstofgas bij de verwarming van (bepaalde typen) woningen kan gaan spelen. Een deel van de gebouwde omgeving zal niet met elektrificatie of een aansluiting op een warmtenet verduurzaamd kunnen worden. Voor de verduurzaming van dit gedeelte kunnen duurzame gassen, waaronder waterstofgas, een rol spelen.

Het gebruik van waterstofgas in de gebouwde omgeving is een nieuwe ontwikkeling, zodat de benodigde infrastructuur nog aangelegd moet worden of de bestaande gasinfrastructuur aangepast moet worden. Bestaande infrastructuur voor aardgas kan (met wat aanpassingen) worden hergebruikt voor het transport en de distributie van waterstof. Het is goed dat betrokken partijen hiermee ervaring opdoen. Om de technische mogelijkheden van het gebruik van waterstofgas voor de verwarming van huizen te onderzoeken en te ervaren, staat de ACM sinds 2022 een aantal 'waterstofpilots' toe waarbij een distributiesysteembeheerder voor gas het transport van waterstofgas verzorgt met gebruikmaking van de bestaande gasdistributieleidingen. De levering van waterstofgas aan huishoudens vindt op dit moment uitsluitend plaats binnen deze waterstofpilots. Omdat er nog geen regelgeving bestond die de veiligheid, consumentenbescherming en wettelijke basis bood voor waterstoflevering aan huishoudens, houdt de ACM tot de inwerkingtreding van dit voorstel toezicht op deze pilots via een gedoogbeleid, het 'Tijdelijk kader waterstofpilots'.⁵ Conform dit Tijdelijk kader hebben de pilotpartijen consumentenbeschermingsbepalingen opgenomen in de pilotovereenkomsten. De pilots blijken in de praktijk goed te werken, maar de kosten voor waterstoflevering zijn nog erg hoog. Grootschalige en structurele levering van waterstofgas aan consumenten lijkt de komende jaren daarom nog niet aan de orde. Leveranciers van waterstofgas zijn dan ook nog niet vergunningplichtig.

Huishoudelijk afnemers van waterstofgas (en micro-ondernemingen) dienen dezelfde bescherming te genieten als vergelijkbare afnemers van andere energiedragers. Aldus gaan met dit wetsvoorstel belangrijke bepalingen inzake consumentenbescherming ook gelden voor afnemers van waterstofgas met uitzondering van onder andere de vergunningplicht. Het betreft grotendeels dezelfde regels van consumentenbescherming die al gelden voor afnemers van elektriciteit en aardgas (en die het Tijdelijk kader van overeenkomstige toepassing op de pilots verklaarde).

Als gevolg hiervan is de consumentenbescherming voor afnemers van waterstofgas straks ook wettelijk geregeld. Het betreft onder andere de voorschriften voor de overeenkomst tussen de eindafnemer en zijn leverancier (artikel 2.6 Energiewet), de voorschriften omtrent factureren en de

⁵ Om in aanmerking te komen voor een gedoogbeslissing, moeten de pilotpartijen aan alle voorwaarden uit het Tijdelijk kader voldoen; is dat op enig moment niet meer het geval, dan kan de ACM haar gedoogbeslissing intrekken en de pilot stopzetten.

daarin op te nemen informatie (artikel 2.7 Energiewet), de verplichting voor de leverancier om een klachtenprocedure in te richten (artikel 2.8 Energiewet) alsook de sanctie van vernietigbaarheid van de leveringsovereenkomst indien niet aan de voorschriften van artikel 2.6 derde, vierde en zesde lid is voldaan (artikel 2.10 Energiewet). Vanwege de uitbreiding van de definitie van 'eindafnemer' en 'leverancier' naar eindafnemer en leverancier *van waterstof*, zijn sommige van deze bepalingen zonder nadere aanpassing van toepassing op waterstof. In andere gevallen (veelal waar het een verplichting van de vergunninghouder betreft, omdat de levering van waterstofgas niet vergunningplichtig is) wordt 'waterstof' expliciet toegevoegd aan de bepalingen. In aanvulling op de hiervoor genoemde bepalingen, gaan de volgende bepalingen voor waterstofgas gelden.

2.3.7.1. Leveringsplicht waterstofgas tegen redelijke tarieven en voorwaarden

Artikel 4 lid 1 van de richtlijn bepaalt dat leveranciers vrij zijn de prijs waarvoor zij aardgas en waterstofgas aan afnemers leveren, vast te stellen. Voorts is hierin bepaald dat lidstaten passende maatregelen zullen nemen om ervoor te zorgen dat er sprake is van daadwerkelijke concurrentie tussen leveranciers, en om redelijke prijzen voor eindafnemers te waarborgen.

Deze vereisten zijn voor aardgas en elektriciteit reeds neergelegd in artikel 2.5, eerste en tweede lid, van de Energiewet. Op grond hiervan moeten leveranciers leveren tegen transparante en redelijke prijzen alsmede onder transparante en redelijke voorwaarden (lid 1). Het vereiste van redelijke prijzen is inhoudelijk uitgewerkt als een verbod op excessief hoge prijzen (lid 2). Een prijs is excessief hoog als hij onevenredig hoog is in verhouding tot de kosten van de leverancier, en niet concurrerend is. Met het van overeenkomstige toepassing verklaren van artikel 2.5, eerste en tweede lid, Energiewet op waterstofgas, gelden voor waterstofleveranciers dezelfde vereisten als voor leveranciers van elektriciteit en aardgas.

Zoals toegelicht vindt in Nederland waterstoflevering aan huishoudens slechts zeer beperkt plaats binnen een aantal pilots. Partijen bij de pilots hebben contractueel afgesproken dat de consument geen hogere prijs betaalt voor de waterstofgaslevering dan hij zou hebben betaald voor de meest relevante alternatieve warmtevoorziening (in veel gevallen zal dat aardgas zijn). Op dit moment zou een enkele koppeling tussen de prijs en de kosten van de leverancier van waterstofgas ertoe leiden dat huishoudelijk eindafnemers zich met excessief hoge kosten geconfronteerd zouden zien. De financiële implicaties van deze afspraken voor de pilots, worden ondervangen door de subsidie(s) die de huidige waterstofpilots ontvangen. De subsidie drukt de kosten van de waterstofgaslevering, zodat de prijs die huishoudens daarvoor betalen lager is. Dit is onder andere noodzakelijk nu vrijwillige deelname aan de pilots het uitgangspunt is.

Kortom, ten gevolge van het van overeenkomstige toepassing verklaren van artikel 2.5, eerste en tweede lid, Energiewet op waterstofgas, geldt voor de waterstofleverancier dat de tarieven die hij hanteert evenredig moeten zijn aan zijn kosten, daarbij in aanmerking nemende de subsidie die aan de pilot is verstrekt.

2.3.7.2. Bescherming tegen afsluiting waterstofgas

De richtlijn vereist – in lijn met de Elektriciteitsrichtlijn – dat de lidstaten maatregelen nemen om te voorkomen dat kwetsbare en energiearme afnemers van gas en waterstofgas worden afgesloten van energietoevoer. Het Tijdelijk kader schrijft ook voor dat eindafnemers van waterstofgas de wettelijke bescherming tegen afsluiting dienen te genieten. De bescherming tegen afsluiting is reeds uitgewerkt in de Regeling afsluitbeleid voor kleinverbruikers van elektriciteit en gas (maar dus nog niet: waterstofgas). Deze regeling wordt overgenomen in de Energieregeling en vormt daar een uitwerking van artikel 2.26 van de Energiewet. Als gevolg van de implementatie van de richtlijn zal de bescherming tegen afsluiting, zoals neergelegd in artikel 2.26 Energiewet en uitgewerkt in lagere regelgeving, ook gaan gelden voor huishoudelijke eindafnemers van waterstofgas en micro-ondernemingen.

2.3.7.3. Maatregelen in het kader van leveringszekerheid waterstof

Artikel 29 van de richtlijn vereist dat voor afnemers van aardgas een noodleveranciersregeling zal gelden, gelijk aan het voorschrift in de Elektriciteitsrichtlijn betreffende afnemers van elektriciteit. Artikel 2.25 Energiewet voorziet in een noodleveranciersregeling, op grond waarvan afnemers van een failliete vergunninghouder van gas en/of elektriciteit of een leverancier van gas en/of

elektriciteit van wie de vergunning wordt ingetrokken, naar rato worden herverdeeld over de overige vergunninghouders (zoals uitgewerkt in het Energiebesluit). De gasrichtlijn vereist niet dat een noodleveranciersregeling voor afnemers van waterstofgas bestaat, maar vanuit het oogpunt van leveringszekerheid bezien dienen ook huishoudelijke afnemers van waterstofgas verzekerd te zijn van levering in geval hun waterstofleverancier failliet gaat.

De feitelijke situatie van afnemers van waterstofgas wijkt af van die van afnemers van elektriciteit en aardgas, omdat er slechts een paar partijen zijn die waterstofgas aan huishoudens (kunnen) leveren. Tegelijkertijd kunnen afnemers van waterstofgas niet van de ene op de andere dag terug naar de oude, feitelijke situatie waarin zij aardgas beleverd kregen; hiervoor is aanpassing van hun binnen-installatie benodigd. Om die reden kan artikel 2.25 Energiewet niet van overeenkomstige toepassing worden verklaard op huishoudelijke afnemers van waterstofgas. Een nadere analyse van de noodleveranciersregeling voor collectieve warmte leidde tot dezelfde conclusie.

Het Tijdelijk kader bepaalt dat afnemers van waterstofgas in geval van faillissement van de waterstofleverancier beleverd moeten blijven worden. Om die reden stelt de ACM als voorwaarde voor de gedoogbeslissing dat in de pilotovereenkomst is vastgelegd welke partij bij faillissement van de leverancier tijdelijk de verantwoordelijkheid voor de levering op zich neemt en zich inspant om op korte termijn te regelen dat een nieuwe leverancier de levering op zich neemt. Daarnaast moet in de pilotovereenkomst zijn vastgelegd dat indien de waterstoflevering niet langer gegarandeerd kan worden, de afnemers kosteloos in de situatie van vóór de pilot worden gebracht (zodat aan deze afnemers weer aardgas kan worden geleverd). Opdat de leveringszekerheid voor huishoudelijk afnemers (en micro-ondernemingen) geborgd, zal met de implementatie van de gasrichtlijn tevens worden voorzien in een noodleveranciersregeling voor huishoudelijk eindafnemers van waterstofgas (in nieuw artikel 2.25a van de Energiewet). De voorschriften kennen inhoudelijk veel gelijkenissen met de noodleveranciersregeling voor elektriciteit en gas (artikel 2.25).

Conform de noodleveranciersregeling voor elektriciteit en gas, bepaalt artikel 2.25a dat in eerste instantie de leveringsovereenkomsten vrijwillig overgenomen kunnen worden, waarbij de medewerking van de eindafnemer in afwijking van artikel 159, eerste lid, van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek niet vereist is. Voor zover de leveringsovereenkomsten niet of niet allemaal zijn overgenomen, wijst de ACM een of meer noodleveranciers aan die gedurende een bepaalde termijn de levering van waterstofgas zullen voortzetten, en worden de niet-overgenomen leveringsovereenkomst geacht te zijn beëindigd. Deze noodleverancier(s) hoeft geen waterstofleverancier te zijn, maar kan bijvoorbeeld ook een leverancier van aardgas zijn, of een systeembeheerder. Indien een systeembeheerder als noodleverancier optreedt, is benodigd dat hij een ontheffing als bedoeld in artikel 3.130 van de Energiewet verkrijgt voor het zogenoemde groepsverbod als bedoeld in artikel 3.10 van de Energiewet. De eindafnemers zijn aan de noodleverancier een vergoeding voor de noodlevering verschuldigd.

Waar artikel 2.25 van toepassing is op vergunninghouders, zal artikel 2.25a gelden voor leveranciers van waterstofgas die leveren aan huishoudelijk eindafnemers of micro-ondernemingen (omdat voor waterstofleveranciers (nog) geen vergunningplicht bestaat).

In lijn met voorgestelde aanpassing, is artikel 3.79, onderdeel d, aangepast door de bestaande delegatiegrondslag voor de uitwerking van de voorzieningen die een transmissie- of distributiesysteembeheerders treft uit te breiden naar huishoudelijk eindafnemers en micro-ondernemingen met een aansluiting op het distributiesysteem voor waterstofgas.

2.3.7.4. Meldplicht waterstofleveranciers

Artikel 26 lid 1 van de richtlijn vereist in zijn algemeenheid dat lidstaten passende maatregelen nemen om eindafnemers van gas en waterstofgas te beschermen. Een uitwerking hiervan is terug te vinden in de zogeheten meldplicht van artikel 2.24 Energiewet. Hierin is geregeld dat een vergunninghouder die voorziet of behoort te voorzien dat hij niet langer in staat zal zijn om te leveren, dit direct meldt bij de ACM en de TSB. Dit vereiste zal met de implementatie van de richtlijn tevens voor leveranciers van waterstofgas gaan gelden.

2.4. Themaoverstijgende onderwerpen

2.4.1. Certificering

Om te kunnen sturen op verduurzaming van het gas- en waterstofgasverbruik, is het belangrijk dat duidelijk en betrouwbaar wordt vastgelegd of en, zo ja in welke mate, een gasvormige energiedrager duurzaam is geproduceerd. Certificering speelt hierbij een essentiële rol. Het systeem dat met dit wetsvoorstel wordt geïntroduceerd, zorgt ervoor dat bedrijven op een transparante en controleerbare manier kunnen aantonen dat zij voldoen aan de Europese duurzaamheids- en broeikasgasemissiereductiecriteria.

Voor hernieuwbare brandstoffen zijn deze criteria vastgelegd in de richtlijn hernieuwbare energie (RED). Marktdelnemers moeten gebruik maken van door de Europese Commissie goedgekeurde certificeringssystemen, zogenaamde vrijwillige schema's. Deze systemen stellen eisen aan onder andere de herkomst van grondstoffen, de uitstoot van broeikasgassen over de hele productieketen, en de wijze waarop dit wordt aangetoond en geadministreerd. Alleen wanneer een marktdelnemer gecertificeerd is binnen zo'n systeem, mogen de geproduceerde gassen als duurzaam worden aangemerkt.

Certificering binnen deze vrijwillige schema's gebeurt door onafhankelijke certificeringsorganen. Zij voeren audits uit bij marktdelnemers in de keten, controleren emissieberekeningen, en zorgen dat alleen gassen die aantoonbaar aan de Europese eisen voldoen als duurzaam kunnen worden verkocht of gebruikt, bijvoorbeeld voor verplichtingen of doelstellingen.

Met dit wetsvoorstel worden er eveneens regels gesteld aan de certificering van koolstofarme brandstoffen. De Europese Commissie zal uiterlijk op 5 augustus 2025 overeenkomstig artikel 90 gedelegeerde handelingen vaststellen om de methode voor de beoordeling van broeikasgasemissiereducties door gebruikmaking van koolstofarme brandstoffen te specificeren. Door dit certificeringssysteem kunnen marktdelnemers vertrouwen op de mate waarin de gassen die zij inkopen, gebruiken of leveren duurzaam zijn, en kan de overheid sturen op de inzet van duurzame en koolstofarme energiebronnen.

Om de inzet van gecertificeerde gassen te bevorderen en markttoegang te faciliteren, bevat de verordening aanvullende regels. De gasverordening stelt dat, om productie van hernieuwbare en koolstofarme gassen op economisch gunstige locaties te stimuleren, systeemgebruikers moeten profiteren van kortingen voor op capaciteit gebaseerde tarieven. Systeemgebruikers moeten hiervoor bij de TSB de vereiste informatie verstrekken, op basis van een duurzaamheidscertificaat dat is geregistreerd in de Uniedatabank. TSB's waarborgen vaste capaciteit voor de toegang van met hun systeem verbonden productiefaciliteiten van hernieuwbare en koolstofarme gassen. Daartoe ontwikkelen TSB's, in samenwerking met DSB's, de procedures en voorwaarden, inclusief investeringen, om tweerichtingsstromen van het distributiesysteem naar het transmissiesysteem te waarborgen.

2.4.2. Ontheffingsinstantie nieuwe infrastructuur

De minister is op grond van de huidige Gaswet bevoegd ontheffingen te verlenen voor nieuwe infrastructuur voor aardgas, zoals interconnectoren, gasopslagen en LNG-infrastructuur. De EU-verordening 2024/1789 wijst de nationale regulerende instantie aan als bevoegde instantie om ontheffingen te verlenen voor nieuwe infrastructuur voor waterstofgas, maar laat lidstaten de ruimte om de besluiten te laten nemen door een andere bevoegde instantie dan de regulerende instantie. In dit wetsvoorstel wordt voorgesteld de ontheffingsbevoegdheid voor zowel gas als voor waterstofgas bij de minister te beleggen. Voor zowel nieuwe infrastructuur voor aardgas als voor waterstofgas, is het voornemen om de bevoegdheid voor het verlenen van ontheffingen te mandateren aan de ACM. Dit gaat via een mandaatbesluit van de minister. De ACM behandelt dan de aanvragen en neemt besluiten namens de minister.

In het wetsvoorstel is er niet voor gekozen de ontheffingsbevoegdheid direct bij de ACM te beleggen. Mandaat was dan overbodig geweest. De reden om te werken met mandatering, is dat het wenselijk is dat de minister nog aanwijzingen kan geven over de meer beleidsmatige aspecten bij deze ontheffingen. Dit betreft voornamelijk de vraag of de ontheffing bijdraagt aan het koolstofvrij maken van de energiesector en de verwezenlijking van de klimaat- en energiedoelstellingen van de Europese Unie. Regels over mandaat, waaronder over het geven van

aanwijzingen aan de gemandateerde, zijn opgenomen in afdeling 10.1.1 van de Algemene wet bestuursrecht.

Er zijn meerdere redenen om de ACM de ontheffingsaanvragen te laten behandelen. Het schept duidelijkheid en het draagt bij aan een eenduidige toepassing van de regelgeving wanneer één instantie de besluiten neemt voor zowel waterstofgas- als aardgasinfrastructuur. Daarnaast is de ACM de regulerende instantie voor waterstofgas en aardgas en houdt zij toezicht op de energiemarkt en de mededinging. De ACM heeft daarmee de expertise die nodig is voor het beoordelen van ontheffingsaanvragen. Overigens zijn ook in onder andere Duitsland, België en Frankrijk de regulerende instanties eveneens de ontheffingsverlenende instantie, waardoor met de voorgestelde werkwijze wordt aangesloten bij de internationale context.

2.5. Gegevensuitwisseling (hoofdstuk 4 Energiewet)

In hoofdstuk 4 van de Energiewet zijn regels opgenomen over gegevensuitwisseling tussen partijen die actief zijn op energiemarkten. Met dit wetsvoorstel wordt hoofdstuk 4 van de Energiewet eveneens van toepassing voor waterstofgas. Hiermee wordt beoogd dat ook binnen de markt voor waterstofgas een ordentelijke, veilige en efficiënte uitwisseling van gegevens geborgd wordt, vergelijkbaar met de bestaande praktijk in het gas- en elektriciteitsdomein.

De toepassing van de bepalingen uit hoofdstuk 4 van de Energiewet op waterstofgas draagt bij aan de transparantie en interoperabiliteit binnen het waterstofgassysteem en legt een noodzakelijke basis voor de uitvoering van marktprocessen zoals aansluiting, transport, balanceren en bemetering. Daarnaast wordt hiermee gewaarborgd dat betrokken partijen, waaronder systeembeheerders, producenten en afnemers, toegang hebben tot relevante en juiste gegevens, met inachtneming van de waarborgen voor privacy en gegevensbeveiliging.

In onderliggende regelgeving kunnen er nadere regels worden gesteld over de toepassing van de bepalingen uit hoofdstuk 4 van de Energiewet op waterstofgas. Daarbij kan rekening worden gehouden met het feit dat de markt voor waterstofgas zich nog in een vroege ontwikkelfase bevindt en in de beginjaren kleinschaliger en minder gestandaardiseerd is dan de markten voor gas en elektriciteit.

2.6. Toezicht en regulering (hoofdstuk 5 Energiewet)

In dit hoofdstuk komen nieuwe taken en bevoegdheden inclusief het toezicht op de naleving en de bijbehorende handhavingsmogelijkheden van de ACM en van de Minister aan bod.

2.6.1. Uitvoering door ACM

De ACM is reeds verantwoordelijk voor het onafhankelijk toezicht op de elektriciteits- en gasmarkten. Met dit wetsvoorstel blijft de ACM de aangewezen nationale regulerende instantie (NRI) voor de toepassing van de gasrichtlijn. De NRI krijgt in de gasrichtlijn op het terrein van de gereguleerde markt voor waterstofgas een soortgelijke taak als op het terrein van gas en elektriciteit. Deze taak sluit aan bij de bestaande verantwoordelijkheden van de ACM als onafhankelijk toezichthouder op de markten voor elektriciteit en gas.

De rol van de ACM als regulerende instantie op de markt voor waterstofgas is een uitbreiding van haar bestaand takenpakket en vloeit rechtstreeks voort uit verplichtingen die voortkomen uit Europese regelgeving. De gasrichtlijn en gasverordening verplichten lidstaten om een onafhankelijke regulerende instantie aan te wijzen. Artikel 77 van de gasrichtlijn bepaalt de algemene doelstellingen van deze instantie. Daar zijn nu ook doelstellingen aan toegevoegd die zien om waterstofgas waaronder het bevorderen van een goed functionerende, transparante en non-discriminatoire markt voor waterstofgas. Artikel 78 van de gasrichtlijn specificeert taken en bevoegdheden, waaronder het vaststellen of goedkeuren van tarieven, het toezicht op systeembeheerders voor waterstofgas en uitvoering van de gasverordening.

2.6.2. Uitvoering door de Minister

Voor een aantal artikelen in dit wetsvoorstel is de uitvoering opgedragen aan de Minister. Dit zijn artikelen waar de gasrichtlijn de ruimte laat om deze taken aan een andere nationale

overheidsinstantie dan de nationale regulerende instantie op te dragen. Een van de belangrijkste taken van de Minister is in dit wetsvoorstel de aanwijzing van systeembeheerders voor waterstofgas. Een voorwaarde voor aanwijzing door de Minister is dat deze partijen door de ACM zijn gecertificeerd.

2.6.3. Toezicht en handhaving

Zoals hierboven aangegeven, wordt de ACM in dit wetsvoorstel aangewezen als NRI voor het toezicht op de naleving en handhaving van het overgrote deel van de bepalingen uit dit wetsvoorstel alsmede voor het toezicht op gasverordening. Belangrijke implicatie hiervan is dat de bevoegdheid van de ACM wordt uitgebreid naar waterstofgas. Voor een beperkt aantal artikelen is de Minister belast met het toezicht op de naleving. Voor de handhaving van deze artikelen beschikken de ACM en de Minister elk voor zich over verschillende instrumenten, waarbij geen sprake is van door de Minister en de ACM gedeelde bevoegdheden.

Voor enkele bepalingen in dit wetsvoorstel is het toezicht op de naleving deels bij de Minister, deels bij de ACM belegd. Dit betreffen de bepalingen over de kwaliteit van het transport van waterstofgas. Het toezicht op de naleving wordt, voor zover het gaat om het aspect veiligheid binnen de kwaliteitsborging van de taakuitvoering van TSB's en DSB's voor waterstofgas, belegd bij Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) via mandatering door de Minister. Ook het toezicht op de melding en de te nemen maatregelen ten aanzien van voorvallen met waterstofgas en het toezicht op het calamiteitenplan voor waterstofgas wordt op die wijze bij SodM belegd. De ACM is bevoegd ten aanzien van andere aspecten van de kwaliteitsborging. In de praktijk maken de ACM en SodM binnen het aardgasdomein al samenwerkingsafspraken teneinde het toezicht effectief en efficiënt te borgen. Dit wetsvoorstel staat er niet aan in de weg om dit te blijven doen. Om genoemde toezichtstaken beter te kunnen uitoefenen, is het voornemen om in lagere regelgeving verduidelijkingen op te nemen ten aanzien van de wijze waarop de kwaliteit van de taakuitoefening door de TSB's en DSB's voor waterstofgas wordt geborgd en tevens te waarborgen dat zij daarbij gehouden worden aan het daadwerkelijk uitvoeren van de voorgenomen kwaliteitsborging.

2.6.4. Projectbesluit Minister

De Rijksoverheid coördineert de besluitvorming van energieprojecten met een nationaal belang. Dit gebeurt in de projectbesluitprocedure onder de Omgevingswet. In het wetsvoorstel zijn waterstofprojecten benoemd en toegevoegd aan artikel 6.1 van de Energiewet die in ieder geval van nationaal belang worden geacht. Specifiek gaat dit om de aanleg of uitbreiding van transmissie- of distributiesystemen voor waterstofgas, waterstofterminals, en waterstofopslagsystemen. Voor productie-installaties voor waterstofgas is in de Energiewet al geregeld dat de Minister een projectbesluit kan vaststellen.

3. Regeldruk

Dit wetsvoorstel is gericht op het goed functioneren van de markten voor aardgas, hernieuwbare- en koolstofarme gassen en waterstofgas en het verkrijgen van effectieve toegang tot markten en infrastructuur voor marktpartijen. De Aanwijzing voor de regelgeving vereist het in kaart brengen van de lasten voor burgers, bedrijven en instellingen. Het gaat hierbij om "kosten die voortvloeien uit informatieverplichtingen en inhoudelijke verplichtingen, waaronder toezicht- gerelateerde verplichtingen". In deze paragraaf wordt de verwachte regeldruk als gevolg van dit wetsvoorstel toegelicht. Voor het in kaart brengen van de regeldruk is gebruik gemaakt van het Handboek Meting Regeldrukkosten.

Dit wetsvoorstel betreft een implementatie van de gasrichtlijn. Er is gekozen voor een implementatie zonder nationale koppen. Over het algemeen is gekozen voor een lastenluwe implementatie met optimaal gebruik van kan-bepalingen. In onderstaande tabel worden de lidstaatopties uitgelicht waarbij er niet gekozen is voor de meest lastenluwe implementatie. Daarbij wordt toegelicht waarom de gemaakte keuze toch wenselijk wordt geacht.

De Europese Commissie heeft een impact evaluatie uitgevoerd naar de effecten van het decarbonisatiepakket⁶. Dit betreft een brede evaluatie van beleid. Hierin wordt vastgesteld dat

⁶ [Impact evaluatie rapport bijgaand bij het decarbonisatiepakket door de Europese Commissie](#)

vereisten die door het pakket worden geïntroduceerd tot administratieve lasten kunnen leiden. Het gaat met name om vereisten voor verticale en horizontale ontbundeling van systeembeheerders, het verlenen van derdentoegang, het meten en borgen van de waterstofkwaliteit, netontwikkelingsplannen, en consumentenbescherming. De impact evaluatie gaat niet expliciet in op de hoogte van de additionele administratieve lasten.

4.1 Gevolgen voor burgers

De regeldrukeffecten voor burgers als gevolg van dit wetsvoorstel zijn nihil. Het wetsvoorstel leidt niet tot aanvullende administratieve verplichtingen of nalevingskosten voor burgers.

4.2 Gevolgen voor bedrijven

In voorbereiding op het wetsvoorstel voor de Energiewet heeft onderzoeks- en adviesbureau Sira Consulting op verzoek van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) een bedrijfseffectentoets uitgevoerd en in 2021 opgeleverd. De in kaart gebrachte bedrijfs- en regeldrukeffecten kunnen gebruikt worden als referentiepunt bij het inschatten van de regeldruk als gevolg van dit wetsvoorstel. Wettelijke verplichtingen op grond van de Energiewet, welke voorheen van toepassing waren op bedrijven actief op de markten voor gas en elektriciteit, worden met dit wetsvoorstel van toepassing op de waterstofmarkt.

Tabel 1: Overzicht doelgroepen

Type bedrijf	Gas	Waterstofgas
Distributiesysteembeheerders	7	0
Transmissiesysteembeheerders	1	1
Producenten	12.567*	5 – 10
Leveranciers	59	N.v.t.
Meetverantwoordelijke partijen	11	0
Beheerders gesloten, bestaande of geografisch afgebakende systemen	134*	2
Aanbieders vergelijkingsinstrumenten	30*	0
Aanbieders niet-frequentiegerelateerde ondersteunende diensten	Onbekend	Onbekend
Balanceringsverantwoordelijke partij	33*	N.v.t.
Beheerders terminals	2	0
Beheerders opslagsystemen	3	0

Bron kolom gas: Doelgroepenonderzoek bedrijfseffectentoets Sira Consulting ten behoeve van het wetsvoorstel Energiewet ingediend op 9 juni 2023.

* Omvang gecombineerde doelgroep elektriciteits- en gasmarkt.

Voor de waterstofmarkt geldt dat de omvang en kenmerken van de markt nog grotendeels onbekend zijn. De bepalingen uit het wetsvoorstel zijn voornamelijk van toepassing op beheerders van de volgende waterstofsysteem: transmissiesystemen, distributiesystemen, opslagsystemen, en terminals. Daarnaast zijn er bepalingen die ook een regeldrukeffect hebben op de toekomstige producenten, leveranciers en afnemers van waterstof.

Hoewel er nog veel onduidelijkheden zijn over de karakteristieken en actoren op een toekomstige waterstofmarkt is het op dit moment niet aannemelijk dat hier in de nabije toekomst MKB, microbedrijven en ZZP'ers op actief zullen zijn die geraakt worden door dit wetsvoorstel. Om deze reden heeft er in dit wetstraject geen MKB-toets plaatsgevonden.

4.2.1 Eenmalige lasten

Aanvraag tot aanwijzing als systeembeheerder

Artikel 3.2 schrijft voor dat eigenaren van waterstofsysteem op aanvraag door de Minister aangewezen kunnen worden als beheerder. Concreet gaat dit om eigenaren van transmissiesystemen of distributiesystemen voor waterstof, waterstofterminals, of waterstofopslagsystemen. In een aanvraag tot aanwijzing dient een eigenaar van een waterstofsysteem duidelijk te maken dat het in staat is aan de wettelijke taken en verplichtingen te

kunnen voldoen. De administratieve lasten die voortkomen uit het aanvragen van een aanwijzing als systeembeheerder voor een waterstofsysteem worden als volgt ingeschat:

Het indienen van een aanvraag tot aanwijzing als systeembeheerder voor gas- en elektriciteitssystemen is op dit moment eenvoudig en vergt ongeveer 8 uur werk voor een seniorjurist en hoger management. Uitgaande van de uurtarieven uit het Handboek Meting Regeldrukkosten, komt de geschatte regeldruk per aanvraag tot aanwijzing uit op minimaal €1.048,- (8 uur x €77,- + 8 uur x €54,-). Een aanwijzing tot systeembeheerder voor een waterstofsysteem zal, zeker voor transmissie- en distributiesystemen, complexer zijn. Er kan namelijk niet uit worden gegaan van een bestaande situatie en gebiedsindeling. Verder zal de daadwerkelijke regeldruk afhangen van de eisen en criteria die worden gesteld in lagere regelgeving. Dit in overweging nemende komt de geschatte regeldruk per aanvraag tot aanwijzing uit op maximaal €10.480,- (80 uur x €77,- + 80 uur x €54,-).

Juridische scheiding waterstoftransmissiebeheerder

Met dit wetsvoorstel wordt er gekozen voor een verplichte juridische scheiding tussen een TSB voor waterstofgas en de TSB's voor gas en elektriciteit. Deze keuze voorkomt belangenverstrengeling en kruissubsidiëring tussen verschillende systeembeheeractiviteiten, omdat er aparte organisaties moeten worden opgericht en onderhouden, met eigen governance, rapportageverplichtingen en naleving van regelgeving. De precieze omvang van deze regeldruk is lastig kwantificeerbaar. Deze extra lasten worden echter bewust aanvaard, omdat de voordelen van een duidelijke taakverdeling en het waarborgen van een transparante markt zwaarder wegen dan mogelijke regeldrukverlaging.

Aanvragen van ontheffingen bestaande en geografische afgebakende transmissie- of distributiesystemen voor waterstofgas

Eigenaren van bestaande en geografisch afgebakende transmissie- of distributiesystemen voor waterstofgas kunnen op basis van dit wetsvoorstel een ontheffing aanvragen van bepaalde vereisten voor TSB's of DSB's voor waterstofgas. De ontheffing van deze vereisten zorgt voor een aanzienlijke verlaging van de regeldruk voor eigenaren van de desbetreffende systemen. Het doen van de ontheffingsaanvraag leidt wel tot extra regeldruk. In theorie bestaat er de mogelijkheid om deze ontheffingen van ambtshalve toe te kennen, waardoor er geen ontheffingsaanvraag ingediend hoeft te worden. In de praktijk bestaat deze mogelijkheid echter niet. Eigenaren van transmissie- of distributiesystemen voor waterstofgas dienen zelf te kiezen of ze gebruik willen maken van de ontheffingsmogelijkheid, daar hier ook beperkingen bij komen kijken (bijvoorbeeld ten aanzien van de uitbreiding van het systeem in het geval van bestaande transmissie- of distributiesystemen). Daarnaast dient er door bedrijven informatie aangeleverd te worden over de specificaties van het systeem (bijvoorbeeld over de omvang en aansluitingen). Wel is er gekozen om de ontheffingsaanvraag zo lastenluw mogelijk te maken. De procedures en criteria waaraan een ontheffingsaanvraag moet voldoen worden nader gespecificeerd per AMvB. In de Nota van Toelichting behorende bij de voorgenomen wijziging van het Energiebesluit zal een nadere inschatting worden gedaan van de regeldrukkosten die voortkomen uit de ontheffingsaanvraag voor bestaande en geografische afgebakende transmissie- of distributiesystemen voor waterstofgas.

Aanvragen van ontheffingen grote nieuwe waterstofinfrastructuur

Uit Verordening (EU) 2024/1789 volgt dat waterstofterminals en ondergrondse waterstofopslaginstallaties op verzoek voor een vastgestelde periode ontheven kunnen worden van vereisten voor derdentoegang. Het indienen van een ontheffingsverzoek zorgt voor regeldruk bij de aanvragende partij. Het verkrijgen van de ontheffing zorgt voor een vermindering van de regeldruk voor de aanvragende partij aangezien er voor een vastgestelde periode niet aan vereisten voor derdentoegang hoeft te worden voldaan. Geschat wordt dat de regeldrukkosten die volgen uit het aanvragen van de ontheffing niet opwegen tegen de vermeden regeldrukkosten die het verkrijgen van de ontheffing oplevert.

Verbod lange termijncontracten die doorlopen na 31 december 2049

Artikel 31, derde lid van de gasrichtlijn verbiedt het sluiten van langetermijncontracten voor de levering van onbehandelde fossiele gassen die doorlopen na 31 december 2049. Hier vloeit naar verwachting weinig tot geen regeldruk uit voort. Ten eerste ziet het verbod alleen op de nog te sluiten contracten na inwerkingtreding van deze wet. Ten tweede is het verbod voorzienbaar, immers hangt het samen met de wens van de Europese Unie om klimaatneutraal te zijn per 2050.

Verder is het onderdeel van de Gasrichtlijn die per 2024 al in werking is getreden. De verwachting is dan ook dat marktpartijen al hebben voorgesorteerd op een dergelijk verbod.

4.2.2 Terugkerende lasten

Investeringsplan TSB en DSB voor waterstofgas

Artikel 3.34 verplicht TSB's en DSB's om periodiek een investeringsplan op te stellen. Dit investeringsplan bevat tenminste een beschrijving van uitbreidings-, vervangings- of aanbouwinvesteringen met daarin de volgorde van uitvoering en factoren die vertraging kunnen veroorzaken. Ontwerpinvesteringsplannen dienen ter consultatie voorgelegd te worden aan de markt en de Minister. De Minister onderzoekt en toetst of het ontwerpinvesteringsplan voldoende rekenschap geeft aan de eisen als gesteld in artikel 3.35. De TSB of DSB verwerkt de consultatiereacties en de bevindingen van de Minister in het ontwerpinvesteringsplan en legt deze vervolgens ter toetsing voor aan de ACM. De administratieve lasten die volgen uit het opstellen, consulteren en indienen van de investeringsplannen worden als volgt ingeschat:

Uit de nulmeting die is uitgevoerd ten behoeve van de Energiewet volgt dat een TSB voor aardgas eens per 2 jaar 2.748 uur besteed aan het investeringsplan. Het investeringsplan voor de TSB voor waterstofgas dient op wetsniveau aan dezelfde wettelijke verplichtingen te voldoen. De verplichtingen ten aanzien van het investeringsplan die volgen uit lagere wet- en regelgeving voor de TSB voor waterstofgas zijn nog niet uitgewerkt en kunnen derhalve wel afwijken van de verplichtingen voor de TSB voor aardgas. Enerzijds heeft de TSB voor waterstofgas met minder stakeholders te maken dan de TSB voor aardgas, wat de tijdsbesteding naar verwachting vermindert. Anderzijds zullen afwegingen ten aanzien van mogelijke capaciteitsuitbreidingen van het transmissiesysteem voor waterstofgas naar verwachting complexer zijn en daardoor een grotere tijdsbesteding vergen. Dit in ogenschouw nemend wordt voor de TSB voor waterstofgas eveneens uitgegaan van een tijdsbesteding van 2.748 uur per 2 jaar. Dit komt neer op jaarlijkse regeldrukkosten van €74.196,- ($\frac{1}{2}$ per jaar $\times$ 2.748 uur $\times$ €54,-). Voor een DSB voor aardgas komt de tijdsbesteding uit de nulmeting uit op 783 uur per 2 jaar. Op het moment dat er ook DSB's voor waterstofgas aangewezen worden komt dit neer op regeldrukkosten van €21.141,- ($\frac{1}{2}$ per jaar $\times$ 783 uur $\times$ €54) per jaar per DSB.

Balanceren TSB's en DSB's waterstofgas

Artikel 3.50 van de Energiewet verplicht TSB's en DSB's voor waterstofgas tot het uitvoeren van taken ten aanzien van het balanceren van het systeem. De TSB is primair verantwoordelijk voor het in evenwicht houden van het landelijke waterstoftransportsysteem en voor het verschaffen van relevante informatie over het balanceringsportfolio aan de balanceringsverantwoordelijken. De DSB's faciliteren deze taak door relevante gegevens over hun systemen aan te leveren. De administratieve lasten die hiermee gepaard gaan, omvatten het opstellen en bijhouden van registers voor capaciteit, het nomineren van stromen, en het meten, toerekenen en factureren van kosten voor balanshandhaving. Deze verplichtingen vergen een structurele inzet van personeel en ICT-systemen om processen betrouwbaar, transparant en tijdig uit te voeren. Aanvullende regeldruk ontstaat uit de verplichting tot het ontwikkelen van methoden en voorwaarden en bijsturingsprotocollen, alsmede het maken van werkafspraken over systeeminformatie tussen balanceringsverantwoordelijken, de TSB en de DSB.

Informatiehuishouding TSB's en DSB's waterstofgas

Artikel 3.76 tot en met 3.79 schrijven voor dat TSB's en DSB's gegevens die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van haar wettelijk taak bijhoudt, beschermt, verstrekt, en actief en passief openbaar maakt. De administratieve lasten omvatten onder andere het opzetten en bijhouden van registers met stamdata, zoals gegevens over aansluitingen, tarieven, marktrollen en toegepaste meetinrichtingen. Daarnaast dienen TSB's en DSB's voor waterstofgas continu meetdata te verzamelen, waaronder invoeding, afname, gaskwaliteit en netverliezen. Deze data worden vervolgens verwerkt (bijvoorbeeld allocatie aan balanceringsverantwoordelijken) en verstrekt aan relevante partijen zoals aangesloten afnemers, BRP's en overheden. Ook het beheer van het CERES-register met gegevens over duurzame waterstofproductie valt hieronder.

Hoewel exacte tijdsbestedingen per activiteit nog nader moeten worden bepaald, wordt aangenomen dat de totale jaarlijkse administratieve lasten voor een TSB voor waterstofgas significant zullen zijn. Dit hangt samen met de vereiste continuïteit en zorgvuldigheid van de informatievoorziening, en de noodzaak om transparant en controleerbaar te opereren binnen een

zich ontwikkelende waterstofmarkt. Nadere kwantificering volgt zodra implementatiedetails via lagere regelgeving zijn vastgesteld

Kwaliteitsborging en calamiteitenplannen TSB's en DSB's waterstofgas

Artikel 3.74 stelt dat TSB's en DSB's de kwaliteit waarborgen van de uitvoering van zijn wettelijke taken of verplichtingen. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over de wijze waarop kwaliteit wordt geborgd en gerapporteerd of gecommuniceerd, en de wijze waarop om wordt gegaan met calamiteiten. De administratieve lasten die voortkomen uit het voldoen aan de wettelijke eisen aangaande kwaliteitsborging en calamiteitenplannen worden als volgt ingeschat:

Het gebruiken van een kwaliteitsborgingssysteem (KBS) door TSB's en DSB's voor waterstofgas kan aangemerkt worden als "business as usual costs". Het faciliteren van het toezicht op het KBS is echter wel regeldruk en dient in kaart te worden gebracht. Bij aardgas wordt dit toezicht op distributiesystemen gehouden door SodM en bij het transmissiesysteem door IL&T. Uit een inventarisatie bij stakeholders blijkt dat er ongeveer 5 audits per jaar worden uitgevoerd, waarbij iedere audit ongeveer 80 uren vergt van de beheerder. Naar verwachting zal het faciliteren van het toezicht op het KBS voor transmissie- en distributiesystemen voor waterstofgas ten minste evenveel tijd in beslag nemen. Gebruikmakende van de tarieven uit het Handboek Meting Regeldrukkosten komen de regeldrukkosten per beheerder uit op €17.400,- (5 audits x 40 uur x €54,- + 5 audits x 40 uur x €33,-).

Ook bij het implementeren van een KBS voor transmissie- en distributiesystemen voor waterstofgas is het, met het oog op het minimaliseren van regeldrukkosten, wenselijk om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de praktijk voor aardgas. De huidige TSB voor aardgas is de beoogde TSB voor waterstofgas. Het toepassen van hetzelfde KBS voor waterstofgas als voor aardgas levert naar schatting aanzienlijke synergievoordelen op. Ditzelfde geldt voor DSB's indien de huidige DSB's voor aardgas ook een wettelijke taak als DSB voor waterstofgas toegewezen krijgen. Naar schatting kost het implementeren nieuw KBS eenmalig 50 tot 80 uren per beheerder. Dit komt neer op een lage schatting van $25 * 2.080 * €54,- + 25 * 2.080 * €33,- = €4.524.000,-$ aan regeldrukkosten, en een hoge schatting van $40 * 2.080 * €54,- + 40 * 2.080 * €33,- = €7.238.400,-$ aan regeldrukkosten. Door gebruik te maken van dezelfde kwaliteitsborgingsystemen als bij aardgasnetten worden deze regeldrukkosten vermeden.

Een TSB of DSB rapporteert en communiceert over de kwaliteit van de uitvoering via het kwaliteitsplan. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over de wijze waarop. TSB's en DSB's die al actief zijn binnen het aardgasdomein kunnen bij het opstellen van de kwaliteitsplannen aansluiten bij de voor aardgas toegepaste systematiek, waarmee de regeldruk wordt beperkt. TSB's en DSB's zullen naar schatting tot 720 uren kwijt zijn aan het kwaliteitsplan voor de waterstofactiviteiten. Dit komt neer op een schatting van €38.880 (720 uur x €54) aan regeldrukkosten per TSB of DSB per jaar.

Bij AMvB worden nadere regels gesteld ten aanzien van het calamiteitenplan voor TSB's en DSB's voor waterstofgas. De verplichtingen die hieruit voortkomen zijn naar verwachting vergelijkbaar met die voor TSB of DSB voor gas. Uit de nulmeting die is uitgevoerd op de Energiewet volgt dat een TSB of DSB voor gas eens per 5 jaar 4,5 uren besteed aan het opstellen van een calamiteitenplan. Dit komt neer op regeldrukkosten van €53,10 ($1/5 * 4,5 \text{ uur} * €59,-$) per TSB of DSB per jaar.

Voeren aparte boekhouding transmissie- en distributiesysteembeheerders waterstofgas

In artikel 3.75 wordt bepaald dat bij algemene maatregel van bestuur regels worden gesteld over het financieel beheer en de boekhouding van TSB's en DSB's voor waterstofgas, waaronder eisen aan de scheiding van de boekhouding voor verschillende wettelijke taken of verplichtingen. De verplichtingen die hieruit voortkomen zijn naar verwachting vergelijkbaar met die voor TSB's en DSB's voor gas en elektriciteit.

Uit de nulmeting die is uitgevoerd op de Energiewet volgt dat het voeren van een afzonderlijke boekhouding per TSB of DSB een tijdsbesteding van 357 uren per jaar vergt. Dit komt neer op regeldrukkosten van €19.278,- ($357 \text{ uur} * €54,-$) per TSB of DSB per jaar.

Indienen voorstel tarieven voor uitvoering taken TSB of DSB waterstof

Vanaf 2033 worden de tarieven die een TSB of DSB voor waterstofgas mag hanteren, gereguleerd door de ACM. In dat kader dient een TSB of DSB jaarlijks een tariefvoorstel in bij de ACM. Uit de regeldruknuulmeting voor de Energiewet volgt dat de TSB voor aardgas jaarlijks 1.374 uur besteed aan het indienen van een tariefvoorstel. Voor DSB's voor aardgas is dit 105 uur per jaar. Naar verwachting zal het indienen van een tariefvoorstel door een TSB of DSB voor waterstofgas vergelijkbaar zijn als bij aardgas. Vanaf 2033 worden de geschatte regeldrukkosten voor het indienen van de tariefvoorstellen geraamd op €74.196,- (1.374 uur x €54,-) voor een TSB voor waterstof, en €5.670,- (105 uur x €54) voor een DSB voor waterstof.

Waterstoflevering aan huishoudens

Met de implementatie van de gasrichtlijn gaan veel consumentenbeschermingsbepalingen uit de Energiewet – verplicht – ook voor afnemers van waterstofgas gelden. Dit zijn – min of meer – de evenknieën van de bepalingen uit de Gaswet, die het Tijdelijk kader op de waterstofpilots van toepassing verklaart. Aldus wordt er – ondanks de uitbreiding van regels van consumentenbescherming naar waterstofafnemers – geen (significant) regeldrukeffect verwacht voor waterstofleveranciers die aan huishoudens (gaan) leveren.

Uitbreiding kosteloze toegang vergelijkingsinstrumenten

Naar verwachting zullen circa acht aanbieders van vergelijkingsinstrumenten ervoor kiezen om een certificaat aan te vragen. Slechts voor deze aanbieders van vergelijkingsinstrumenten zal de verplichting tot het verschaffen van kosteloze toegang tot het vergelijkingsinstrument aan kleine ondernemingen gaan gelden. Op dit moment zijn vergelijkingsinstrumenten veelal kosteloos, ook voor kleine ondernemingen. Waar dit niet zo is, kan een geringe derving van inkomsten worden verwacht en/of een geringe toename in vergelijkingsaanvragen. De verwachting is echter dat het effect, als zich dat al voordoet, zeer beperkt zal zijn.

Bescherming kleine ondernemingen tegen opzegvergoeding

Als gevolg van de implementatie van de gasrichtlijn gelden voor het in rekening brengen van een opzegvergoeding aan kleine ondernemingen, dezelfde voorwaarden als die van toepassing zijn op huishoudelijk eindafnemers en micro-ondernemingen. Hoewel dit mogelijk tot een derving van inkomsten kan leiden, worden hieromtrent geen extra werkzaamheden verwacht.

4.2.3 Opsomming lasten

De omvang van de doelgroepen die met wet- en regelgeving voor waterstofgas te maken krijgen is onzeker. Bij inwerkingtreding van dit wetsvoorstel zullen naar verwachting nog relatief klein aantal systeembeheerders, bedrijven en consumenten direct te maken hebben met het wetsvoorstel. Naar verwachting zullen de doelgroepen in de loop der jaren groeien. Er is gekozen om de verwachte regeldruk uit te drukken per systeembeheerder, bedrijf of consument. De omvang van de desbetreffende doelgroep is in onderstaande tabellen buiten beschouwen gelaten.

Opsomming eenmalig

Handeling	Regeldruk laag (PxQ)	Regeldruk hoog (PxQ)
Aanvraag tot aanwijzing systeembeheerders waterstof	€1.048	€10.480
Totale geschatte eenmalige regeldrukkosten per jaar	€1.048,-	€10.480,-

Opsomming regeldruk structureel (per jaar)

Handeling	Regeldruk (PxQ)
Investeringsplan TSB voor waterstof	€74.196,-
Investeringsplan DSB voor waterstof	€21.141,-
Balanceren TSB waterstofgas	-
Faciliteren toezicht op kwaliteitsborgingssysteem TSB en DSB waterstof	€17.400,-
Kwaliteitsplan / registratie kwaliteitsindicatoren TSB en DSB waterstofgas	€38.880,-
Calamiteitenplan TSB en DSB waterstofgas	€53,-
Voeren aparte boekhouding TSB en DSB waterstofgas	€19.278,-
Informatiehuishouding TSB waterstofgas	-

Informatiehuishouding DSB waterstofgas	-
Voorstel tarieven TSB waterstofgas	€74.196,-
Voorstel tarieven DSB waterstofgas	€5.670,-
Totale geschatte structurele regeldrukkosten per jaar	250.814,-

4. Uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid

Dit hoofdstuk wordt ingevuld op basis van de uitvoerings- en handhaafbaarheidstoetsen. Deze volgen op de openbare consultatie.

II. Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1.1

De definities in artikel 1.1 van de Energiewet hebben vaak betrekking op zowel gas als elektriciteit. Omdat waterstofgas en gas op veel onderdelen op dezelfde manier worden gereguleerd, zijn veel definities voor beide gelijk. Daar waar dat aan de orde is, is in dit wetsvoorstel in bestaande definitieomschrijvingen waterstofgas toegevoegd.

De bestaande definities van transmissiesysteem, transmissiesysteembeheerder, distributiesysteem en distributiesysteembeheerder zijn uitgebreid naar waterstofgas. Daarmee zijn alle bepalingen uit de Energiewet met een algemeen karakter die al gelden voor gas en elektriciteit ook automatisch van toepassing op waterstofgas, tenzij anders is bepaald.

Actieve afnemer

Het voorstel voorziet in een nieuwe begripsbepaling 'actieve afnemer van gas'. Deze wijziging betreft implementatie van artikel 2 (75) van de Gasrichtlijn. De begripsomschrijving van 'actieve afnemer' is uitgebreid naar elektriciteit en gas, zodat verschillende bepalingen uit Hoofdstuk 2 van de Energiewet ook gaan gelden voor actieve afnemers van gas, maar waar nodig gedifferentieerd kan worden.

Door de uitbreiding van de reikwijdte gaan onder meer de voorschriften gesteld bij of krachtens de artikelen 2.34 (aggregatieovereenkomsten), 2.35 (factureren en informeren), 2.36 (klachtenprocedure), 2.37 (toepasselijk recht), 2.38 (eindafrekening), 2.39 (opzegvergoeding) en 2.40 (overstappen) tevens gelden voor actieve afnemers van gas die gas terugleveren of deelnemen aan flexibiliteits- of energie-efficiëntieregelingen voor gas.

Aggregeren

De begripsomschrijving van aggregeren wordt aangepast zodat daaronder wordt verstaan zowel aggregeren van elektriciteit als aggregeren van gas. Voorgesteld wordt om twee aparte begripsbepalingen op te nemen voor 'aggregeren van elektriciteit' en 'aggregeren van gas'. De begripsomschrijving van 'aggregeren van elektriciteit' is ongewijzigd. De begripsomschrijving van 'aggregeren van gas' vloeit voortvloeit uit artikel 15 van de herziene Gasrichtlijn, en ziet op het combineren van ingevoegd gas van verschillende actieve afnemers met het oog op wederverkoop. Aggregeren van gas is daarmee minder breed dan aggregeren van elektriciteit, wat ook ziet op het combineren van vraagrespons.

Begrippencluster systemen en beheerders voor waterstofgas

In lijn met de gasrichtlijn worden in dit wetsvoorstel voor waterstofgas definities toegevoegd ten aanzien van systemen en daarbij behorende beheerders. Het gaat om opslag, terminals en TSB's en DSB's voor waterstofgas. Voor de definities is zo veel als mogelijk aangesloten bij de opbouw en terminologie van soortgelijke definities op het terrein van elektriciteit en gas. Materieel wordt geen andere reikwijdte beoogd dan de gasrichtlijn.

Eindafnemer

Het voorstel breidt de begripsomschrijving van 'eindafnemer' uit naar eindafnemers van waterstofgas. Dit maakt dat een groot deel van het consumentenbeschermingsregime in Hoofdstuk 2 van de Energiewet ook gaat gelden voor eindafnemers van waterstofgas. Deze wijziging betreft implementatie van artikelen 11 tot en met 16 van de herziene Gasrichtlijn, die eindafnemers van zowel gas als waterstofgas verschillende consumentenrechten geven. Op een aantal punten komen eindafnemers van waterstofgas, in lijn met de herziene Gasrichtlijn, minder rechten toe. Daarom wordt in dit voorstel waar nodig gedifferentieerd tussen respectievelijk eindafnemers van gas, eindafnemers van waterstofgas en eindafnemers van elektriciteit. Zie ook de toelichting in het algemeen deel.

Leverancier

Het voorstel breidt de begripsomschrijving van 'leverancier' uit naar leveranciers van waterstofgas. Deze wijziging betreft implementatie van artikelen 11, 12 en 14, 15 en 16 van de gasrichtlijn. Deze bepalingen geven eindafnemers verschillende rechten, die plichten voor leveranciers met zich meebrengen. Waar nodig wordt gedifferentieerd tussen respectievelijk leveranciers van gas, leveranciers van waterstofgas en leveranciers van elektriciteit. Zie ook de toelichting bij 1.1 (eindafnemer) en algemeen deel PM.

Meetinrichting

Met voorgestelde wijziging wordt waterstofgas ingevoegd in de begripsomschrijving van 'meetinrichting' ter implementatie van artikel 18 van de gasrichtlijn. In de Energiewet is gekozen voor een vrij generieke begripsomschrijving van 'meetinrichting', omdat er in de praktijk een grote variëteit tussen meetinrichtingen bestaat. De Energiewet bevat delegatiegrondslagen op basis waarvan regels gesteld kunnen worden over de eisen en functionaliteiten waaraan verschillende meetinrichtingen moeten voldoen. De wijziging heeft tot gevolg dat verschillende artikelen, waaronder artikel 2.46 (beschikken over meetinrichting), ook gaan gelden voor meetinrichtingen die waterstofgas meten. Artikel 2.46 bevat de verplichting voor alle aangeslotenen om op of nabij ieder overdrachtspunt te beschikken over een meetinrichting, zodat in ieder geval op overdrachtspunten het verbruik en de invoeding van waterstofgas gemeten kan worden.

Waterstofgas

Deze definitie wordt geschrapt. De gasrichtlijn bevat geen definitie van waterstofgas. Artikel 50, derde lid, van de gasrichtlijn bepaalt wel dat voor zover noodzakelijk voor systeembeheerders en eindgebruikers de regulerende instantie TSB's en DSB's belast met de zorg voor een efficiënt beheer van de waterstofkwaliteit en een stabiele waterstofkwaliteit in hun systemen, conform de toepasselijke kwaliteitsnormen voor waterstof. Onder waterstofkwaliteit wordt verstaan de zuiverheid van de waterstof en de verontreinigende stoffen in waterstof in overeenstemming met de toepasselijke normen inzake waterstofkwaliteit voor het waterstofsysteem (artikel 2, tiende lid, van de gasrichtlijn).

Netgebruiker

Deze definitie betreft een implementatie van artikel 2, onderdeel 60, van de gasrichtlijn. De definitie van netgebruiker stond eerder in artikel 2, eerste lid, onderdeel 11, van de oude gasverordening. Die definitie is komen te vervallen, waardoor de dynamische verwijzing in de Energiewet gewijzigd dient te worden. De definitie van netgebruiker in de richtlijn en in het wetsvoorstel is materieel gelijk. In plaats van grootafnemer wordt gebruik gemaakt van de term handelaar, omdat in de Energiewet is gekozen de term handelaar te gebruiken en niet de term grootafnemer.

Artikel 2.1

Het voorstel breidt artikel 2.1, eerste lid, uit naar afnemers van waterstofgas. Dit betreft implementatie van artikelen 11, 12 en 16 van de herziene Gasrichtlijn.

Het tweede lid betreft het recht op vrije leverancierskeuze. Het recht om over te stappen, dat artikel 12 van de herziene Gasrichtlijn aan afnemers van zowel gas als waterstof doet toekomen, impliceert namelijk een recht op vrije leverancierskeuze. Voor afnemers van elektriciteit is dit recht van vrije keuze expliciet opgenomen in artikel 4 van de Elektriciteitsrichtlijn.

Door de uitbreiding van de begripsomschrijving van 'actieve afnemer' naar 'actieve afnemer van elektriciteit of gas' is de reikwijdte van het derde lid uitgebreid naar actieve afnemers van gas. Als een actieve afnemer van gas zijn gas wil verkopen kan hij hiertoe een marktdeelnemer inschakelen die zijn gas verkoopt. De actieve afnemer is hierbij vrij om een marktdeelnemer te kiezen. Een actieve afnemer is dus niet gebonden aan zijn leverancier, maar kan voor verschillende activiteiten verschillende partijen contracteren. Deze toevoeging strekt tot implementatie van artikel 15 van de herziene Gasrichtlijn.

Artikel 2.2

Ingevolge artikel 3, eerste lid, van de Gasrichtlijn moeten lidstaten erop toezien dat eindafnemers vrij zijn om op hetzelfde moment over meer dan een leveringsovereenkomst voor aardgas of

waterstof te beschikken. Het voorstel breidt het eerste lid uit door 'eindafnemer van gas of waterstofgas' toe te voegen. Concreet betekent dit dat een eindafnemer van gas of waterstofgas ook over meerdere leveringsovereenkomsten op één aansluiting kan beschikken, mits aan de voorwaarden in het artikel is voldaan.

Voorts specificeert het voorstel dat dit artikel slechts van toepassing is op actieve afnemers van elektriciteit of gas

Artikel 2.3

Het voorstel voegt aan het eerste lid, onder a, 'gas' toe. Dit betreft implementatie van artikel 15 van de herziene Gasrichtlijn, dat aan actieve afnemers van gas dezelfde rechten geeft als die reeds gelden voor actieve afnemers van elektriciteit.

Artikel 2.4a

Dit onderdeel betreft een implementatie van artikel 31, derde lid, van de richtlijn. Met onbehandelde fossiele gassen wordt bedoeld het gebruik van aardgas zonder dat de CO₂-uitstoot wordt gecompenseerd (bijv. door CO₂-opslag).

Artikel 2.5

Het voorstel breidt het eerste lid uit naar leveranciers van waterstofgas. Daarmee worden ook leveranciers van waterstofgas verplicht tegen transparante en redelijke prijzen en onder transparante en redelijke voorwaarden te leveren. Deze wijziging betreft implementatie van artikel 4, eerste lid, en artikel 11 van de herziene Gasrichtlijn, in het bijzonder het eerste, derde, vijfde en achtste lid. Zie ook de toelichting bij artikel 1.1 (leverancier) en algemeen deel PM.

Artikel 2.6

Het voorstel wijzigt het eerste lid zodanig dat artikel 2.6, voor zover het de leveringsovereenkomst betreft, ook van toepassing is op leveranciers van waterstofgas. De leveringsovereenkomst inzake peer-to-peer-handel ziet allen op elektriciteit (lid 2). Deze wijziging betreft implementatie van artikel 11 van de richtlijn, in het bijzonder het eerste, derde, vierde, vijfde, zesde en achtste lid. Zie ook de toelichting bij artikel 1.1 (leverancier) en het algemeen deel van de toelichting.

In het vijfde lid wordt opgenomen dat leveranciers ook registreren of een overeenkomst is gesloten met een kleine onderneming. Dit voorstel biedt op een aantal punten aan kleine ondernemingen extra bescherming ten opzichte van andere eindafnemers. Daarom dienen leveranciers het type eindafnemer te registreren. De Energiewet bood al extra bescherming aan huishoudelijk eindafnemers en micro-ondernemingen. Ter implementatie van artikel 12 en artikel 14 van de herziene Gasrichtlijn wordt deze extra bescherming uitgebreid naar kleine ondernemingen. Zie ook de toelichting bij algemeen deel en artikelen 2.12, 2.15, 2.16 en 2.68.

Artikel 2.6, zesde lid, bevat een grondslag om bij AMvB regels te stellen over verschillende aspecten van leveringsovereenkomsten. De eisen die artikel 11 van de herziene Gasrichtlijn stelt aan overeenkomsten zijn grotendeels reeds geïmplementeerd in het Energiebesluit (zie algemeen deel PM). Enkele elementen zijn echter nieuw ten opzichte van het corresponderende artikel uit de Elektriciteitsrichtlijn (artikel 10). Deze zullen worden opgenomen in het Energiebesluit met een wijzigingsbesluit. Het betreft, onder andere, het verplicht opnemen van informatie over het gehalte energie uit hernieuwbare bronnen dan wel het gehalte koolstofarm gas indien het product als hernieuwbaar of koolstofarm gas wordt aangemerkt. Ook nieuw zijn enkele specificeringen van de verplichting de overeenkomst in duidelijke taal op te stellen, met degelijke informatie over klachtenbehandeling. Daarnaast bevat artikel 11, derde lid, van de herziene Gasrichtlijn een verplichting voor leveranciers om een gemeenschappelijke terminologie te gebruiken in overeenkomsten. De Europese Commissie verstrekt in dit verband niet-bindende richtsnoeren. Ook deze verplichting wordt nader uitgewerkt in het Energiebesluit. Waar nodig zal bij de uitwerking in het Energiebesluit onderscheid worden gemaakt tussen gas, elektriciteit en waterstofgas.

Artikel 2.7

Dit voorstel breidt artikel 2.7 uit naar eindafnemers en leveranciers van waterstofgas. De verplichtingen omtrent factureren en informeren gaan dus ook gelden bij levering van waterstofgas. Deze wijziging betreft implementatie van artikel 16 en bijlage I van de herziene Gasrichtlijn.

De bepalingen uit de herziene Gasrichtlijn die specifieke eisen bevatten voor de inhoud van facturen en de wijze van informeren, worden verder uitgewerkt in de ministeriële regeling onder het tweede lid.

Artikelen 2.15 en 2.16

Het voorstel wijzigt artikelen 2.15 en 2.16 zodanig dat het leveranciers alleen toegestaan is aan kleine ondernemingen een opzegvergoeding of andere kosten in rekening te brengen in geval van het bepaalde in het eerste lid. Dit betreft implementatie van artikel 12, derde lid, van de herziene Gasrichtlijn. Deze verplichting voor leveranciers gold reeds voor opzegvergoedingen van huishoudelijk eindafnemers en micro-ondernemingen. Om het consumentenbeschermingsregime voor waterstofgas en gas enerzijds en elektriciteit anderzijds zo veel mogelijk gelijk te houden, wordt deze uitbreiding naar kleine ondernemingen ook van toepassing op elektriciteit. Zie ook het algemeen deel van de toelichting.

Artikel 2.17

In de Energiewet is geregeld dat het verboden is zonder vergunning elektriciteit of gas te leveren aan een eindafnemer met een kleine aansluiting, om een betrouwbare energievoorziening te borgen. In het tweede lid van dit artikel is een aantal uitzonderingen op de vergunningsplicht geformuleerd. Het tweede lid, onderdeel b, voorziet reeds in een uitzondering voor een actieve afnemer met een kleine aansluiting die zelf geproduceerde elektriciteit levert aan een eindafnemer met een kleine aansluiting. Achtergrond hierbij is dat het bij actieve afnemers gaat om niet-bedrijfsmatige levering (de activiteit mag immers niet de belangrijkste commerciële of professionele activiteit vormen). Vanwege de toevoeging van de actieve afnemer van gas in de gasrichtlijn wordt voorgesteld de uitzondering uit te breiden voor actieve afnemers van gas. Dit vloeit voort uit artikel 15, tweede lid, van de gasrichtlijn.

Artikel 2.25a

Dit artikel voorziet in een noodleveranciersregeling voor waterstofgas. De voorschriften zijn inhoudelijk grotendeels gelijk aan de noodleveranciersregeling voor elektriciteit en gas (artikel 2.25). Artikel 2.25 is van toepassing op vergunninghouders wier vergunning wordt ingetrokken door faillissement of andere redenen, de reikwijdte is beperkt tot eindafnemers met een kleine aansluiting (elektriciteit of gas). Om de leveringszekerheid te verzekeren voor huishoudelijk eindafnemers en micro-ondernemingen die waterstofgas afnemen wordt voorgesteld een regeling op te nemen voor leveranciers van waterstofgas die leveren aan huishoudelijk eindafnemers of micro-ondernemingen.

Ingevolge de registratieplicht in artikel 2.6, vijfde lid, registreert een leverancier van waterstofgas bij het sluiten van de overeenkomst of deze gesloten is met een huishoudelijk eindafnemer of een micro-onderneming. Op basis van de registratieplicht heeft een leverancier inzicht in welk beschermingsregime hij moet toepassen en dus ook of de procedure in dit artikel van toepassing is.

In lijn met voorgestelde aanpassing is artikel 3.79, onderdeel d, aangepast door de bestaande delegatiegrondslag voor de uitwerking van de voorzieningen die een transmissie- of distributiesysteembeheerders treft uit te breiden naar huishoudelijk eindafnemers en micro-ondernemingen met een aansluiting op het distributiesysteem voor waterstofgas.

Artikel 2.26

Aan het eerste lid wordt toegevoegd dat ook een leverancier van waterstofgas, naast de vergunninghoudende leveranciers van elektriciteit en gas, preventieve maatregelen neemt om het beëindigen van levering te voorkomen. Deze wijziging strekt tot implementatie van artikel 28, eerste lid, van de richtlijn.

Artikel 2.34

In de Energiewet worden drie aggregatieovereenkomsten onderscheiden, te weten de terugleveringsovereenkomst, de terugleveringsovereenkomst inzake peer-to-peer-handel en de vraagresponsovereenkomst.

Het voorstel wijzigt het eerste lid door toe te voegen dat een marktdeelnemer, naast elektriciteit, ook gas uit hernieuwbare bronnen afneemt op basis van een terugleveringsovereenkomst.

De reikwijdte van de terugleveringsovereenkomst inzake peer-to-peer-handel (tweede lid) en de vraagresponsovereenkomst (derde lid) blijft beperkt tot elektriciteit.

Artikel 2.35

Aan het eerste lid wordt toegevoegd dat een marktdeelnemer zijn eindafnemers periodiek en kosteloos een factuur verstrekt en informeert over het teruggeleverde gas uit hernieuwbare bronnen.

Artikel 2.47

Ingevolge artikel 2.46 van de Energiewet moet iedere aangeslotene beschikken over een meetinrichting. Artikel 2.47 regelt de medewerking van aangeslotenen bij de installatie daarvan. In het nieuwe vijfde lid wordt voorgesteld de aangeslotene met een aansluiting op het distributie- of transmissiesysteem voor waterstofgas toe te voegen. Voorgesteld wordt de wettelijke taken voor het installeren en beheren van een meetinrichting voor aangeslotenen met een aansluiting op het transmissie- of distributiesysteem voor waterstofgas neer te leggen bij de transmissie- en distributiesysteembeheerder van waterstofgas.

Artikel 2.68

Deze wijziging geeft ook kleine ondernemingen, naast huishoudelijk eindafnemers en micro-ondernemingen, recht op kosteloze toegang tot een vergelijkingsinstrument. Dit betreft implementatie van artikel 12, eerste lid, van de richtlijn. Een vergelijkingsinstrument dient de gehele markt voor elektriciteit dan wel gas te bestrijken [PM Beleid aanvullen wat dit inhoudt?]. Het recht op kosteloze toegang tot een vergelijkingsinstrument (Artikel 12, eerste lid, van de richtlijn) geldt niet voor eindafnemers van waterstofgas. Om deze reden is, in het zevende lid, artikel 2.68 niet van toepassing verklaard op de markt voor waterstofgas.

Artikelen 3.1 tot 3.4

De artikelen 3.2 tot en met 3.4 worden gewijzigd ten behoeve van de implementatie van de artikelen 71 tot en met 73 van de gasrichtlijn. In lijn met de bestaande regulering van aardgassystemen zullen ook systeembeheerders voor waterstofgas moeten worden aangewezen en indien het een TSB of DSB betreft ook te worden gecertificeerd.

Artikel 3.8

De toevoeging in artikel 3.8, vierde lid, onderdeel d, van de Energiewet houdt verband met de implementatie van artikel 71, vijfde lid, van de gasrichtlijn. Zo kunnen bij ministeriële regeling ook regels worden gesteld over de procedure die geldt wanneer een gecertificeerde TSB of DSB of de Europese Commissie een melding doet over een ontwikkeling die van invloed kan zijn op de certificering.

Artikel 3.10a

Artikel 3.10a betreft een implementatie van artikel 69, eerste lid, van de gasrichtlijn. In overweging 83 van de preambule is verduidelijkt dat bij een TSB voor waterstofgas de oprichting van een dochteronderneming of een afzonderlijke juridische entiteit binnen de groepsstructuur als voldoende worden beschouwd, zonder dat een functionele ontvlechting van de governance of scheiding van beheer of personeel nodig is. Zo moet transparantie met betrekking tot de kosten en de financiering van gereguleerde activiteiten worden bereikt, zonder dat de synergieën en kostenvoordelen die de exploitatie van meerdere netwerken kan opleveren verloren gaan.

Artikel 3.14

Voor dit onderwerp wordt verwezen naar het consultatiedocument over de regulering van distributiesysteembeheerders voor waterstofgas.

Artikel 3.19

In lijn met de bestaande systematiek is artikel 3.19 aangepast, zodat regels kunnen worden gesteld aan de handelingen en activiteiten van een infrastructuurgroep waar een TSB of DSB voor waterstofgas deel van uitmaakt.

Een infrastructuurgroep is een verzameling van rechtspersonen of vennootschappen die tezamen een groep of het concern vormen, en waarvan een TSB of DSB deel uitmaakt. De andere dochterondernemingen worden dan infrastructuurbedrijven genoemd.

De in artikel 3.19 benoemde handelingen en activiteiten van de infrastructuurbedrijven zullen inhoudelijk beperkt blijven tot infrastructuurgerelateerde handelingen en activiteiten. Dit zijn activiteiten waar synergie met taken en verplichtingen van systeembeheerders het meest waarschijnlijk is. Dit kan breder zijn dan alleen energie-infrastructuur. In het tweede tot en met zesde lid zijn de toegestane handelingen en activiteiten van infrastructuurbedrijven neergelegd. De opbouw van de leden is als volgt. Het tweede lid beschrijft handelingen en activiteiten die aan infrastructuurbedrijven van alle TSB's en DSB's zijn toegestaan. Het derde lid is relevant voor de TSB voor elektriciteit. Het vierde lid richt zich specifiek op de TSB voor gas. Het voorgestelde vijfde lid richt zich op TSB's voor waterstofgas. Het zesde lid (nieuw) is tot slot relevant voor TSB en DSB's voor elektriciteit. In algemene zin geldt voor de gebruikte terminologie het volgende: waar wordt gesproken van het aanleggen, onderhouden en beheren, inclusief transport, is eigendom toegestaan en mag exploitatie van het eigendom via vermarkting van transport plaatsvinden. Daar waar wordt gesproken van aanleggen, onderhouden en ter beschikking stellen, is slechts eigendom van de infrastructuur of installatie toegestaan. Het gebruik en de exploitatie van die eigendom is in handen van derden. Onder deze beschrijving valt ook het verhuren van productie-installaties aan derden. Daar waar wordt gesproken van aanleggen en onderhouden, is eigendom niet toegestaan en worden enkel werkzaamheden ten behoeve van derden uitgevoerd.

De in het tweede lid, onderdeel a, beschreven handelingen en activiteiten zijn toegestane handelingen en activiteiten specifiek voor gas, elektriciteit en waterstofgas. Het gaat immers om handelingen of activiteiten die zijn gerelateerd aan het beheer van transmissie- of distributiesystemen. Uit onderdeel b is in het wetsvoorstel waterstofgas geschrapt, omdat de handelingen en activiteiten die betrekking de aanleg en het beheer van en transport over leidingen voor waterstofgas al onder onderdeel a vallen.

Het nieuwe vijfde lid bepaalt welke handelingen en activiteiten infrastructuurbedrijven mogen uitvoeren die verbonden zijn aan de TSB voor waterstofgas. Dit zijn soortgelijke handelingen en activiteiten als voor gas is toegestaan in het vierde lid. Op dit moment zijn zowel de TSB voor gas als het landelijk transportnet voor waterstofgas dochterondernemingen van Gasunie. Daarmee zouden de leden vier en vijf in de praktijk betrekking hebben op dezelfde infrastructuurgroep.

Artikel 3.23

Artikel 3.23 is aangepast zodat TSB's en DSB's voor waterstofgas ook belast zijn met de taken en verplichtingen die krachtens de gasverordening of andere bindende EU-rechtshandelingen op het gebied van waterstofgas aan TSB's en DSB zijn opgedragen.

Artikel 3.24

Artikel 3.24 is aangepast zodat de samenwerking niet alleen tussen TSB's en DSB's moet plaatsvinden, maar ook met beheerders van andere systemen. De artikelen 3.95, tweede lid, en 3.101, tweede lid, bepalen al dat beheerders van terminals en opslagen andere systemen informatie verstrekken die zij nodig hebben voor een zekere en doelmatige exploitatie van de systemen en van hun wettelijke taken of verplichtingen. Artikel 3.24, tweede lid, heeft niet alleen betrekking op gegevensuitwisseling, maar ook de samenwerking die nodig is ter waarborging en stimulering van een effectieve deelname van marktdeelnemers aan de energiemarkten. Deze wijziging houdt verband met de implementatie van de artikelen 39, derde lid, en 50 van de gasrichtlijn.

Artikel 3.25

Dit voorschrift bevat een van de kerntaken van alle TSB's en DSB's: het beheren en ontwikkelen van hun systemen. Het betreft de taak om transmissie- en distributiesystemen op zodanige manier te beheren en te ontwikkelen dat voldaan kan worden aan de belangrijkste, Europees vastgelegde doelstellingen voor TSB's en DSB's. In algemene zin zijn TSB's en DSB's verplicht om alles te doen wat in redelijkheid dienstig is aan deze doelstellingen en binnen deze algemene kaders. Deze taak dient dus breed te worden opgevat. Alle werkzaamheden die een systeembeheerder in redelijkheid dient te verrichten in het kader van het beheer, het onderhoud en de ontwikkeling vallen hieronder. De taakomschrijving van de TSB's en DSB wordt met dit wetsvoorstel op drie vlakken uitgebreid. Vanwege de regulering van de TSB en DSB's voor waterstofgas wordt de taakuitvoering uitgebreid naar waterstofgas. Daarnaast wordt geëxpliciteerd dat een taak, vooral voor wat betreft gas, kan bestaan uit het afbouwen van onderdelen van een systeem. Dit was al onderdeel van de beheerstaak, maar om beter aan te sluiten bij de gasrichtlijn en de nieuwe bepalingen over afbouw, waaronder over ontmantelingsplannen, wordt dit nu expliciet benoemd. Tot slot wordt klimaat toegevoegd als belang dat bij de taakuitoefening in acht genomen dient te worden. De wijzigingen in dit artikel houden verband met de implementatie van de artikelen 39, eerste lid, 44, eerste lid, en 50, eerste lid, van de gasrichtlijn. De term herbestemmen is niet overgenomen in artikel 3.25. Dit behoort nu al tot de taakuitoefening van TSB's en DSB's en valt onder de ontwikkeltaak van de systeembeheerder. Onder herbestemming wordt conform artikel 2, onderdeel 77, verstaan de technische verbetering of wijziging van bestaande aardgasinfrastructuur om ervoor te zorgen dat deze bestemd is voor het gebruik van zuivere waterstofgas.

Artikel 3.30

Artikel 3.30 wordt aangepast omdat systeemverliezen ook kunnen optreden bij waterstofgas. Het gaat hier zowel om technische systeemverliezen als om administratieve systeemverliezen. Technische systeemverliezen zijn verliezen van waterstofgas die worden veroorzaakt door het reguliere transport door de systemen. Administratieve systeemverliezen zijn verliezen van waterstofgas die optreden door diefstal of vanwege andere omstandigheden waarin het niet (meer) mogelijk is om de oorspronkelijke gebruiker aan te spreken of te factureren.

Artikel 3.34 en 3.35

De artikelen over investeringsplannen worden op twee punten aangepast met het oog op de implementatie van artikel 55 van de gasrichtlijn. Het grootste deel van de bepalingen uit dit artikel is al geïmplementeerd in de Energiewet. Voor zover dat niet zo is, vraagt dat vooral een aanpassing van het Energiebesluit de Energieregeling. Op twee punten is het nodig om op het niveau van dit wetsvoorstel een aanpassing door te voeren. Ten eerste wordt in artikel 3.34, tweede lid, onderdeel a, verduidelijkt dat investeringsplannen niet alleen betrekking hebben op uitbreidingen en vervangingen, maar vooral voor wat betreft aardgas betrekking moeten hebben op afbouwinvesteringen. Dit sluit aan bij de toevoeging van de afbouwtaak in artikel 3.25. Het tweede lid, onderdeel b, wordt verbreed in verband met de implementatie van artikel 55, tweede lid, onderdeel b, van de gasrichtlijn. Dat onderdeel bepaalt dat investeringsplannen informatie moeten bevatten over alle investeringen waartoe reeds besloten is en aangegeven moet worden welke nieuwe investeringen en oplossingen aan de vraagzijde gedaan moeten worden waarvoor geen nieuwe infrastructuurinvesteringen vereist zijn. Met de implementatie van artikel 55, zijn de artikelen 56 en 57 eveneens geïmplementeerd. In Nederland zijn de regels over investeringsplannen voor TSB's en DSB's op het niveau van de Energiewet gelijkgetrokken.

Artikel 3.37

In artikel 3.37 wordt een derde lid toegevoegd die het mogelijk maakt om bij algemene maatregel van bestuur regels te stellen over een gebiedsindeling voor TSB's en DSB's voor waterstofgas. Vanwege de fase waarin de waterstofmarkt zich bevindt, is het wenselijk om de regulering op dit punt flexibel te houden.

Artikel 3.40

Artikel 3.40 dient te worden aangepast ter implementatie van de artikelen 38 en 42 van de gasrichtlijn. Artikel 38 van de richtlijn omvat de gronden op basis waarvan een TSB of DSB voor gas of waterstofgas een verzoek om aansluiting of transport mag weigeren. Een aansluiting kan geweigerd worden indien er sprake is van een gebrek aan capaciteit en wanneer het niet economisch verantwoord is om de nodige uitbreidingswerkzaamheden te verrichten, tenzij een

verzoeker bereid is te betalen voor de uitbreidingswerkzaamheden. Een dergelijke weigeringsgrond stond al in het vierde lid van dit artikel, maar had alleen betrekking op producenten van hernieuwbare energie. Deze weigeringsgrond is in lijn met de gasrichtlijn uitgebreid en opgenomen in het derde lid, onderdeel c.

Het nieuwe vierde lid betreft een implementatie van artikel 42. Het vijfde lid (nieuw) is samen met de wijziging van artikel 3.42 van de Energiewet een implementatie van artikel 38, vierde en vijfde lid van de gasrichtlijn.

Artikel 3.40a

Dit artikel betreft een implementatie van de artikelen 35 en 38 van de gasrichtlijn. Het 3.40a, vierde lid, betreft een implementatie van artikel 42 van de gasrichtlijn. Voor dit artikel is aangesloten bij artikel 3.40 van de Energiewet over het behandelen van verzoeken om aansluitingen op een TSB of DSB voor gas.

Toegang in de context van de gasrichtlijn heeft betrekking op transport, zoals bedoeld in artikel 3.47 en 3.47a van de Energiewet. De gasrichtlijn gebruikt voor aansluiting evenals de Energiewet de term aansluiting. Daarmee is artikel 35 van de gasrichtlijn niet van toepassing op artikel 3.40a van de Energiewet, maar vanwege de nauwe verbondenheid tussen aansluiting en transport is artikel 35 van de gasrichtlijn wel van invloed op aansluiting.

Met dit wetsvoorstel wordt in lijn met artikel 35 van de gasrichtlijn een systeem van onderhandelde derdentoegang geïntroduceerd voor TSB's en DSB's voor waterstofgas. De gasrichtlijn biedt in artikel 35 de mogelijkheid om tot eind 2032 te kiezen voor een systeem van onderhandelde derdentoegang. Daarna kan een lidstaat alleen nog gereguleerde derdentoegang toestaan. Met onderhandelde derdentoegang wordt bedoeld dat de TSB en DSB met marktpartijen mag onderhandelen, zonder dat daar methoden en voorwaarden aan ten grondslag liggen die eerst zijn goedgekeurd door de ACM, in lijn met afdeling 3.6 van de Energiewet. Met het oog daarop, is het uitgangspunt van dit wetsvoorstel dat afdeling 3.6 van de Energiewet met betrekking tot tarieven, methoden en voorwaarden en andere verplichtingen ten aanzien van overeenkomsten met aangeslotenen, netgebruikers, marktdeelnemers, of balanceringsverantwoordelijken niet van toepassing is. Zodra een systeem van gereguleerde derdentoegang wordt ingevoerd, zal deze afdeling toegepast moeten worden. Ten aanzien van de het aansluiten van terminals, opslagen en industriële afnemers dienen op grond van artikel 42 van de gasrichtlijn wel al methoden en voorwaarden te worden opgesteld. De tijdelijke regels voor onderhandelde derdentoegang zijn vastgelegd in artikel 3.124a.

Zie ook de toelichting bij het voorgestelde artikel 3.124a en het algemene deel van de toelichting.

Artikel 3.42

De wijziging van artikel 3.42 betreft een implementatie van artikel 38, vierde en vijfde lid, van de gasrichtlijn. Door de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie wordt dit artikel al aangepast, waarmee de Energiewet al grotendeels in lijn is met artikel 38, vierde en vijfde lid, van de gasrichtlijn.

Artikel 3.47

De wijziging van artikel 3.47 van de Energiewet houdt verband met de implementatie van artikel 38 van de gasrichtlijn. Een verzoek om transport kan geweigerd worden indien er sprake is van een gebrek aan capaciteit en wanneer het niet economische verantwoord is om de nodige uitbreidingswerkzaamheden te verrichten, tenzij een verzoeker bereid is te betalen voor de uitbreidingswerkzaamheden. Voor wat betreft het transport van hernieuwbare gassen en CO₂-arme gassen is afwijzing alleen toegestaan met inachtneming van artikelen 20 en 36 van de gasverordening.

Artikel 3.47a

Dit artikel betreft een implementatie van de artikelen 35, 38 en 42 van de gasrichtlijn over toegang tot transportdiensten van TSB's en DSB's voor waterstofgas. Deze artikelen dienen in samenhang gelezen te worden met artikel 7 van de gasverordening. De gasrichtlijn biedt in artikel 35 de mogelijkheid om tot eind 2032 te kiezen voor een systeem van onderhandelde derdentoegang. Na

2032 kan een lidstaat alleen nog gereguleerde derdentoegang toestaan. In dit wetsvoorstel wordt gekozen voor onderhandelde derdentoegang. Met onderhandelde derdentoegang wordt bedoeld dat een TSB en DSB met marktpartijen mag onderhandelen, zonder dat daar tarieven en methoden en voorwaarden aan ten grondslag liggen die vooraf zijn goedgekeurd door de ACM in lijn met afdeling 3.6 van de Energiewet. Deze afdeling gaat over tarieven, methoden en voorwaarden en andere verplichtingen ten aanzien van overeenkomsten met aangeslotenen, netgebruikers, marktdeelnemers of balanceringsverantwoordelijken. Dit wetsvoorstel regelt dat zolang er sprake is van onderhandelde derdentoegang afdeling 3.6 van de Energiewet niet van toepassing is. Zodra een systeem van gereguleerde derdentoegang wordt ingevoerd, zal deze afdeling toegepast moeten worden. De tijdelijke regels voor onderhandelde derdentoegang zijn vastgelegd in artikel 3.124a.

Zie ook de toelichting over onderhandelde derdentoegang in het algemene deel van de toelichting.

3.48a

Het voorgestelde artikel 3.48a van de Energiewet heeft betrekking op invoed- en afleverspecificaties voor waterstofgas. Met dit artikel is aangesloten bij artikel 3.48 van de Energiewet over gas.

Artikel 3.50

Aan artikel 3.50 is een zesde lid toegevoegd ter implementatie van artikel 50, vierde lid, van de richtlijn. De richtlijn bepaalt dat per 1 januari 2033, TSB's en DSB's verantwoordelijk zijn voor het balanceren van hun systemen. Dit is ook het moment waarop een lidstaat niet langer de optie heeft om voor TSB's en DSB's voor waterstofgas te kiezen voor onderhandelde derdentoegang, zoals dat in dit wetsvoorstel is geregeld in artikel 3.47a en 3.124a. De ACM kan beslissen dat TSB's en DSB's eerder verantwoordelijk zijn voor het balanceren van hun systemen.

Artikel 3.55

Met voorgestelde aanpassing wordt de reikwijdte van deze bepaling beperkt tot een systeembeheerder voor elektriciteit of gas.

Artikel 3.56

Met voorgestelde aanpassing wordt een uitzondering toegevoegd voor een systeemkoppeling tussen een transmissiesysteem voor waterstofgas en een distributiesysteem voor waterstofgas, vergelijkbaar met de bestaande bepaling voor gas.

Artikel 3.56a

Dit artikel bepaalt dat een systeembeheerder voor waterstofgas de taak heeft om een meetinrichting te verzorgen voor een aangeslotene op zijn systeem voor waterstofgas.

Artikel 3.60

Voorgesteld wordt een nieuw derde lid in te voegen, dat regelt dat een transmissiesysteembeheerder voor waterstofgas verantwoordelijk is voor het verzamelen van meetgegevens ingeval van een systeemkoppeling tussen zijn systeem en een distributiesysteem voor waterstofgas.

Artikel 3.60a

In dit artikel is bepaald dat een systeembeheerder voor waterstofgas de meetgegevens uit zijn meetinrichting verzamelt, valideert en vaststelt. Bij ministeriële regeling wordt deze taak uitgewerkt.

Artikel 3.61

Dit artikel regelt de controlesystematiek voor controle op meetinrichtingen, met de voorgestelde aanpassing gaat dit artikel ook gelden voor de transmissie- en distributiesysteembeheerder voor waterstofgas. In het eerste lid is verduidelijkt dat het om de distributiesysteembeheerder voor elektriciteit, gas of waterstofgas gaat. Bij ministeriële regeling kunnen eisen worden gesteld aan het protocol.

Artikel 3.91

Artikel 3.91 is aangepast, zodat ook waterstofterminalbeheerders belast zijn met de taken en verplichtingen die krachtens de gasverordening of andere bindende EU-rechtshandelingen op het gebied van waterstofgas aan waterstofterminalbeheerders zijn opgedragen.

Artikel 3.92

Dit artikel betreft onder andere een implementatie van artikel 36 van de gasrichtlijn. Daarin staat dat toegang objectief, transparant en niet-discriminerend overeengekomen moet worden. Dit uitgangspunt geldt voor alle wettelijke taken en verplichtingen. Bij de Energiewet is er voor gekozen om dit uitgangspunt niet steeds te herhalen, maar een keer centraal op te nemen voor de specifieke systemen.

Artikel 3.93

Artikel 3.93, eerste lid, is aangepast zodat het ook betrekking heeft op waterstofterminalbeheerders. Bij de taakuitvoering is daarnaast klimaat toegevoegd als belang waar terminals rekening mee dienen te houden bij hun taakuitoefening. Deze aanpassingen houden verband met de implementatie van artikel 39, eerste lid, onderdeel a, en artikel 50 van de gasrichtlijn. Aan artikel 3.93 is een tweede lid toegevoegd met een delegatiegrondslag op grond waarvan bij algemene maatregel van bestuur artikel 50, eerste lid, onderdelen g en h, van de gasrichtlijn geïmplementeerd kunnen worden.

Artikel 3.94a

In het voorgestelde artikel 3.94a is geregeld dat een waterstofterminal onderhandelt wanneer het een verzoek krijgt om gebruik te maken van zijn activiteiten en ondersteunde diensten. De onderhandelingen kunnen worden gestopt als er bijvoorbeeld geen sprake is van capaciteit. Voor waterstofterminals geldt in lijn met artikel 36 van de gasrichtlijn onderhandelde derdentoegang, waardoor er geen vaste, vooraf door de ACM goedgekeurde methoden en voorwaarden gelden.

In lijn met artikel 36 van de richtlijn dient de waterstofterminal daarbij wel te goeder trouw en op objectieve, transparante en niet-discriminerende wijze te handelen. In dit verband wordt ook verwezen naar artikel 8 van de gasverordening die nadere regels stelt ten aanzien van derdentoegang voor zowel LNG-systemen als waterstofterminals.

Artikel 3.95

Artikel 3.95 gaat over de samenwerking en het beschermen en verstrekken van informatie. Dit artikel wordt, ten behoeve van o.a. de implementatie van de gasrichtlijn, op een aantal punten gewijzigd. Het eerste lid wordt uitgebreid naar waterstofterminals in verband met de implementatie van artikel 54, eerste lid, van de gasrichtlijn. Het tweede lid wordt gewijzigd, zodat niet alleen de nodige informatie wordt uitgewisseld, maar er ook wordt samengewerkt. Dit is in lijn met artikel 39, negende lid, van de gasrichtlijn. Het derde lid wordt aangepast mede ten behoeve van de implementatie van artikel 50, eerste lid, onderdeel f, van de gasrichtlijn.

Artikel 3.96

Artikel 3.96 betreft een grondslag voor de implementatie van artikel 74, derde lid, van de gasrichtlijn, waar voorschriften zijn neergelegd inzake de boekhouding.

Artikel 3.97

Artikel 3.97 is aangepast zodat ook waterstofopslagbeheerders belast zijn met de taken en verplichtingen die krachtens de gasverordening of andere bindende EU-rechtshandelingen op het gebied van waterstofgas aan waterstofopslagbeheerders zijn opgedragen.

Artikel 3.98

Dit artikel betreft onder andere een implementatie van artikel 37, tweede lid, van de gasrichtlijn. Daarin staat dat toegang objectief, transparant en niet-discriminerend overeengekomen moet worden. Dit uitgangspunt geldt voor alle wettelijke taken en verplichtingen. Bij de Energiewet is ervoor gekozen om dit uitgangspunt één keer centraal op te nemen voor de specifieke systemen.

Artikel 3.99

Artikel 3.99, eerste lid, is aangepast zodat het ook betrekking heeft op waterstofopslagbeheerders. Bij de taakuitvoering is daarnaast klimaat toegevoegd als belang waar opslagbeheerders rekening mee dienen te houden bij hun taakuitoefening. Deze aanpassingen houden verband met de implementatie van artikelen 39, eerste lid, onderdeel a, en 50 van de gasrichtlijn. Aan artikel 3.93 is een tweede lid toegevoegd met een delegatiegrondslag op grond waarvan bij algemene maatregel van bestuur artikel 50, eerste lid, onderdelen g en h, van de gasrichtlijn geïmplementeerd kunnen worden.

Artikel 3.100b

Artikel 3.100b, eerste lid, is geregeld dat een waterstofopslagbeheerder onderhandelt over de toegang tot zijn systeem of door hem aangeboden ondersteunde diensten. Dit artikel betreft de implementatie van artikel 37 van de gasrichtlijn. Het tweede lid van artikel 37 bepaalt dat tot 31 december 2032 lidstaten kunnen kiezen voor onderhandelde derdentoegang. Nederland kiest daarvoor. In tegenstelling tot bij gereguleerde derdentoegang gelden dan geen vaste, vooraf door de ACM goedgekeurde methoden en voorwaarden. Het eerste lid, wordt bij inwerkingtreding van gereguleerde derdentoegang, vervangen door een ander lid, zodat er niet langer meer wordt gesproken over onderhandelen in dat lid. Zie ook het voorgestelde artikel 3.124b over onderhandelde derdentoegang voor waterstofopslagen.

Artikel 3.101

Artikel 3.101 gaat over de samenwerking en het beschermen en verstrekken van informatie. Dit artikel wordt, ten behoeve van o.a. de implementatie van de gasrichtlijn, op een aantal punten gewijzigd. Het eerste lid wordt uitgebreid naar waterstofopslag in verband met de implementatie van artikel 54, eerste lid, van de richtlijn. Het tweede lid wordt gewijzigd, zodat niet alleen de nodige informatie wordt uitgewisseld, maar er ook in bredere zin wordt samengewerkt. Dit is in lijn met artikel 39, negende lid, van de richtlijn. Het derde lid wordt aangepast mede ten behoeve van de implementatie van artikel 50, eerste lid, onderdeel f, van de gasrichtlijn.

Artikel 3.102

Artikel 3.102 betreft een grondslag voor de implementatie van artikel 74, derde lid, van de gasrichtlijn, waar voorschriften zijn neergelegd inzake de boekhouding.

Artikel 3.115a

Dit artikel implementeert voor wat betreft de waterstofopslagbeheerder artikel 37, eerste lid, juncto artikel 78, zevende lid, onderdeel b, van de gasrichtlijn. Voor de waterstofopslagbeheerder is de verplichting opgenomen om voor de uitvoering van zijn taken een tarief toe te passen dat is vastgesteld op basis van een vooraf door de ACM goedgekeurde berekeningsmethode. Dit staat in het eerste lid. In het tweede lid is opgenomen waaraan de berekeningsmethode moet voldoen: deze moet leiden tot tarieven die de kosten voor de uitvoering van de aan de waterstofopslagbeheerder opgedragen taken reflecteren en niet-discriminerend en transparant zijn. De ACM toetst de berekeningsmethode hieraan als deze ter goedkeuring wordt voorgelegd. Als

deze voldoet, keurt de ACM de berekeningsmethode goed. Het derde lid bevat de verplichting voor de waterstofopslagbeheerder om de door de ACM goedgekeurde berekeningsmethode voor zijn tarieven te publiceren, tezamen met de op basis daarvan door hem vastgestelde tarieven. Dat laatste uiteraard voor zover op basis van de berekeningsmethode vooraf een concreet tarief kan worden vastgesteld en dit niet afhankelijk is van nadere concrete gegevens van een individueel geval van taakuitoefening. Behalve dat de ACM vooraf de berekeningsmethode voor de tarieven van de waterstofopslagbeheerder moet goedkeuren, kan de ACM ook achteraf een door de waterstofopslagbeheerder in rekening gebracht tarief toetsen. Degene die dat tarief in rekening gebracht krijgt kan daartoe een klacht indienen bij de ACM op grond van artikel 5.4. Het vierde lid regelt dat, indien de ACM in die klachtprocedure vaststelt dat het gehanteerde tarief niet voldoet aan de in het tweede lid genoemde eisen van kostenreflectiviteit, non-discriminatie en transparantie, de ACM de waterstofopslagbeheerder kan opdragen om het tarief aan te passen. Het vijfde lid bevat ten slotte een grondslag om bij ministeriële regeling regels te stellen voor de procedure en termijnen voor goedkeuring van de berekeningsmethode.

Artikel 4.8

Op grond van artikel 4.8 krijgt een aantal marktdeelnemers de verplichting om gegevens te verzamelen en aan te leveren bij een registerbeheerder. Voorgesteld wordt om in het tweede lid toe te voegen dat een marktdeelnemer die door een actieve afnemer gas teruggeleverd krijgt, gegevens daarover aan de betreffende registerbeheerder verstrekt. Bij ministeriële regeling wordt nader uitgewerkt om welke gegevens dit gaat en wordt bepaald bij welke registerbeheerder de verzamelde gegevens worden aangeleverd.

Artikel 3.122

Dit artikel implementeert artikel 37, eerste lid, juncto artikel 78, zevende lid, onderdeel b, van de gasrichtlijn. Artikel 122 bepaalt dat een waterstofopslagbeheerder bij de uitvoering van aan hem opgedragen taken of verplichtingen methoden of voorwaarden toepast die zijn goedgekeurd door de ACM overeenkomstig artikel 3.123.

Artikel 3.124a

Met dit wetsvoorstel wordt een systeem van onderhandelde derdentoegang geïntroduceerd voor TSB's en DSB's. De richtlijn biedt in artikel 35 de mogelijkheid om tot eind 2032 te kiezen voor een systeem van onderhandelde derdentoegang. Daarna kan een lidstaat alleen nog gereguleerde derdentoegang toestaan. Met onderhandelde derdentoegang wordt bedoeld dat de TSB en DSB met marktpartijen mag onderhandelen, zonder dat daar methoden en voorwaarden aan ten grondslag liggen die eerst door de ACM zijn goedgekeurd. Met het oog daarop zijn de paragrafen 3.6.1, 3.6.2, 3.6.3 en 3.6.5 van de Energiewet met betrekking tot tarieven, methoden en voorwaarden en andere verplichtingen ten aanzien van overeenkomsten met aangeslotenen, netgebruikers, marktdeelnemers, of balanceringsverantwoordelijken niet van toepassing zijn. Met artikel 3.124a worden deze paragrafen tijdelijk niet van toepassing verklaart. Voor de tussentijd wordt wel geregeld dat TSB's en DSB's te goeder trouw en op basis van objectieve, transparante en niet-discriminerende criteria onderhandelen. De ACM kan daar op toezien. Ten aanzien van het aansluiten van waterstofterminals, waterstofopslagen en industriële afnemers dienen op grond van artikel 42 van de gasrichtlijn wel al meteen methoden en voorwaarden te worden opgesteld.

Gereguleerde derdentoegang treedt in beginsel in werking per 2033. Dit artikel 3.124a wordt dan ingetrokken, zodat de reguliere procedures in de paragrafen 3.6.1, 3.6.2, 3.6.3 en 3.6.5 van de Energiewet wel toegepast moeten worden. Het intrekken van artikel 3.124a gebeurt bij een aparte wijzigingsopdracht in dit wetsvoorstel. Bij koninklijk besluit kan ervoor gekozen worden dit artikel eerder in te trekken, en daarmee gereguleerde derdentoegang eerder toe te passen. Hiermee kan het moment van het invoeren van gereguleerde derdentoegang worden afgestemd op de ontwikkeling van de markt.

Artikel 124b

Met dit wetsvoorstel wordt een systeem van onderhandelde derdentoegang geïntroduceerd voor waterstofopslagsystemen. Dat betekent dat tot en met 31 december 2032 er onderhandeld kan worden zonder dat daaraan methoden voorwaarden aan ten grondslag liggen die eerst door de

ACM zijn goed gekeurd. Zodra een systeem van gereguleerde derdentoegang wordt ingevoerd, komt het voorstelde artikel 3.124b te vervallen en zullen de artikelen 3.115a, 3.122, vierde lid, en 3.123, derde lid van de Energiewet wel toegepast moeten worden. Het vervallen van artikel 3.124b gebeurt met een aparte wijzigingsopdracht. Bij koninklijk besluit kan ervoor gekozen worden dit artikel eerder in te trekken, en daarmee gereguleerde derdentoegang eerder toe te passen. Hiermee kan het moment van het invoeren van gereguleerde derdentoegang worden afgestemd op de ontwikkeling van de markt.

In lijn met artikel 37 van de gasrichtlijn en zoals ook geïmplementeerd in artikel 3.98 dient de waterstofopslagbeheerder in de tussentijd wel te goeder trouw en op objectieve, transparante en niet-discriminerende wijze te handelen. In dit verband wordt ook verwezen naar artikel 8 van de verordening die aanvullende regels stelt over de toegang tot waterstofopslagen door derden.

Artikel 3.128

Artikel 78 van EU-verordening 2024/1789 biedt de mogelijkheid om ontheffingen te verlenen voor nieuwe aardgas- en waterstofinfrastructuur. Deze infrastructuur kan worden ontheven van de toepassing van een deel van de bepalingen van de genoemde verordening. Artikel 3.128 van dit wetsvoorstel regelt dat de minister de bevoegde instantie is voor het verlenen van deze ontheffingen. Op grond van artikel 6.13 van de Energiewet kunnen bij ministeriële regeling nadere regels worden gesteld ter uitvoering van EU-verordening 2024/1789, bijvoorbeeld ter uitwerking van bepaalde aspecten van de ontheffingsprocedure van artikel 78 van die verordening.

Artikelen 3.129 en 3.130

Met de voorgestelde artikelen 3.129 en 3.130 worden de artikelen 51 en 52 van de gasrichtlijn geïmplementeerd. De huidige artikelen 3.128 en 3.129 betreffen de implementatie van artikel 36 van richtlijn 2009/73 over de mogelijkheid om ontheffingen te verlenen van verplichtingen uit de Energiewet aan grote nieuwe infrastructuur op het gebied van aardgas, zoals interconnectoren, LNG-terminals en gasopslagen. Dit artikel is van de gasrichtlijn verplaatst van artikel 78 van de gasverordening en uitgebreid met de mogelijkheid om ook soortgelijke ontheffingen te verlenen voor nieuwe grote infrastructuur op het terrein van waterstofgas.

De artikelen 3.129 en 3.130 (nieuw) betreffen twee mogelijkheden om ontheffingen te verlenen aan TSB's en DSB's voor waterstofgas. Allereerst kan een ontheffing worden verleend aan bestaande netten die op het moment van publicatie van de gasrichtlijn actief waren en niet voldeden aan het groepsverbod. Deze systemen kunnen een ontheffing krijgen van de normen zoals opgenomen in de artikelen 3.1, 3.2 (aanwijzing) 3.4 (certificering), 3.10 (groepsverbod), 3.40a (aansluiting), 3.47a (transport). Artikel 7 van de gasverordening heeft betrekking op de verplichtingen rondom het verlenen van transportdiensten, artikel 65 van de gasverordening gaat over de regionale samenwerking tussen TSB's.

Transmissie- en distributiesystemen die waterstofgas transporten binnen een geografisch afgebakend, industrieel of commercieel gebied kunnen eveneens een ontheffing aanvragen van bepaalde normen uit de gasrichtlijn. Het gaan om regels rondom aanwijzing, certificering en het groepsverbod. Deze ontheffingsmogelijkheid zou bijvoorbeeld toegepast kunnen worden op de kleine pilots, zoals in Lochem, Hoogeveen en Wagenborgen.

Artikel 3.131 bevat regels over de procedure. Zo kunnen voorwaarden worden opgenomen in ontheffingen, onder andere over het melden van een groei van de capaciteit van een systeem.

Artikel 5.21

In artikel 5.21 van dit wetsvoorstel wordt met name geregeld dat nieuwe regels voor waterstofsysteem gehandhaafd kunnen worden met een bestuurlijke boete. Het gaat met name om regels over een juridische scheiding tussen TSB's voor gas en waterstofgas, aansluitingen, transport en de kwaliteit van waterstofgas en toegang tot opslagen en terminals.

Artikel 6.1

In dit wetsvoorstel worden in lijn met de systematiek van de Energiewet werken op het terrein van waterstofgas toegevoegd die in ieder geval aangemerkt moeten worden als werken met een

nationaal belang waarvoor Onze Minister een projectbesluit als bedoeld in afdeling 5.2 van de Omgevingswet vaststelt.

Artikel 2 Wijzigingen Algemene wet bestuursrecht

Het derde en het vierde lid van artikel 3.40 komen met dit wetsvoorstel te vervallen, omdat dit niet langer volgt uit de gasrichtlijn. Deze besluiten hoeven daarom ook niet opgenomen te worden in bijlage 2 van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 3 Wijzigingen van de Omgevingswet

De voorgestelde wijzigingen van de artikelen 10.10i, 10.14 en 10.13e van de Omgevingswet houden verband met de implementatie van artikel 8, tiende lid, van de herziene gasrichtlijn. Met deze wijzigingen wordt de terminologie in lijn gebracht met de Energiewet.

Artikel 4 Wijzigingen van de Wet milieubeheer

Titel 9.PM ziet op regels met betrekking tot de vervaardiging van biogas, hernieuwbare brandstoffen van niet-biologische oorsprong en koolstofarme brandstoffen. Dit betreft een implementatie van artikel 9 van de gasrichtlijn. Voor biogas en hernieuwbare brandstoffen van niet-biologische oorsprong (in de gasrichtlijn samengenomen onder de definitie hernieuwbaar gas) bepaalt artikel 9, eerste lid, van de gasrichtlijn dat voor het aantonen van de duurzaamheid de artikelen 29, 29 bis en 30 van de RED-richtlijn van toepassing zijn. Koolstofarme gassen vallen niet onder de reikwijdte van de RED-richtlijn, de Europese Commissie zal daarom op uiterlijk 5 augustus 2025 met gedelegeerde handelingen komen.

Omdat biogas en hernieuwbare brandstoffen van niet-biologische oorsprong moeten voldoen aan de artikelen 29, 29 bis en 30 van de RED-richtlijn, overlapt de implementatie van artikel 9, eerste lid van deze richtlijn met de implementatie van de RED-richtlijn zelf. Deze titel is daarop zodanig opgesteld dat daar waar nodig deze titel van toepassing kan worden verklaard, ten behoeve van de implementatie van de artikelen 29 tot en met 31bis van de RED-richtlijn, of voor andere doeleinden waarbij duurzaamheids- of broeikasgasemissiereductiecriteria uit de RED-richtlijn toegepast dienen te worden.

Artikel PM bepaalt dat een marktdeelnemer dient te voldoen aan duurzaamheids- of broeikasgasemissiereductiecriteria. Deze verplichting wordt nader ingevuld bij een ministeriële regeling, waarin zal worden aangesloten bij de criteria in de RED-richtlijn, en de gedelegeerde handelingen op grond van artikel 9 van de gasrichtlijn. Artikel PM ziet op het voeren van een massabalans door gecertificeerde schakels van een keten.

In het algemene deel van deze memorie van toelichting is ingegaan op de achtergrond van deze Titel.

Artikel 5 Samenloop

PM

Artikel 6 Overgangsrecht

Dit artikel regelt dat het privatiseringsverbod in artikel 3.14 van de Energiewet niet van toepassing is op transmissiesystemen voor waterstofgas die voor 4 augustus 2024 in gebruik is genomen. Met de datum is aangesloten bij de datum in artikel 3.129 van de Energiewet over bestaande TSB's.

Artikel 7 Inwerkingtreding

De artikelen uit dit wetsvoorstel treden in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip. Het wetsvoorstel voorziet in de mogelijkheid van gedifferentieerde inwerkingtreding. Dit is met name relevant voor de invoering van gereguleerde derdentoegang, zoals geregeld in afdeling 3.6. Deze paragraaf wordt in de tijdelijke artikelen 3.124a en 3.124b niet van toepassing verklaard voor TSB's en DSB's voor waterstofgas en waterstofopslagbeheerders. De artikelen 3.124a en 3.124b regelen een alternatieve regulering, namelijk onderhandelde derdentoegang. De richtlijn biedt de lidstaat ruimte tot en met 2032. Met een inwerkingtredingsbesluit kan het tijdelijk regime in de

artikelen 3.124a en 3.124b komen te vervallen. Indien het wenselijk is kan dit tijdelijk regime ook eerder komen te vervallen. Op het moment dat de artikelen 3.124a en 3.124b komen te vervallen zullen ten behoeve van de consistentie nog een aantal minder inhoudelijke aanpassingen van de Energiewet uit dit wetsvoorstel inwerking moeten treden die verband houden met de invoering van gereguleerde derdentoegang.

III. Transponeringstabel

Richtlijn 2024/1788	Richtlijn 2009/73	Onderwerp	Geïmplementeerd/te implementeren in (artikel in Energiewet tenzij anders gespecificeerd)	Omschrijving beleidsruimte
Art. 1	Art. 1, eerste lid		Behoeft geen implementatie volgens art. 94 van de richtlijn.	Geen
Art. 2, onder 1	Art. 1, tweede lid	aardgas	1.1: (gas)	
Art. 2, onder 2		Hernieuwbaar gas	In de Energiewet wordt voor hernieuwbaar gas als bedoeld in de richtlijn de volgende opsomming gebruikt: gas uit hernieuwbare bronnen, biogas als bedoeld in artikel 2, onderdeel 28, van richtlijn 2018/2001, en hernieuwbare brandstoffen van niet- biologische oorsprong, als bedoel in artikel 2, onderdeel 36 van richtlijn 2018/2001.	
Art. 2, onder 3		aardgassysteem	1.1 (transmissiesysteem voor gas, distributiesysteem voor gas, gasopslagsysteem, gasproductienet, interconnector voor gas, LNG- systeem, overdrachtpunt)	
Art. 2, onder 4		waterstofsysteem	1.1 (transmissiesysteem voor waterstof, distributiesysteem voor waterstof, waterstofopslagsysteem, waterstofterminal, interconnector voor waterstof, overdrachtpunt)	
Art. 2, onder 5		Waterstofopslag- installatie	1.1 (waterstofopslagsysteem)	
Art. 2, onder 6		Waterstofopslag- beheerder	1.1 (waterstofopslagbeheerder)	
Art. 2, onder 7		Waterstofleiding- buffer	1.1 (transmissiesysteem voor gas, distributiesysteem voor gas)	
Art. 2, onder 8		waterstofterminal	1.1 (waterstofterminal)	
Art. 2, onder 9		waterstofterminal beheerder	1.1 (waterstofterminalbeheerder)	
Art. 2, onder 10		Waterstof- kwaliteit	3.48	
Art.2, onder 11		Koolstofarme waterstof	Behoeft geen implementatie, loopt via definitie van koolstofarme brandstoffen	
Art.2, onder 12		Koolstofarm gas	1.1. koolstofarmgas	
Art. 2, onder 13		Koolstofarme brandstoffen	Wet milieubeheer	
Art. 2, onder 14		waterstofbedrijf	Behoeft geen afzonderlijke implementatie, deelv begrippen uit definitie worden afzonderlijk gedefinieerd in 1.1	

Richtlijn 2024/1788	Richtlijn 2009/73	Onderwerp	Geïmplementeerd/te implementeren in (artikel in Energiewet tenzij anders gespecificeerd)	Omschrijving beleidsruimte
			(waterstofopslagbeheerder, waterstofterminalbeheerder, transmissiesysteembeheerder voor waterstof, distributiesysteembeheerder voor waterstof, leverancier, producent)	
Art. 2, onder 15	Art. 2, onder 1	aardgasbedrijf	Behoeft geen afzonderlijke implementatie, deelbegrippen uit definitie worden afzonderlijk gedefinieerd in 1.1 (distributiesysteembeheerder voor gas, gasopslagbeheerder, interconnectottrbeheerder voor gas, leverancier, LNG- beheerder, producent, transmissiesysteembeheerder voor gas)	Geen
Art. 2, onder 16	Art. 2, onder 2	upstreampijpleidi ngnet	1.1 (gasproductienet)	Geen
Art. 2, onder 17	Art. 2, onder 3	transmissie	1.1 (transmissiesysteembeheerder voor gas)	Geen
Art. 2, onder 18	Art. 2, onder 4	transmissiesystee mbeheerder	1.1 (transmissiesysteembeheerder voor gas)	Geen
Art. 2, onder 19	Art. 2, onder 5	distributie	1.1 (distributiesysteem voor gas)	Geen
Art. 2, onder 20	Art. 2, onder 6	distributiesystee mbeheerder	1.1 (distributiesysteembeheerder voor gas)	Geen
Art. 2, onder 21	-	waterstofnet	1.1 (transmissiesysteem voor waterstof, distributiesysteem voor waterstof)	
Art. 2, onder 22		waterstoftranspor t	1.1 (transmissiesysteem voor waterstof, distributiesysteem voor waterstof, transportovereenkomst)	
Art. 2 onder 23		waterstoftransmi ssienet	1.1 (transmissiesysteem voor waterstof)	
Art. 2, onder 24		waterstofdistribut ienet	1.1 (distributiesysteem voor waterstof)	
Art. 2, onder 25		waterstofnetbehe erder	1.1 (transmissiesysteembeheerder voor waterstof, distributiesysteembeheerder voor waterstof)	
Art. 2, onder 26		waterstoftransmi ssienetbeheerder	1.1 (transmissiesysteembeheerder voor waterstof)	
Art. 2, onder 27		waterstofdistribut ienetbeheerder	1.1 (distributiesysteembeheerder voor waterstof)	
Art. 2, onder 28	Art. 2, onder 7	levering	1.1 (leverancier)	Geen
Art. 2, onder 29	Art. 2, onder 8	leveringsbedrijf	1.1 (leverancier)	Geen

Richtlijn 2024/1788	Richtlijn 2009/73	Onderwerp	Geïmplementeerd/te implementeren in (artikel in Energiewet tenzij anders gespecificeerd)	Omschrijving beleidsruimte
Art. 2, onder 30		noodleverancier	2.25 (maatregelen in het kader van leveringszekerheid)	
Art. 2, onder 31	Art. 2, onder 9	Aardgasopslaginstallatie voor aardgas	1.1 (gasopslagsysteem)	Geen
Art. 2, onder 32	Art. 2, onder 10	Aardgasopslagsysteembeheerder	1.1 (gasopslagbeheerder)	Geen
Art. 2, onder 33	Art. 2, onder 11	Lng-installatie	1.1 (LNG-systeem)	Geen
Art. 2, onder 34	Art. 2, onder 12	Lng-systeembeheerder	1.1 (LNG-beheerder)	Geen
Art. 2, onder 35	Art. 2, onder 13	systeem	1.1 (systeem)	Geen
Art. 2, onder 36	Art. 2, onder 14	Ondersteunende diensten	1.1 Ondersteunende dienst voor gas	Geen
Art. 2, onder 37	Art. 2, onder 15	aardgasleidingbuffer	1.1 (distributiesysteem voor gas, transmissiesysteem voor gas)	Geen
Art. 2, onder 38	Art. 2, onder 16	Stelsel van systemen	1.1 (systeem, systeemkoppeling)	Geen
Art. 2, onder 39	Art. 2, onder 17	interconnector	1.1 (interconnector voor gas, connectiepunt), 1.6, tweede lid	Geen
Art. 2, onder 40	-	waterstofinterconnector	1.1 (interconnector voor waterstofgas, connectiepunt), 1.6, tweede lid	
Art. 2, onder 41	Art. 2, onder 18	direct leiding	1.1 (directe lijn) en 3.9, eerste lid	Geen
Art. 2, onder 42	Art. 2, onder 19	Geïntegreerd aardgasbedrijf	n.v.t.	Geen
Art. 2, onder 43	Art. 2, onder 20	Verticaal geïntegreerd bedrijf	n.v.t.	Geen
Art. 2, onder 44	Art. 2, onder 21	Horizontaal geïntegreerd	n.v.t.	Geen
Art. 2, onder 45	Art. 2, onder 22	Verwant bedrijf	n.v.t.	Geen
Art. 2, onder 46	Art. 2, onder 23	Systeemgebruiker	1.1 (aangeslotene)	Geen
Art. 2, onder 47	Art. 2, onder 24	afnemer	1.1 (eindafnemer)	Geen
Art. 2, onder 48	Art. 2, onder 25	Huishoudelijk afnemer	1.1 (huishoudelijk eindafnemer)	Geen
Art. 2, onder 49	Art. 2, onder 26	Niet-huishoudelijk afnemer	Behoeft geen implementatie	Geen
Art. 2, onder 50	Art. 2, onder 27	eindafnemer	1.1 (eindafnemer)	Geen

Richtlijn 2024/1788	Richtlijn 2009/73	Onderwerp	Geïmplementeerd/te implementeren in (artikel in Energiewet tenzij anders gespecificeerd)	Omschrijving beleidsruimte
Art. 2, onder 51	Art. 2, onder 29	grootafnemer	1.1. Handelaar	Geen
Art. 2, onder 52	-	Micro- onderneming, kleine onderneming, middelgrote onderneming	1.1 (micro-onderneming, kleine onderneming, middelgrote onderneming)	Geen
Art. 2, onder 53	Art. 2, onder 34	Aardgasleverings- contract	1.1 leveringsovereenkomst	Geen
Art. 2, onder 54	Art. 2, onder 35	aardgasderivaat	n.v.t.	Geen
Art. 2, onder 55	Art.2, onder 36	zeggenschap	1.1 (zeggenschap)	Geen
Art. 2, onder 56		Langetermijncont ract	2.4a.	
Art. 2, onder 57		entry- exitsysteem	n.v.t. voor dit wetsvoorstel (Wel opgenomen in consultatieversie van het wetsvoorstel Bestrijding energieleveringscrisis)	
Art. 2, onder 58		Balanceringszone	Term wordt niet gebruikt in wet	
Art. 2, onder 59		Virtueel handelsplatform	1.1 virtueel handelspunt	
Art. 2, onder 60	Art. 2 (11) van Vo. 715/2009	netgebruiker	1.1 (netgebruiker)	
Art. 2, onder 61		entrypunt	n.v.t. voor dit wetsvoorstel (Wel opgenomen in consultatieversie van het wetsvoorstel Bestrijding energieleveringscrisis)	
Art. 2, onder 62		exitpunt	n.v.t. voor dit wetsvoorstel (Wel opgenomen in consultatieversie van het wetsvoorstel Bestrijding energieleveringscrisis)	
Art. 2, onder 63		interconnectiepun t	n.v.t.	
Art. 2, onder 64		Virtueel interconnectiepun t	n.v.t.	
Art.2, onder 65	2 (10)	marktdeelnemer	1.1 (marktdeelnemer)	
Art. 2, onder 66		opzegvergoeding	Geen aparte begripsomschrijving nodig, komt naar voren in 2.15, 2.39	
Art 2, onder 67		Overstapgerelate erde vergoeding	Geen aparte begripsomschrijving nodig, komt naar voren in 2.16, 2.40	
Art. 2, onder 68		factureringsinfor matie	Geen aparte begripsomschrijving nodig, komt naar voren in 2.7, 2.35	
Art. 2, onder 69		conventionele meter	1.1 (meetinrichting), 2.46	
Art. 2, onder 70		Slimme- metersysteem	1.1 (meetinrichting), 2.46	

Richtlijn 2024/1788	Richtlijn 2009/73	Onderwerp	Geïmplementeerd/te implementeren in (artikel in Energiewet tenzij anders gespecificeerd)	Omschrijving beleidsruimte
Art. 2, onder 71		interoperabiliteit	n.v.t.	
Art. 2, onder 72		Meest recent beschikbaar	n.v.t.	
Art. 2, onder 73		Best beschikbare technieken	n.v.t.	
Art. 2, onder 74		energiearmoede	Artikel 1.7 Energiewet en amvb	
Art. 2, onder 75		Actieve afnemer	1.1 (actieve afnemer)	
Art. 2, onder 76		Energie- efficiëntie eerst	n.v.t. op het niveau van Energiewet	
Art. 2 onder 77		herbestemming	3.25, ontwikkelen.	
Art. 3 (1)	Art.3	Concurrerende, afnemersgerichte , flexible en niet- discriminerende markten voor aardgas en waterstof	2.1, 2.2, 2.3, 2.5, eerste lid, 2.14, 2.38, 2.39, 3.10, 3.24, eerste lid, 3.25, eerste lid.	Geen
Art. 3 (2)			Idem	Geen
Art. 3 (3)			Idem	Geen
Art. 3 (4)			generieke regels voor marktdeelnemers (excl afnemers), zie hoofdstuk 2 en 3 Energiewet. Zie in het bijzonder 2.7, 2.14, 2.17, 2.33 en 2.38, 3.4, 3.24, eerste en tweede lid, 3.77, derde lid, 3.120, eerste lid	geen
Art. 3 (5)			Behoeft geen implementatie	n.v.t.
Art. 3 (6)			Behoeft geen implementatie	
Art. 3 (7)			Behoeft geen implementatie	
Art. 4 (1)	5	Marktgebaseerde leveringsprijzen	2.5, 5.2	Geen
Art. 4 (2)	5		2.22, 2.24, 2.25, 2.26.	Geen
Art. 4 (3)-(10)	5	Voorwaarden energiearmoede- beleid (interventies in beprijzing)	Leden 3 t/m 10: 5.1 en 5.13	Ja
Art. 4 (4)	5	idem	Idem	Ja
Art. 4 (5)	5	idem	Idem	Ja
Art. 4 (6)	5	idem	Idem	Ja
Art. 4 (7)	5	idem	Idem	Ja
Art. 4 (8)	5	Idem, notificatieverplich ting	Idem Feitelijk handelen (notificatieverplichting bij interventies in beprijzing)	Ja
Art. 4 (9)	5	Tweejaarlijkse rapportageverplich	Idem	Ja

Richtlijn 2024/1788	Richtlijn 2009/73	Onderwerp	Geïmplementeerd/te implementeren in (artikel in Energiewet tenzij anders gespecificeerd)	Omschrijving beleidsruimte
		hting prijsinterventies	Feitelijk handelen (rapportageverplichting)	
Art. 4 (10)	5	Rapportering door Commissie	Idem	Ja
Art. 5 (1)	Nieuw	Toegang tot betaalbare energie tijdens een aardgasprijsencrisis	Dit artikel wordt geïmplementeerd middels de implementatiewet EMD	Geen
Art. 6 (1)	3, eerste lid	Openbaredienstverplichtingen	Behoeft naar de aard van deze bepaling geen implementatie.	Geen
Art. 6 (2)	3, tweede lid		Behoeft geen implementatie, bepaling kadert art 106 VWEU nader in voor wat betreft openbare dienstverplichtingen aan bedrijven in de gas en waterstofsector	Geen
Art. 6 (3)	Nieuw		3.64 Energiewet, zoals gewijzigd door conceptwetsvoorstel bestrijden energieleveringscrisis	
Art. 6 (4)	Nieuw		Dit volgt uit toepasselijk staatsteunrecht.	
Art. 6 (5)	Nieuw		Behoeft naar de aard van deze bepaling geen implementatie. Betreft feitelijk handelen.	
Art. 6 (6)			Artikel 7 Kaderwet EZK- en LNV- subsidies en dat is nader uitgewerkt in § 2 Kaderbesluit nationale EZK- en LNV- subsidies.	
Art. 7 (1)	Art.7	Bevordering van regionale samenwerking en integratie	Behoeft gelet op de aard van de bepaling geen implementatie. Betreft feitelijk handelen.	geen
Art. 7 (2)			Gericht op Europese instelling (ACER)	
Art. 7 (3)			n.v.t. in Nederland	
Art. 8 (1) en (2)	Art.4 (1)	Toestemmingspro cedure	Coördinatieregeling: 6.1 en 6.2 van de Energiewet. Projectbesluit en vergunning op grond van hoofdstuk 5 Omgevingswet, hoofdstuk 9a van de Mijnbouwwet	Ja
Art. 8 (3)	Nieuw		2.18	Ja
Art. 8 (4)	Nieuw		Feitelijk handelen	Geen
Art. 8 (5)	Nieuw		Aanpassen Coördinatieregeling: 6.1 en 6.2 van de Energiewet. Projectbesluit en vergunning op grond van hoofdstuk 5 Omgevingswet, hoofdstuk 9a van de Mijnbouwwet	Geen
Art. 8 (6)	Nieuw		Feitelijk handelen	Geen

Richtlijn 2024/1788	Richtlijn 2009/73	Onderwerp	Geïmplementeerd/te implementeren in (artikel in Energiewet tenzij anders gespecificeerd)	Omschrijving beleidsruimte
Art. 8 (7)	Nieuw		Aanpassen Coördinatieregeling: 6.1 en 6.2 van de Energiewet. Projectbesluit en vergunning op grond van hoofdstuk 5 Omgevingswet, hoofdstuk 9a van de Mijnbouwwet Algemene wet bestuursrecht	Geen
Art. 8 (8)	Nieuw		Energiebesluit o.g.v. 5.7	Geen
Art. 8 (9)	Nieuw		Omgevingswet	Geen
Art. 8 (10)	Nieuw		10.10i en 10.14 Omgevingswet	Geen
Art. 8 (11)	Nieuw		PM, indien van toepassing	Geen
Art. 8 (12)	Art. 4 (3)		Algemene wet bestuursrecht.	Geen
Art. 8 (13)	Art. 4 (4)		n.v.t.	Ja
Art. 8 (14)	Nieuw		3.35, zesde lid, Energiewet	Geen
Art. 8 (15)	Nieuw		Gaat via implementatie van de RED-richtlijn	Geen
Art. 9 (1)	-	Certificering van hernieuwbare brandstoffen en koolstofarme brandstoffen	Nieuwe titel in de Wet milieubeheer en lager regelgeving	Geen
Art. 10 (1)	Art. 8	Technische voorschriften	3.118, eerste lid 3.93, vierde lid 3.25, 3.48, Lid 2: 3.78, vijfde lid	Ja, bevoegdheid kan belegd worden bij ACM
Art. 11 (1)		Contractuele basisrechten	1.1 eindafnemer, 1.1 leverancier 2.1, tweede lid, 2.5, eerste lid, 2.6, eerste lid. 2.18, 2.22	Geen
Art. 11 (2)			Behoeft geen afzonderlijke implementatie, betreft verwijzing naar verplichtingen in derde tot en met twaalfde lid.	n.v.t.
Art. 11 (3)		Contractuele rechten (voorwaarden inhoud contract)	2.5, eerste en tweede lid, 2.6, derde, vierde en zesde lid	Geen
Art. 11 (4)		Contractuele rechten (voorwaarden wijziging contract, termijn)	2.6, zesde lid, onderdeel b en titel 5, afdelingen 2 en 3 van boek 6, van het Burgerlijk Wetboek	Geen
Art. 11 (5)		Contractuele rechten (transparente informatie over	2.5, eerste en tweede lid, 2.6, vierde lid en zesde lid, van dit wetsvoorstel en titel 5, afdelingen 2 en 3 van boek 6, van het Burgerlijk Wetboek	Geen

Richtlijn 2024/1788	Richtlijn 2009/73	Onderwerp	Geïmplementeerd/te implementeren in (artikel in Energiewet tenzij anders gespecificeerd)	Omschrijving beleidsruimte
		prijzen en voorwaarden)		
Art. 11 (6)		Contractuele rechten (betaalopties)	Artikel 2.6, zesde lid, Energiewet, en de uitwerking daarvan in lagere regelgeving (Energiebesluit) en 6:230k BW	Geen
Art. 11 (7)			2.3, eerste lid, onderdelen c en d, en tweede lid	Geen
Art. 11 (8)			2.5, eerste en tweede lid, 2.6, derde lid, en 2.12 van dit wetsvoorstel en titel 5, afdeling 3, en titel 3, afdeling 3A van boek 6, van het Burgerlijk Wetboek	Geen
Art. 11 (9)			2.8	Geen
Art. 11 (10)			2.26	Geen
Art. 11 (11)			2.13	Geen
Art. 12 (1)	-	Het recht om over te stappen en regels inzake overstapgerelate erde vergoeding	2.14, 2.39	Geen
Art. 12 (2)			2.14, 2.40	Geen
Art. 12 (3)			2.15, 2.16, 2.39, 2.40, derde lid en 5.17	Ja: 1. Mogelijkheid om groep mensen die geen overstapvergoeding hoeft te betalen uit te breiden. 2. Mogelijkheid om een uitzondering te maken voor afnemers met een contract met een vaste looptijd, zodat daar wel een opzegvergoeding gevraagd kan worden. Nederland heeft reeds met de implementatie van de Elektriciteitsrichtlijn gekozen om van de eerste optie geen gebruik te maken en van de tweede wel.
Art.12 (4)			Boek 6, titel 5 (in het bijzonder 6:217), en Boek 3, titel 3 (in het bijzonder 3:60), van het Burgerlijk Wetboek. Voor het overige zie punt 2 van de algemene uitgangspunten	Geen

Richtlijn 2024/1788	Richtlijn 2009/73	Onderwerp	Geïmplementeerd/te implementeren in (artikel in Energiewet tenzij anders gespecificeerd)	Omschrijving beleidsruimte
			bovenaan deze tabel ('Het mededingingsrecht vormt het algemeen regelgevend kader voor de markten van productie, handel en levering. Dit betekent dat in de Energierichtlijn benoemde nieuwe marktpartijen zoals energiegemeenschappen, marktdeelnemers die aggregeren of actieve afnemers, los van hun hoedanigheid als specifieke marktdeelnemer, op de Nederlandse energiemarkt kunnen opereren, zolang ze zich houden aan het specifieke recht dat voor bepaalde activiteiten geldt krachtens dit wetsvoorstel. Er is derhalve geen stimulerend regelgevend kader nodig die toetreding van deze partijen tot de Nederlandse energiemarkt borgt. De afwezigheid van regelgevende barrières borgt nu juist dat partijen onder gelijke omstandigheden op de energiemarkt kunnen opereren').	
Art. 12 (5)		Recht op overstappen (informatie overstappen gebruiksvriendelijk)	Artikel 2, derde lid, Instellingswet ACM.	
Art. 12 (6)		Recht op overstappen (overstappen op korte termijn)	2.6, zesde lid, onderdeel b, artikel 236, onderdeel j van Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek.	
Art. 13		Consumentenrechten en -bescherming met betrekking tot de uitfasering van aardgas	3.41, 3.42 sub a: art. 10.2 en 10.8 Omgevingsbesluit, afdeling 3.4 Awb sub b: art. 16.29 Omgevingswet, afdeling 3.4 Awb sub c: feitelijk handelen sub d: feitelijk handelen sub e: behoeft geen implementatie	Geen
Art. 14 (1)	-	Vergelijkingsinstrument voor aardgas	2.68, eerste t/m vierde lid.	Geen

Richtlijn 2024/1788	Richtlijn 2009/73	Onderwerp	Geïmplementeerd/te implementeren in (artikel in Energiewet tenzij anders gespecificeerd)	Omschrijving beleidsruimte
Art. 14 (2)			2.68, eerste t/m vierde lid	Geen
Art. 14 (3)			2.68, tweede lid	Lidstaat mag extra criteria stellen aan het vergelijkingsinstrument. Er is reeds voorzien in de mogelijkheid om in lagere regelgeving nadere eisen te stellen
Art. 14 (4)			2.68, derde, vierde, vijfde en zesde lid	Geen
Art. 14 (5)			2.68	Geen
Art. 14 (6)			Behoeft geen implementatie, betreft facultatieve bepaling. Bij de implementatie van de Elektriciteitsrichtlijn is geen gebruik gemaakt van de optie.	Ja
Art. 15 (1)	-	Actieve afnemers op de markt voor aardgas	1.1 (actieve afnemer van gas), 2.2, 2.3, 3.106, tweede lid, 4.8, tweede lid	
Art. 15 (2)			A en b: Afdeling 2.2: actieve afnemer kan optreden als leverancier. Afdeling 2.3: actieve afnemer kan elektriciteit terugleveren aan marktdeelnemer (2.34, eerste lid). C: 2.3, eerste lid, onderdeel a D: 1.1 (actieve afnemer en installatie). Boek 7, titel 7, van het Burgerlijk Wetboek E: Afdeling 3.7 (in het bijzonder 3.107, tweede lid en derde lid, onderdeel a) F: 2.43	
Art. 15 (3)			n.v.t.	Ja: optie om verschillende regimes in te stellen voor individuele actieve afnemers en groepen van actieve afnemers Bij de implementatie van de Elektriciteitsrichtlijn is geen gebruik gemaakt van de optie. Voor gas is dezelfde lijn gekozen.

Richtlijn 2024/1788	Richtlijn 2009/73	Onderwerp	Geïmplementeerd/te implementeren in (artikel in Energiewet tenzij anders gespecificeerd)	Omschrijving beleidsruimte
Art. 15 (4)			A. 2.43, 2.46, 3.340, 3.41, B. Afdeling 3.7 (in het bijzonder 3.107, tweede lid en derde lid, onderdeel a) C. Een eindafnemer is vrij om conform de regelgeving inzake het omgevingsrecht gas op te slaan. D. 2.2, 2.3. Actieve afnemers kunnen verschillende diensten verlenen of verleend krijgen.	
Art. 16 (1)	-	Facturen en factureringsinfor matie	Art 2.7 en 2.35,	Geen
Art. 16 (2)			Art 2.7 en 2.35	Geen
Art. 16 (3)			Art 2.7 en 2.35	Geen
Art. 16 (4)			Art 2.7 en 2.35	Geen
Art. 16 (5)			Behoeft geen implementatie, betreft feitelijk handelen.	Geen
Art. 17 (1)	-	Slimme- metersystemen in het aardgassysteem	Behoeft geen implementatie, gaat om voorschriften die door feitelijk handelen worden ingevuld, zie ook 7.28 Energiewet	n.v.t.
Art. 17 (2)			NL hoeft kosten-batenanalyse niet te doen; uitrol slimme meters is reeds een feit.	Geen
Art. 17 (3)			2.46	Geen
Art. 17 (4)			Behoeft geen implementatie, gaat om voorschriften die door feitelijk handelen worden ingevuld.	
Art. 17 (5)			Art. 3.106 en 3.107	Geen
Art. 17 (6)			Behoeft geen implementatie, situatie is in Nederland niet van toepassing. Bepaling is van toepassing indien een kosten- batebeoordeling als bedoeld in lid 2 wordt gedaan. NL heeft ervoor gekozen de beoordeling niet te doen.	
Art. 17 (7)			7.25 en 7.27 [en mogelijk andere overgangsbepalingen]	Geen
Art. 17 (8)			Behoeft geen implementatie; betreft nadere invulling van begrip uit art. 7, zevende lid.	Geen
Art. 18 (1)	-	Slimme- metersystemen in het waterstofsysteem	2.46, tenzij de kosten-baten analyse een andere uitkomst geeft.	Geen
Art. 18 (2)			Behoeft geen implementatie, betreft feitelijk handelen (uitvoering kosten- batenanalyse)	Geen

Richtlijn 2024/1788	Richtlijn 2009/73	Onderwerp	Geïmplementeerd/te implementeren in (artikel in Energiewet tenzij anders gespecificeerd)	Omschrijving beleidsruimte
Art. 18 (3)			2.46 (en hoofdstuk 4)	n.v.t.
Art. 18 (4)			Behoeft geen implementatie, betreft delegatiegrondslag voor de EC.	n.v.t.
Art. 18 (5)			3.1061065, 3.1071076	
Art. 18 (6)			Behoeft geen implementatie, betreft feitelijk handelen (uitvoering kosten- batenanalyse)	Geen
Art. 19, onderdeel a	-	Functionaliteiten van slimme- metersystemen in het aardgassysteem	2.7, 2.46, 4.9 Algemeen: 1.1 (meetinrichting)	Geen
Art. 19, onderdeel b			2.46	
Art. 19, onderdeel c			behoeft geen implementatie. Het betreffende unierecht, dan wel omzettingwetgeving is van toepassing	
Art. 19, onderdeel d			4.1 en 4.9	
Art. 19, onderdeel e			3.52, onderdeel c	
Art. 19, onderdeel f			2.48, 3.57	
Art. 20 (1)	-	Recht op een slimme meter voor aardgas	Behoeft geen implementatie, bepaling niet van toepassing omdat uitrol slimme meters aardgas al een feit is.	n.v.t.
Art. 20 (2)			Behoeft geen implementatie, bepaling niet van toepassing omdat uitrol slimme meters aardgas al een feit is.	
Art. 21 (1)	-	Conventionele meters voor aardgas	2.44, 2.45, 3.51, 3.52	Ja LS kunnen huishoudelijke afnemers uitzonderen van een meetinrichting voor gas. Daar is niet voor gekozen.
Art. 21 (2)			2.46, 3.51, 3.52	Geen
Art. 22 (1)	-	Gegevensbeheer	Hoofdstuk 4, met name 4.1, 4.15, 4.16, 4.17	Geen
Art. 22 (2)			Hoofdstuk 4, met name 4.3, 4.19, 4.21	Geen
Art. 22 (3)			Behoeft geen implementatie, betreft verwijzing naar andere Europeesrechtelijke kaders	n.v.t.
Art. 22 (4)			Hoofdstuk 4 i.c.m. 5.17 en 5.18, afdeling 5.4 van dit wetsvoorstel en de Instellingswet Autoriteit Consument en Markt	Ja LS mogen voorschrijven dat gegevensbeheerders aparte functionarissen aanstellen om gelijke toegang en naleving

Richtlijn 2024/1788	Richtlijn 2009/73	Onderwerp	Geïmplementeerd/te implementeren in (artikel in Energiewet tenzij anders gespecificeerd)	Omschrijving beleidsruimte
				richtlijn te bewaken. Daar is niet voor gekozen.
Art. 22 (5)			4.19, vierde lid, 3.105	Geen
Art. 23	-	Interoperabiliteits vereisten en en procedures voor toegang tot gegevens op de aardgasmarkt	Eerste en derde lid: hoofdstuk 4, met name 4.17 Tweede lid: behoeft geen implementatie. Gericht op Europese Commissie,	Geen
Art. 24	-	Centraal contactpunt	2, derde lid, Instellingswet ACM	Geen
Art. 25 (1)	-	Buitengerechtelij ke geschillenbeslech ting	2.18	Geen
Art. 25 (2)			Behoeft geen implementatie, betreft feitelijk handelen.	n.v.t.
Art. 25 (3)			2.18	Geen
Art. 25 (4)			2.18, tweede lid: Energiebesluit	
Art. 26 (1)	-	Kwetsbare afnemers	1.1 (Kwetsbare afnemer), 2.24 tot 2.26, Regeling afsluitbeleid voor kleinverbruikers van elektriciteit en gas en reeds bestaande (algemene) sociale zekerheidsvoorzieningen.	Geen
Art. 26 (2)			2.6, 2.7, 2.8	
Art. 27		Energiearmoede en ontmanteling van het aardgasnet	Behoeft geen implementatie. Taak voor Europese Commissie	
Art. 28 (1)		Bescherming tegen afsluiting	Dit artikel wordt geïmplementeerd middels de Implementatiewet EMD	Geen
Art. 29 (1)		Noodleverancier	Dit artikel wordt geïmplementeerd middels de implementatiewet EMD	
Art. 30	-	Toegang van hernieuwbare gas	3.24, 3.40 en 3.47.	Geen
Art. 31 (1)	Art.32	Toegang tot TSB's en DSB's gas	3.24, eerste lid, 3.47, 3.92, 3.94, 3.106, eerste lid, 3.119, eerste lid,	Geen
Art. 31 (2)			3.24, tweede, derde en vijfde lid	
Art. 31 (3)			2.4a	
Art. 32	Art.34	Toegang tot upstream	1.1 (gasproductienet), 5.1, tweede lid, onderdeel b, 6.6	Geen

Richtlijn 2024/1788	Richtlijn 2009/73	Onderwerp	Geïmplementeerd/te implementeren in (artikel in Energiewet tenzij anders gespecificeerd)	Omschrijving beleidsruimte
Art. 33	Art.33	Toegang gasopslag	3.98, 3.100, 5.1, tweede lid, onderdeel a Art. 3.100, vierde en vijfde lid, worden geschrapt. Dit gebeurt in het conceptwetsvoorstel bestrijden energieleveringscrisis.	Ja, de richtlijn biedt keuze tussen onderhandelde toegang of gereguleerde toegang tot gasopslagsystemen. Nederland kiest voor onderhandelde toegang.
Art. 34 (1)	Art.38	Directe lijn	3.9	Geen
Art. 35	Vgl 32/33	Toegang TSB's en DSB's waterstofgas	Eerste en tweede lid: 3.40a, 3.47a en afdeling 3.6 Derde lid: 3.24, tweede, derde en vijfde lid. Vierde lid: 3.40a, eerste lid, 3.47a, eerste lid, 124a Vijfde lid: 5.1 icm Energiebesluit.	Ja. Tot en met 31 dec. 2032 kan een lidstaat kiezen tussen gereguleerde of onderhandelde derdentoeegang tot een TSB of DSB voor waterstofgas. Nederland kiest voor onderhandelde toegang.
Art. 36	- Vgl art 32 voor LNG	Toegang terminals	3.94a, 3.92 en 5.1, tweede lid, onderdeel a.	Geen
Art. 37 (1)	Vgl 33	Toegang waterstofopslag	3.100b, 3.124b en 5.1, tweede lid, onderdeel a.	Ja 1.Tot en met 31 dec. 2032 kan een lidstaat kiezen tussen onderhandelde of gereguleerde derden toegang. Nederland kiest voor onderhandelde toegang. 2. LS kunnen capaciteitsrechten die zijn verleend binnen 2 jaar na in werkingtreding van de richtlijn laten doorwerken tot hun verval datum, ongeacht of er tussentijds gereguleerde toegang wordt ingevoerd.
Art. 38	Art.35	Weigering toegang of aansluiting	Leden 1, 2 en 6: 3.40, 3.40a, 3.47 en 3.47a Lid 3: 3.47, derde lid Leden 4 en 5: Wet gemeentelijke instrumenten	Geen

Richtlijn 2024/1788	Richtlijn 2009/73	Onderwerp	Geïmplementeerd/te implementeren in (artikel in Energiewet tenzij anders gespecificeerd)	Omschrijving beleidsruimte
			warmtevoorzieningen en artikel 3.42 van de Energiewet.	
Art. 39 (1)	Art.13 (1)	Taken TSB gas, opslag en LNG	Eerste lid: a. 3.25, eerste lid, 3.93 en 3.99. b. 3.22, eerste lid, 3.24, eerste lid, 3.91 en 3.97 c. 3.24, tweede lid, 3.77, tweede lid, 3.95, tweede lid en 3.101, tweede lid. d. 3.77, derde lid, 3.95, derde lid onderdeel a, en 3.101, derde lid onderdeel a	Geen
Art. 39 (2)	Art.13 (2)		Tweede lid: 3.24, derde lid en 3.25, eerste lid.	Geen
Art. 39 (3)	-		Derde lid: 3.24, tweede lid.	Geen
Art. 39 (4)			Vierde lid: 3.25 en 3.48	geen
Art. 39 (5)	Art.13 (3)		Vijfde lid: 3.121, eerste lid, aanhef en onderdeel f, en vijfde lid, 3.119, derde lid, onderdeel a	Geen
Art. 39 (6)	Art 13 (4)		Zesde lid: 3.25, vierde lid, 3.74, eerste lid en tweede lid, onderdeel b, 3.121, eerste lid, onderdeel b	
Art. 39 (7)	-		Zevende lid: n.v.t.	Ja
Art. 39 (8)			Achtste lid: 3.10 en 3.4	Geen
Art. 39 (9)			Negende lid: 3.24, tweede lid, 3.89, 3.95, 3.100	Geen
Art. 39 (10)	Art.13 (5)		Tiende lid: 3.30, tweede lid, 3.24, eerste lid	Geen
Art. 40 (1)	Art.16	Vertrouwelijkheid TSB gas	Eerste lid: 3.22, eerste lid, 3.24, eerste lid, 3.77, 3.78, tweede lid, onderdelen a en b, 3.95 en 3.101	Geen
Art. 40 (2)	Art.16		Tweede lid: 3.22, eerste lid, 3.24, eerste lid, 3.77, eerste lid, 3.95, eerste en vierde lid, 3.101, eerste en vijfde lid, 4.9, eerste lid	Geen
Art. 40 (3)	Art.16		Derde lid: 3.78, eerste lid, 3.95, derde lid, onderdeel b, 3.101, derde lid, onderdeel b	Geen
Art. 41 (1)		Aansluiting door TSB gas van hernieuwbare	Eerste lid: 3.24, eerste lid, 3.40, zevende lid, 3.119, eerste lid, 3.121, vijfde lid.	Ja, Biomethaan mag voorrang krijgen. Daar kiest Nederland niet voor.

Richtlijn 2024/1788	Richtlijn 2009/73	Onderwerp	Geïmplementeerd/te implementeren in (artikel in Energiewet tenzij anders gespecificeerd)	Omschrijving beleidsruimte
		gassen en CO2- arme gassen		
Art. 41 (2) en (3)			Tweede en derde lid: 3.40, tweede en derde lid.	Geen
Art. 42	Art.23	Aansluiting door TSB gas en waterstofgas	3.24, eerste lid, 3.78, vijfde lid/ afdeling 3.6 Voor gas: 3.40, vierde lid (nieuw) en 3.119 e.v Voor waterstofgas: 3.40a, vierde lid, 3.124a	Geen
Art. 43	Art.24	Aanwijzing DSB gas en waterstofgas	3.2, eerste lid, onderdelen f en j,	Geen
Art. 44 (1)	Art.25(1)	Taken DSB gas	Eerste lid: 3.25, eerste lid en vierde lid. Bij amvb kunnen nadere regels worden gesteld over het voldoen aan de redelijke vraag voor biomethaan injectie.	Geen
Art. 44 (2)	-		Tweede lid: 3.25 en 3.74	
Art. 44 (3)	Art.25(2)		Derde lid: 3.22, eerste lid, 3.24, eerste lid	Geen
Art. 44 (4)	Art.25(3)		Vierde lid: 3.24, tweede en vijfde lid, 3.77, tweede lid	Geen
Art. 44 (5)	Art.25(4)		Vijfde lid: 3.77, derde lid	Geen
Art. 44 (6)	Art.25(5)		Zesde lid: heeft geen implementatie; in Nederland zijn distributiesysteembeheerders niet verantwoordelijk voor het balanceren van het gasdistributiesysteem.	Geen
Art. 44 (7)	-		Zevende lid: 3.24	
Art. 44 (8)			Achtste lid: wordt al geïmplementeerd via art. 38 van de gasrichtlijn in art. 3.40	
Art. 45	-	Publicatie procedures aansluiting hernieuwbare	Eerste alinea: 3.40, zevende lid, 3.119 Tweede alinea: 3.40, tweede lid.	Ja, In Nederland is het niet nodig om productieinstallaties voor biomethaan bij

Richtlijn 2024/1788	Richtlijn 2009/73	Onderwerp	Geïmplementeerd/te implementeren in (artikel in Energiewet tenzij anders gespecificeerd)	Omschrijving beleidsruimte
		gassen en CO2- arme gassen	Openbaarmaking op grond van afdeling 3.6 en Energieregeling ogv 3.78, vijfde lid.	aansluiting voorrang te geven.
Art. 46	Art.26	Ontvlechting DSB	Op grond van 3.10 geldt een groepsverbod voor DSB's gas en waterstofgas.	Nee
Art.47 (1)	Art.27 (1)	Vertrouwelijkheid DSB	Eerste lid: 3.22, eerste lid, 3.77, eerste lid, 3.78, tweede lid, onderdelen a en b	Geen
Art.47 (2)	Art.27 (2)		Tweede lid: 3.24, eerste lid, 3.30, tweede lid	Geen
Art.48 (1)	Art.28 (1)	Gesloten systeem DSB	eerste lid: 1.1 (gesloten systeem), 3.6 en 3.7	Richtlijn biedt keuze voor ontheffing voor gesloten distributiesystemen. Nederland maakt gebruik van deze mogelijkheid, o.a. om onnodige administratieve lasten te voorkomen
Art.48 (2)	Art.28 (2)		Tweede lid: 3.104, 3.114, eerste lid	Ja, Ingevuld door 3.114 Energiewet.
Art.48 (3)	Art.28 (3)		derde lid: 3.114, tweede en derde lid	Geen
Art.48 (4)	Art.28 (4)		vierde lid: 3.7, eerste lid, onderdeel f	Geen
Art.48 (5)	-		Vijfde lid: 3.6 en 3.7 en paragraaf 3.5.5	Geen
Art.49	Art.29	Gecombineerde beheerder	Lid 1: 3.10/3.19 Lid 2: 3.10/3.19 Lid 3: implementatie vindt plaats d.m.v. art. 69 van de richtlijn.	
Art.50 (1)	— Vgl 25	Taken beheerder TSB's en DSB's, opslagen, terminals waterstofgas	Eerste lid Voor TSB/DSB: Onderdelen a, b en c: 3.25 Onderdeel d: 3.24, tweede lid, 3.77, tweede lid, 3.95, tweede lid, 3.101, tweede lid,	Geen

Richtlijn 2024/1788	Richtlijn 2009/73	Onderwerp	Geïmplementeerd/te implementeren in (artikel in Energiewet tenzij anders gespecificeerd)	Omschrijving beleidsruimte
			Onderdeel e: 3.22, eerste lid, 3.24, eerste lid, 3.91, 3.97 Onderdeel f: 3.77, derde lid, 3.95, derde lid onderdeel a, 3.101, derde lid onderdeel a Onderdelen g en h: 3.24 en 3.22 (e) Energiebesluit ogv art. 3.24 of 3.74 en 3.79, onderdeel a. Terminal: 3.93 Opslag: 3.99	
Art.50 (2)			Tweede lid: 3.23, tweede lid, 3.24, derde lid, 3.25, eerste lid. Laatste zin: Energiebesluit ogv 5.1, tweede lid, onderdeel a.	Geen
Art.50 (3)			Derde lid: 3.25, 3.48, 3.74	Geen
Art.50 (4)			Vierde lid: 3.50, zesde lid	Geen
Art.51	-	Ontheffing bestaande verticaal geïntegreerde waterstof systemen	3.129 en 3.131	Ja, Lidstaten kunnen bepalen dat de NRI bestaande TSB's of DSB's voor waterstofgas kan ontheffen van de verplichtingen rondom onderhandelde derdentoegang en het groepsverbod.
Art.52	-	Ontheffing geografisch afgebakend waterstofsyste men	Art. 3.130 en 3.131	Ja, Lidstaten kunnen bepalen dat de NRI geografisch afgebakende TSB's of DSB's voor waterstofgaskan ontheffen van het groepsverbod.
Art. 53 (1)	-	Waterstof interconnectoren	Behoeft naar zijn aard geen implementatie	Geen
Art.54 (1)	- Vgl 27 en 16	Vertrouwelijkheid systeembeheerde r waterstofgas, opslag of terminal.	Eerste lid: 3.22, eerste lid, 3.77, eerste lid, 3.78, tweede lid, onderdelen a en b, 3.95 en 3.101.	Geen
Art.54 (2)			Tweede lid: 3.24, eerste lid, 3.30, tweede lid, 3.92, 3.95 en 3.98, 3.101	
Art.54 (3)			Derde lid: 3.78, eerste lid, 3.95, derde lid onderdeel b, 3.101, derde lid onderdeel b	

Richtlijn 2024/1788	Richtlijn 2009/73	Onderwerp	Geïmplementeerd/te implementeren in (artikel in Energiewet tenzij anders gespecificeerd)	Omschrijving beleidsruimte
Art.55 (1)	Art.22	Investeringsplan TSB	Alinea 1: art. 3.35, eerste lid, van de Energiewet, artikel 3.24, eerste lid, onderdeel c, van het Energiebesluit Alinea 2: n.v.t. Alinea 3: art. 3.24 van de Energiewet. Alinea 4: Eerste zin: 3.34, 3.35, 3.36, onderdeel j, van de Energiewet en art. 3.23 en 3.26 van het Energiebesluit. De procedures voor Elektriciteit, gas en waterstof zijn hetzelfde. Tweede zin: art. 3.24, 3.95 en 3.101 Energiewet. Derde zin: in de MR ogv art. 3.24, vierde van de Energiebesluit Vierde zin: art. 3.26, zesde en zevende lid van het Energiebesluit	Ja: LS kan kiezen voor een één investeringsplan voor aardgas en één voor waterstofgas, of voor een gezamenlijk investeringsplan. NL houdt het gescheiden.
Lid 2				
Alinea 1:				
a			a. art. 3.24, eerste, vierde en vijfde lid Energiebesluit en 3.25 Energiewet.	
b			b. art. 3.24, tweede lid, Energiebesluit. Art 3.34, tweede lid, onderdeel b, van de Energiewet is aangepast om grondslag te verbreden	
c			c. art. 3.34, tweede lid, onderdeel a, van de Energiewet	
d			d. art. 3.24, eerste, onderdelen b en c, Energiebesluit	
e			e. art 3.24, eerste, onderdeel a, Energiebesluit	
f			f. art. 3.24, vierde lid, Energiebesluit	
g			g. In de MR ogv art. 2, vierde en vijfde lid van het Energiebesluit	
h			h, i, j: Europese klimaatwet staat in 3.34, derde lid, onderdeel d van de Energiewet. Overige regelingen in de MR ogv art. 3.24, vierde van het Energiebesluit.	

Richtlijn 2024/1788	Richtlijn 2009/73	Onderwerp	Geïmplementeerd/te implementeren in (artikel in Energiewet tenzij anders gespecificeerd)	Omschrijving beleidsruimte
Alinea 2			Energiebesluit ogv art. 3.36 Energiewet	
Alinea 3			Eerste zin : Implementatie vindt plaats middels het tweede lid, onderdelen h, i en j van de gasrichtlijn. Tweede zin: ACM is de bevoegde autoriteit, art. 3.26, derde lid Energiebesluit, 3.35, tweede lid, onderdeel b, en vierde lid, van de Energiewet Laatste zin: Energiebesluit op grond van art. 5.1.	
Lid 3			Artikel 3.25 en 3.24	
Lid 4			3.35, vierde lid, Energiewet en art. 3.26, eerste en tweede lid Energiebesluit Consultatieplicht NRI komt in het Energiebesluit ogv art. 3.36 van de Energiewet	
Lid 5			3.35 Energiewet, art. 3.24 en 3.26 Energiebesluit Aanwijzing om plan te wijzigen: art. 3.23, derde lid, en art. 3.26, vierde lid, Energiebesluit Bevoegde nationale autoriteit: Minister, 3.35, tweede lid, derde en vierde lid, van de Energiewet.	
Lid 6			Art, 3.35, zesde lid, en hoofdstuk 5 van de Energiewet en art. 3.24, eerste lid, onderdeel a en d en e, van het Energiebesluit	
Lid 7			n.v.t.	
Lid 8			n.v.t.	
Art.56 (1)- (5)	-	Ontwikkelplan DSB waterstof	3.34 e.v. TSB en DSB's zijn op wetsniveau gelijkgetrokken.	Eerste lid: Lidstaten mogen toestaan dat DSB's voor waterstofgas en gas hun investeringsplan voor waterstof en ontmantelingsplan voor gas combineren.
Art.56 (6)				Zesde lid: Tot en met 2032 mag er ook een andere autoriteit, dan de regulerende autoriteit, worden aangewezen voor het beoordelen van het investeringsplan voor DSB waterstofgas.

Richtlijn 2024/1788	Richtlijn 2009/73	Onderwerp	Geïmplementeerd/te implementeren in (artikel in Energiewet tenzij anders gespecificeerd)	Omschrijving beleidsruimte
Art.56 (7)			3.34 e.v. Op wetsniveau gelijk getrokken.	Nederland maakt hier geen gebruik van. Zevende lid: Lidstaten mogen voor DSB's waterstofgas ook de eisen voor het investeringsplan van een TSB waterstofgas (art. 55) opleggen. Op wetsniveau trekt Nederland de eisen gelijk
57		Afbouwplannen DSB's gas	3.34 e.v. en amvb Zesde lid: taak ACM in Energiebesluit ogv art 5.1.	Ja DSB's met minder dan 45.000 afnemers kunnen worden uitgezonderd van een afbouwplan.
58		Aansluitkosten Biomethaan	Eerste lid: In het Energiebesluit ogv art. 3.107, derde lid. Tweede lid: paragraaf 3.6.1. art. 3.107, e.v. art. 3.110.	Geen
Art.59	-	Financiering interconnectoren waterstofgas	n.v.t. tot 2031.	Geen
Art.60	Art.9	Ontvlechting TSB	Eerste lid onderdeel a: 3.1, eerste en derde lid. Eerste lid onderdelen b tot en met d: 3.10 Tweede lid: 3.10, vijfde lid Derde lid: 3.10, tweede lid Overige leden behoeven geen implementatie	Geen
Art.61 (1)	Art.14 (1)	ISO (alleen van toepassing bij 60 achtste lid)	n.v.t.	N.v.t
Art.62	Art.15	Ontvlechting TSB's en opslagbeheerders	n.v.t. voor TSB's 3.103, eerste lid	Geen
Art.63	Art.17 (1)	ITO	n.v.t	n.v.t.
Art.64	Art.18 (1) tot (10)	ITO	n.v.t	n.v.t.
Art.65	Art.19	ITO	n.v.t	n.v.t.
Art.66	Art.20	ITO	n.v.t.	n.v.t.
Art.67	Art.21	ITO	n.v.t.	n.v.t.
Art.68 (1) en (2)	-	Ontvlechting TSB's waterstofgas	Art 60, eerste lid onderdeel a: 3.1, eerste en derde lid. Art. 60, eerste lid onderdelen b tot en met d: 3.10 Art, 60, tweede lid: 3.10, vijfde lid	Geen

Richtlijn 2024/1788	Richtlijn 2009/73	Onderwerp	Geïmplementeerd/te implementeren in (artikel in Energiewet tenzij anders gespecificeerd)	Omschrijving beleidsruimte
			Art. 60, derde lid: 3.10, tweede lid Overige leden van art. 60 behoeven geen implementatie	
Art.68 (2) –(5)			Lid 3: n.v.t. Lid 4: n.v.t. in NL Lid 5: Zie implementatie art. 72 richtlijn.	Ja, Leden 3 en 4: LS kan TSB voor waterstof uitzonderen van groepsverbod
Art.69	-	TSB Waterstofgasonaf hankelijk van TSB en DSB voor gas of EI	3.10a	Ja, LS mag afwijken van de regel dat er een juridische scheiding is tussen TSB voor waterstof enerzijds en een TSB of DSB voor elektriciteit of gas anderzijds. Nederland kiest voor een juridische scheiding.
Art.70	-	Ontvlechting boekhouding TSB en DSB waterstofgas	Implementatie gaat via art. 75 van de gasrichtlijn	
Art.71 (1)	Art.10 (1)	Aanwijzing en certificering	Eerste lid: 3.2, eerste lid, 3.3, eerste lid	Geen
Art.71 (2)	Art.10 (2)		Tweede lid: art. 3.2, eerste lid, onderdelen c, d en k, 3.3, tweede lid, aanhef en onderdeel a, 3.4 eerste lid. Voor het overige behoeft deze bepaling geen implementatie, betreft feitelijk handelen van de lidstaat.	
Art. 71 (3)	Art.10 (3)		Derde lid: 3.4, vierde lid	
Art. 71 (4)	Art.10 (4)		Vierde lid: 3.5	
Art. 71 (5)	Art.10 (5)		Vijfde lid: 3.8, vierde lid, onderdeel d	
Art. 71 (6)	Art.10 (6)		Zesde lid: 5.1, tweede lid, onderdeel a, en amvb	
Art. 71 (7)	Art.10 (7)		Zevende lid: 5.23, 5.26, Energiewet, 6b Instellingswet ACM, i.c.m. 4:2, tweede lid, Algemene wet bestuursrecht, 12a Instellingswet ACM, i.c.m. 5:16 en 5:20 Algemene wet bestuursrecht	

Richtlijn 2024/1788	Richtlijn 2009/73	Onderwerp	Geïmplementeerd/te implementeren in (artikel in Energiewet tenzij anders gespecificeerd)	Omschrijving beleidsruimte
Art. 71 (8)	Art.10 (8)		Achtste lid: Instellingswet Autoriteit Consument en Markt	
Art. 72 (1)	Art.11 (1)	Aanwijzing certificering buitenlandse bedrijven	Eerste lid: 3.4, tweede lid, onderdeel b	Geen
Art. 72 (2)	Art.11 (2)		Tweede lid: 3.4, vierde lid	Geen
Art. 72 (3)	Art.11 (3)		Derde lid: 3.4, tweede lid, onderdeel b	Geen
Art. 72 (4)	Art.11 (4)		Vierde lid: 3.4, tweede lid, onderdeel b	Geen
Art. 72 (5)	Art.11 (5)		Vijfde lid: 3.4, tweede lid, onderdeel b	Geen
Art. 72 (6)	Art.11 (6)		Behoeft geen implementatie	n.v.t.
Art. 72 (7)	Art.11 (7)		Behoeft geen implementatie	n.v.t.
Art. 72 (8)	Art.11 (8)		3.4, tweede lid, onderdeel b	Geen
Art. 72 (9)	Art.11 (9)		Behoeft naar zijn aard geen implementatie.	Geen
Art.72 (10)	Art.11 (10)		Behoeft geen implementatie, gericht op instanties van de EU	N.v.t.
Art. 73	Art.12	Aanwijzing terminals of opslagen	3.2, eerste lid	Geen
Art. 74	Art.30 (1)	Recht op inzage boekhouding	6b en 7, eerste lid, Instellingswet ACM en 12a Instellingswet ACM i.c.m. 5:17 en 5:20 Algemene wet bestuursrecht	Geen
Art.75 (1)	Art.31 (1)	Ontvlechten boekhouding	2,18, eerste en tweede lid, 3.75, onderdeel b, 3.90 eerste lid, 3.96, 3.102 en uitwerking in de Energiewet	Geen. Het Burgerlijk Wetboek (Boek 2) bevat generieke voorschriften voor rechtspersonen inzake de boekhouding
Art.75 (2)	Art.31 (2)		2,18, eerste en tweede lid, 3.75, onderdeel b, 3.90 eerste lid, 3.96, 3.102 en uitwerking in de Energiewet	
Art.75 (3) tot 6	Art.31 (3)		3.75, 3.85, 3.90, 3.96, 3.102 en nadere uitwerking in het Energiebesluit.	
Art.76 (1) tot (5)	Art.39	Aanwijzing en onafhankelijkheid van regulerende instanties	5.1, eerste lid en Instellingsbesluit ACM	Geen

Richtlijn 2024/1788	Richtlijn 2009/73	Onderwerp	Geïmplementeerd/te implementeren in (artikel in Energiewet tenzij anders gespecificeerd)	Omschrijving beleidsruimte
Art.76 (5) en verder	-		Instellingsbesluit ACM	
Art.77	Art.40	Doelstellingen Regulerende entiteit	5.1, eerste en tweede lid, onderdeel a, en vierde lid	
Art.78 (1)	Art.41 (1)	Taken en bevoegdheden van de regulerende instantie	Eerste lid, onderdeel a: Paragraaf 3.6.2 en 3.6.3, art. 3.114 Eerste lid, onderdelen e t/m jj: Afdelingen 5.1, 5.3 en 5.4, i.c.m. 2.5, 2.7 en hoofdstuk 4, in het bijzonder 4.16 van de Energiewet, en 2, 6b, hoofdstuk 3 Instellingswet ACM, i.c.m. titel 5.2 Algemene wet bestuursrecht Eerste lid, onderdeel ee en ff: paragraaf 3.3.1.	Mogelijkheid om vast te leggen dat toezichtstaken onder verantwoordelijkheid van de regulerende instantie door anderen worden uitgevoerd. Nederland maakt geen gebruik van deze mogelijkheid
Art.78 (2)	Art.41 (2)		Eerste volzin Behoeft geen implementatie Tweede en derde volzin Behoeft geen implementatie, Nederlandse regelgeving belemmert toekomstig gebruik bevoegdheden of sancties niet	Ja, indien dat al zo is geregeld kunnen taken uit het eerste lid bij een andere toezichthouder dan de NRI worden belegd.
Art.78 (3)	Art.41 (3)		n.v.t.	Geen
Art.78 (4)	Art.41 (4)		2.18, derde en vierde lid, 2.19, 2.21, 2.48, tweede en derde lid, 2.53, 2.51, 3.4, 3.5, eerste lid, 3.6, onderdeel b, 3.7, 3.35, derde lid, 3.37, 3.47, vierde lid, 3.106, tweede lid, paragrafen 3.6.2, 3.6.3 en 3.6.4, 3.121, 3.123, 3.124, 5.1, 5.4, tweede en derde lid, 5.5, 5.6, 5.17, 5.19, 5.20, 5.21, Instellingswet ACM i.c.m. titel 5.2 van de Algemene wet bestuursrecht	Geen
Art.78 (5)	-		n.v.t.	n.v.t.
Art.78 (6)	Art.41 (5)		Behoeft geen implementatie. In Nederland zijn deze bepalingen niet van toepassing.	Geen
Art.78 (7)	Art.41 (6)		3.94, 3.100, 3.106, tweede lid, paragrafen 3.6.2 en 3.6.3, 3.115, 3.121 en 3.123	Geen
Art.78 (8)	Art.41 (7)		3.111, derde lid, 3.112, derde lid, 3.113, vierde lid, 3.115, derde lid, 3.117, tweede lid, 3.119, derde lid, 3.121, vijfde	

Richtlijn 2024/1788	Richtlijn 2009/73	Onderwerp	Geïmplementeerd/te implementeren in (artikel in Energiewet tenzij anders gespecificeerd)	Omschrijving beleidsruimte
			lid, 3.122, derde lid, 3.123, vijfde lid, 3.124, zesde lid	
Art.78 (9)	Art.41 (8)		Paragrafen 3.6.2 en 3.6.3 (m.n. 3.107, tweede lid) en 3.121, eerste lid	
Art.78 (10)	Art.41 (9)		1.1 (transmissiesysteem voor gas), 3.29, vijfde lid, en 3.119, eerste lid i.c.m. 3.120, eerste en derde lid en 3.121, eerste t/m vierde lid, en 3.122, eerste lid, i.c.m. 3.123, eerste, derde en vierde lid, 5.17	
Art.79 (1)	Art.41 (10)	Beslissingen en klachten	3.100, vijfde lid, onderdeel b, 3.111, 3.112, vierde lid, 3.114, tweede en derde lid, 3.115, vierde lid, 3.120, derde lid, 3.121, derde en vierde lid, 3.123 derde en vierde lid	Geen
Art.79 (2)	Art.41 (11)		5.4	
Art.79 (3)	Art.41 (12)		6.11 Energiewet en hoofdstuk 6 Algemene wet bestuursrecht	
Art.79 (4)	Art.41 (13)		5.17, 6.10, van Energiewet, 2, 6b, 7, van de Instellingswet ACM, 2, 24, van de Mededingingswet	
Art.79 (5)	Art.41 (14)		5.19, 5.20, 5.21, van dit wetsvoorstel, Instellingswet ACM, 6 Uitvoeringswet Algemene verordening gegevensbescherming	
Art.79 (6)	Art.41 (15)		5.4, vierde lid, 6.11, van de Energiewet en hoofdstukken 6 en 8 Algemene wet bestuursrecht	
Art.79 (7)	Art.41 (16)		3.37, vijfde lid, 3.111, 3.106, vijfde lid, 3.121, vijfde lid, 3.123, vierde lid, 3.124, zesde lid, afdeling 3.7 Algemene wet bestuursrecht en hoofdstuk 3, paragraaf 4, Instellingswet ACM	
Art.79 (8)	Art.41 (17)		6.11 van dit wetsvoorstel en hoofdstukken 6 en 8 Algemene wet bestuursrecht	

Richtlijn 2024/1788	Richtlijn 2009/73	Onderwerp	Geïmplementeerd/te implementeren in (artikel in Energiewet tenzij anders gespecificeerd)	Omschrijving beleidsruimte
Art.80 (1)	Art.42 (1)	Regionale samenwerking	5.1, 5.25 Instellingswet ACM: 7	Geen
Art.80 (2)	Art.42 (2)		5.1, 5.25	
Art.80 (3)	Art.42 (3)		Behoeft geen implementatie; mogelijkheid om regelingen aan te gaan behoeft geen wettelijke grondslag	
Art.80 (4)	Art.42 (4)		5.1	
Art.80 (5)	-		Behoeft geen implementatie, gericht aan de Europese Commissie	
Art.80 (6)	Art.42 (6)		Behoeft naar de aard van deze bepaling geen implementatie.	
Art.81	Art.43 (1)	Overeenstemmin g codes en richtlijnen	Behoeft naar de aard van deze bepaling geen implementatie. Feitelijk handelen door de ACM	Geen
Art.82	Art.44 (1)	Bewaren gegevens	2.32, en bij ministeriële regeling.	Geen
Art.83	Art.46	Beschermingsma atregelen Energemarkt	5.11	
Art.84	Art.47	Gelijke mededingingsvoo rwaarden	6.3, voor het overige behoeft deze bepaling geen implementatie. Betreft feitelijk handelen lidstaat en Europese Commissie	Geen
Art.85	Art.48a	Technische afspraken over transmissieleiding en	3.81	n.v.t.
Art.86	-	Uitzondering voor systemen voor gas	Niet van toepassing in Nederland	
Art.87		Uitzondering waterstofgas voor EE, LT en LV	Behoeft geen implementatie.	
Art.88	Art.49a (1)	Afwijkingen met betrekking tot transmissieleiding en van en naar derde landen	Behoeft geen implementatie	In Nederland komt geen interconnector met een derde land die op 23 mei 2019 is voltooid voor
Art.89	Art.49b	machtigingsproce dure	Behoeft geen implementatie. Gericht op de lidstaten en Commissie	
Art.90 (1)	-	Delegatiebevoegd heden Europese Commissie	Behoeft geen implementatie, gericht op de Europese Commissie.	
Art.91 (1)	51	Comiteprocedure	Behoeft geen implementatie, gericht op Europese instellingen.	
Art.92 (1)	-	Evaluatie richtlijn	Behoeft geen implementatie, gericht op Europese Commissie.	

Richtlijn 2024/1788	Richtlijn 2009/73	Onderwerp	Geïmplementeerd/te implementeren in (artikel in Energiewet tenzij anders gespecificeerd)	Omschrijving beleidsruimte
Art.93	-	Wijziging richtlijn 2012/27	Artikelen zijn verplaatst van richtlijn 2012/27 naar deze richtlijn. Die artikelen waren geïmplementeerd in o.a in 3.52, 2.7, 2.44, 2.66, 4.9 en 4.11.	
Art.94	Art.54	implementatiedea dline	Behoeft naar de aard van deze bepaling geen implementatie.	
Art.95	Art.53	Intrekken 2009/73	Door de gehele Energiewet, Energiebesluit en Energieregeling.	
Art.96	Art.55	Inwerkingtreding		
Art.97	Art.56	Geadresseerden		
Annex I	Annex I			
Annex II	-			
Annex III	-			